

ASOMEDYA

TEMMUZ - AĞUSTOS 2015

ANKARA SANAYİ ODASI YAYIN ORGANI

Nurettin ÖZDEBİR

"Bir ülkede hukukun üstünlüğünde sorunlar varsa, o ülkede huzurun da olmaması normaldir"

DOSYA'da

EKONOMİK GELİŞME İÇİN KRİTİK ÖNEMİ OLAN FAKTÖR: SOSYAL SERMAYE

BÜYÜTEÇ: TEMEL MAKROEKONOMİK DEĞİŞKENLER

ataberk
Hafriyat Altyapı İnşaat San. Tic. Ltd. Şti.

Fabrika İnşaatlarınızda Çözüm Ortağınız...

www.ataberkinsaat.com • info@ataberkinsaat.com

Maliköy Mah. Küme Evleri No:391 Sincan/ANKARA

T. +90 312 250 24 24 • +90 555 265 00 00

F. +90 312 640 12 48

Dizginlenemez.

CLA'nın aykırı ruhunu seveceksiniz.

CLA model araçlarımız Mengerler Ankara'da sizleri bekliyor.

Mercedes-Benz

ASOMEDYA

ANKARA SANAYİ ODASI
YAYIN ORGANI

TEMmuz - AĞUSTOS 2015

ASO Adına İmtiyaz Sahibi

Yönetim Kurulu Başkanı

NURETTİN ÖZDEBİR

Yazı İşleri Müdürü

OKAN SAYKUN

Yayın Yönetmeni

NACİ CANPOLAT

ASOMEDYA Yönetim Yeri

Atatürk Bulvarı No:193

Kavaklıdere / ANKARA

Tel: 03 12 417 12 00

Faks: 03 12 417 52 05

Email: aso@aso.org.tr

www.aso.org.tr

Yapım

CAST GRAPHIC

Tokdemir Ajans

Prodüksiyon - Organizasyon - Yayıncılık

Ltd. Şti.

Turan Güneş Bulvarı 4. Cad. 712. Sk. 1/3

Yıldız - Çankaya/ANKARA

Tel: 03 12 440 87 07 (Pbx)

Faks: 03 12 440 12 92

www.tokdemirajans.com

Baskı ve Cilt

Dumat Ofset Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.

Bahçekapı Mah. 2477. Sk. No: 6 Şaşmaz / Ankara

Tel: 03 12 278 82 00

Faks: 03 12 278 82 30

www.dumat.com.tr - dumat@dumat.com.tr

Reklam Rezervasyon

03 12 440 87 07

Yayın Türü

Yerel Süreli

ANKARA SANAYİ ODASI

ÜCRETSİZ YAYIN ORGANIDIR.

Reklamların sorumluluğu reklam veren

firmaya ait olup, Cast@Graphic Ajans

hiçbir şekilde sorumlu tutulamaz.

Dergide yayınlanan yazılar, yazarların

düşüncelerini kapsamaktadır.

Basım Tarihi

7 Eylül 2015

SUNUŞ

Bu sayımızın Dosya bölümünde Hitit Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Gülen Elmas Arslan ve Kübra Yüksel'in yazdığı "Ekonomik Gelişme için Kritik Önemi Olan Faktör: Sosyal Sermaye" başlıklı yazısını yayınlıyoruz. Yazarlar, sosyal sermayenin, toplumun birlikte iş yapabilme yetisi, birbirlerinin haklarına saygı gösterme, birbirlerinin üretkenliğini artırma, iyi bir iletişim kurma ve sinerji yaratma, sanayi ve teknoloji bilgi birikimi ve teknoloji yaratma geleneği ve hâkimiyeti, ticaret ve sanayi tecrübesi ve geleneği, insan hak ve hukukuna saygı gibi daha pek çok toplumun tümünü şekillendiren birikimleri içerdiğini belirtmektedir. Sosyal sermayenin oluşmasının önemli ölçüde sosyal ilişkilere, sosyal birikimlere ve toplum içinde güvene, özveriye, yapıcılığa, birbirinin hakkına saygıya ve sağlam etik değerlere dayandığını söyleyen yazarlar, sosyal sermaye kalkınma ilişkisi üzerinde yoğunlaşmaktadır.

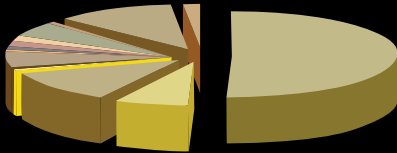
Bu sayımızın Bütçe bölümünde Gazi Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Yüksekokulu, Bankacılık Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Afşin Şahin'in "Temel Makroekonomik Değişkenler" başlıklı yazısı yer alıyor. Makroekonomik analizin, günümüzde geliştirilen yeni ekonometrik yöntemlerle, teknik boyutu ağır basan bir bilim olma yolunda olduğunu belirten Dr. Afşin, teorik modeller ya da ekonometrik yöntemlerin nihai başarısının uygulanabilirliği ile doğru orantılı olduğunu, bu noktada da sağlıklı veri seti üretimi ve paylaşımına dikkat edilmesi gerektiğini söylemektedir. Yazıda temel makroekonomik değişkenler ele alınmakta ve incelenmektedir.

Ankara Sanayi Odası üç ayda bir, üyelerinin içinde buldukları durumu ve beklentilerini gözlemlemek için bir anket düzenlemektedir. Bu sayımızda ASO Üyeleri Eğilim Anketi adını taşıyan anketin Haziran ayı sonuçları yer almakta ve Mart anket sonuçları ve 2014 yılı ile karşılaştırmalar yapılmaktadır.

Bu sayımızın söyleşisini tiyatro ve sinema sanatçısı Altan Erkekli ile gerçekleştirdik. Sn. Erkekli söyleşide tiyatro hayatını ve tiyatro hakkındaki görüşlerini dile getiriyor. Sanatçı "Acısıyla, tatlısıyla, yaşanacak her şekilde insana dair bütün duyguların, bütün meselelerin, bütün acıların, mutlulukların sunulma yeridir tiyatro sahnesi. Onun için tiyatroya çıkacak gençlerin yüreklerinde bir kere sevgi olmalı. Doğa sevgisi, insan sevgisi, ülke sevgisi, dünya sevgisi olmalı. O sevgiyle sahneden kendi ışığını yansıtacaksınız, üstüne tabii yaptıklarınız, etrafınızda beraber olduğunuz insanlar, hangi tiyatro grubunda iseniz onların katacağı duygular o işi daha da bir perçinleştirecek." diyor.

naci.canpolat@aso.org.tr

Okuyucu Dağılımı

ASO Üyeleri	% 50	Üniversiteler	% 5	Basın	% 6
Valilikler	% 2	Dernekler	% 2	Bankalar	% 1
Oda ve Borsalar	% 12	Büyükelçilikler	% 1	Devlet Protokolü	% 11
Siyasi Partiler	% 1	Belediyeler	% 2	Bakanlıklar	% 7

İçindekiler

6

Haziran Meclis

“Bir Ülkede Hukukun Üstünlüğünde Sorunlar Varsa,
O Ülkede Huzurun da Olmaması Normaldir”

Dosya

Ekonomik Gelişme İçin Kritik Önemi Olan Faktör:
Sosyal Sermaye

Prof. Dr. Gülen Elmas ARSLAN
Kübra YÜKSEL

16

36

Büyüteç

Temel Makroekonomik Değişkenler

Doç. Dr. Afşin ŞAHİN

Söyleşi

Altan ERKEKLİ

86

Nurettin ÖZDEBİR

THE CHAIRMAN OF THE BOARD OF DIRECTORS OF ACI

editorial

Difficult Period in Economy and Politics

Our country has entered into a difficult economic and political period. While the uncertainties are continuing in economy, the deterioration in economic indicators continues. The markets are extremely nervous either in terms of public safety or because of the economic condition. The customer confidence index has decreased to very low levels. The depreciation of TL affects adversely the economy, increases the external debt burden on the real section and also increases the credit risk of our country.

We have to find \$220 billion from the foreign market for rollover of short-term debts and meeting the current deficit. However, there is a decrease in the amount of foreign capital coming to our country. The capital coming to our Country remained at \$9,5 billion in the first half. We could meet \$9 billion of the recorded \$18,5 billion current deficit from net errors and omissions and \$3,7 billion from the Central Bank reserves. Moreover, there is a decrease in export and tourism receipts. All of these increase the pressure on TL under shrinking global liquidity conditions. The expectation related that the increase will continue in dollar, has increased the amount of foreign exchange accounts to \$160 billion.

As is seen, the economic indicators show a significant deterioration. For this reason, the measures which will boost the markets should be taken as soon as possible. At the first stage, the blockage in expenses of retired section, having a high consumption tendency should be cleared. For example, we know there are 200 thousand retired persons who cannot spend because of their credit card and consumer credits. Restructuring these persons' debts and extension of 36 month-term in consumer credits may boost the markets. A significant number of retirees receive their salary from Ziraat Bank. The debt can be removed at the source though small installments.

The politicians have failed to form a government in such a period when Turkey is in dire need of the government. Now, our country will call re-election. However, it is not obvious there will be a different result. If there is a coalition scene again after the election, the parties will be obliged to reconcile again. For this reason, all politicians should pay attention to the languages they use in this period in order to bring reconciliation culture in our politics and not to complicate reconciliation.

Nurettin ÖZDEBİR

ASO YÖNETİM KURULU BAŞKANI

Ekonomide ve Siyasette Zor Dönem

başyazı

Ülkemiz, zor bir ekonomik ve siyasi döneme girmiştir. Ekonomide de belirsizlikler devam ederken, ekonomik göstergelerdeki kötüleşme de devam etmektedir. Gerek kamu güvenliği açısından gerekse ekonomik durum nedeniyle piyasalar son derece tedirgindir. Tüketici güven endeksi çok düşük düzeylere düşmüştür. TL'deki değer kaybı ekonomiyi çok olumsuz etkilemekte, reel kesimin üzerindeki dış borç yükünü artırmakta, ülkemizin kredi riskini yükseltmektedir.

Kısa vadeli borçları çevirmek ve cari açığı kapatmak için dış piyasalardan 220 milyar dolar bulmamız gerekmektedir ancak ülkemize gelen yabancı sermaye miktarında bir düşüş vardır. İlk 6 ayda ülkemize gelen sermaye 9,5 milyar dolarda kalmıştır. Kaydedilen 18,5 milyar dolarlık cari açığın 9 milyar dolarını net hata noksan, 3,7 milyar dolarını ise Merkez Bankası rezervleriyle karşılayabildik. İhracat ve turizm gelirlerinde bir düşüş vardır. Bütün bunlar daralan küresel likidite koşullarında TL üzerindeki baskıyı artırmaktadır. Dolarda yükselişin devam edeceği beklentisi, döviz tevdiat hesaplarının tutarını 160 milyar dolara yükseltmiştir.

Görüldüğü gibi ekonomik göstergeler önemli bir bozulma göstermektedir. Bu nedenle piyasaları canlandıracak tedbirlerin bir an önce alınması gerekmektedir. İlk etapta tüketim eğilimi yüksek olan emekli kesiminin harcamalarındaki tikanıklığın giderilmesi gerekmektedir. Örneğin, kredi kartı ve tüketici kredisi borçları yüzünden harcama dahi yapamayan 200 bin emekli olduğunu biliyoruz. Bu insanların borçlarının yapılandırılması, tüketici kredilerindeki 36 aylık vade sınırının uzatılması piyasaları canlandırabilir. Emeklilerin önemli bir kısmı maaşını Ziraat Bankası'ndan alıyor. Borç küçük taksitlerle kaynağından kesilebilir.

Türkiye'nin bir hükümete en çok ihtiyaç duyduğu böyle bir dönemde siyasiler bir hükümet kurmakta başarısız olmuştur. Şimdi ülkemiz tekrar seçime gidecektir. Ancak seçimden farklı bir sonucun çıkacağı kesin değildir. Seçim sonrasında yine bir koalisyon tablosu çıkarsa partiler yeniden uzlaşmak zorunda kalacaklardır. Bu nedenle, siyasetimize uzlaşma kültürünü kazandırmak ve uzlaşmayı zorlaştırmamak için tüm siyasilerin bu süreçte kullandıkları dile çok dikkat etmeleri gerekmektedir.

ASOMECLİS

Ankara Sanayi Odası Meclis Toplantısı

24 Haziran 2015

Ankara Sanayi Odası Haziran ayı Meclis Toplantısı ASO 1. OSB toplantı salonunda gerçekleştirildi.

“Bir ülkede hukukun üstünlüğünde sorunlar varsa, o ülkede huzurun da olmaması normaldir”

NURETTİN ÖZDEBİR

ASO YÖNETİM KURULU BAŞKANI

Sayın Başkan, değerli Meclis üyeleri, basınımızın değerli temsilcileri, Odamızın Haziran ayı olağan Meclis toplantısına hoş geldiniz diyor, hepinizi şahsım ve Yönetim Kurulu adına saygıyla selamlıyorum.

Değerli Meclis üyeleri, ekonomi yılın ikinci çeyreğinde beklentilerin üzerinde bir hızla yüzde 2,3 büyüdü. Büyüme beklentilerinin yüzde 1,5 ile 1,7 oranlarında değiştiğini dikkate alırsak, bu büyüme sevindirici olmakla birlikte potansiyel büyüme hızının

yaklaşık yarısına karşılık gelmektedir. Ekonomi 22 çeyrektir büyümektedir. Dünyanın içinde bulunduğu şartlar dikkate alırsa bu durum olumlu olmakla birlikte milli gelirimiz son iki çeyrektir düşmektedir. Yani 2014'ün son çeyreği ve 2015'in ilk çeyreğinde milli gelirimiz 2014'ün üçüncü çeyreğine göre azalmıştır. Diğer bir deyişle TL olarak reel milli gelir, 2014'ün son çeyreğinde yüzde 4,6 ve 2015'in ilk çeyreğinde yüzde 6,3 oranında düşmüştür.

“Ekonomi yılın ikinci çeyreğinde beklentilerin üzerinde bir hızla yüzde 2,3 büyüdü. Bu büyüme sevindirici olmakla birlikte potansiyel büyüme hızının yaklaşık yarısına karşılık gelmektedir. Ekonomi 22 çeyrektir büyümektedir. Dünyanın içinde bulunduğu şartlar dikkate alırsa bu durum olumlu olmakla birlikte milli gelirimiz son iki çeyrektir düşmektedir.”

“İlk çeyrekteki büyüme, yüzde 4,5 artan iç talepten kaynaklanmıştır. İç talep artışının yılın geri kalan bölümünde devam edip etmeyeceğini şimdiden kestirmek zordur. Ayrıca, yatırım harcamalarının bir önceki yılın aynı dönemine göre artmaması düşündürücüdür. Büyümemizi ancak yatırımlarımızı artırarak sürdürebileceğimiz için sanayide özellikle imalat sanayisinde yatırımların artması büyük önem kazanmaktadır.”

İlk çeyrekteki büyüme, yüzde 4,5 artan iç talepten kaynaklanmıştır. Milli gelirimizdeki azalış, iç talepteki bu artışın, orta ve yüksek gelirli kesimlerin harcamalarından kaynaklandığını düşündürmektedir. İlk çeyrekte artan lüks otomobil tüketimi de bu görüşü desteklemektedir.

Diğer yandan, iç talep artışının yılın geri kalan bölümünde devam edip etmeyeceğini şimdiden kestirmek zordur. Ayrıca, yatırım harcamalarının bir önceki yılın aynı dönemine göre artmaması düşündürücüdür. Büyümemizi an-

cak yatırımlarımızı artırarak sürdürebileceğimiz için sanayide özellikle imalat sanayisinde yatırımların artması büyük önem kazanmaktadır.

Değerli Meclis üyeleri, yılın ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre ihracat binde 3 azalırken, ithalat yüzde 4,1 arttığı için dış ticaretin büyüme üzerindeki etkisi olumsuz olmuştur.

Bütün bunlar, yılın ilk çeyreğindeki büyümenin işsizlik üzerinde fazla etkili olmayacağını göstermektedir. Diğer yandan, işsizlik oranı-

nın yüksek olduğu bir ortamda sanayicinin nitelikli hatta niteliksiz işçi bile bulmakta sıkıntı çekmesi, işsizlik sorununun ekonomik olduğu kadar sosyolojik bir boyut içerdiğini de ortaya koymaktadır. Bunun için çalışma kültürümüzün değiştirilmesi gerekmektedir. Geçtiğimiz günlerde, İl İstihdam Kurulu'nda olmam sebebiyle ILO'nun Kore'de bir toplantısına davet edildim. Benim takvimim müsait değildi, İnsan Kaynakları müdürümüzü o toplantıya gönderdim. Kore'nin insan kaynaklarındaki sorunu, herkesin imalat sanayisinde çalışmak istemesi, hizmet sektöründe adam bulamamaları, yani bizim tamamen tersimiz bir durum söz konusu. Bunun kültürel ve insanlara enjekte edilen doğrular, değerler, kıymetler olduğunu tahmin ediyorum. Toplumun değer yargısı gibi bir sürü faktörün bir sonucu olarak insanlar hizmet sektöründe değil, dünyanın tersine üretmekte çalışıyorlar ve Kore mucizesinin altındaki nedenlerden bir tanesi de bu olsa gerek diye düşünüyorum.

Bütün bu gelişmeler, ülkemizde yatırım ve üretim ortamını iyileştirecek yapısal reformlar gerçekleştirilmeden ekonomik büyümede anlamlı bir artışın sağlanamayacağını göstermektedir. Ancak yapısal reformlar kalıcı ve güçlü hükümetlerce gerçekleştirilebilir. 7 Haziran seçim sonuçları tek partili bir hükümetin kurulmasına imkân vermemiştir. Bu durumda, Meclis'te temsil edilen siyasi partilerin bir an önce, parti çıkarları yerine ülke çıkarlarını öne koyarak uzlaşmaya varması ve güçlü bir koalisyon oluşturması büyük önem kazanmaktadır; bizim temennimiz de bu yöndedir. Çünkü seçimlerin ardından ortaya çıkan siyasi belirsizlik, tüketim ve yatırım harcama kararlarının etkilenmesine yol açmaktadır. Bu durum aşılmazsa bu yılı da kaybetmiş olacağız. Bu nedenle biz sanayiciler olarak, bir an önce tüm siyasi partilerin uyumlu ve uzlaşmacı bir tavır sergileyerek güçlü bir koalisyon ve piyasalara güven telkin eden bir ekonomi yönetimini oluşturmalarını bekliyoruz.

"Ülkemizde yatırım ve üretim ortamını iyileştirecek yapısal reformlar gerçekleştirilmeden ekonomik büyümede anlamlı bir artış sağlanamayacaktır. Ancak yapısal reformlar kalıcı ve güçlü hükümetlerce gerçekleştirilebilir. 7 Haziran seçim sonuçları tek partili bir hükümetin kurulmasına imkân vermemiştir. Bu durumda, Meclis'te temsil edilen siyasi partilerin bir an önce, parti çıkarları yerine ülke çıkarlarını öne koyarak uzlaşmaya varması ve güçlü bir koalisyon oluşturması büyük önem kazanmaktadır."

“Dünya Adalet Projesi, her yıl ülkeleri, kural hakimiyeti/hukukun üstünlüğü konusunda sıraya koyan bir rapor yayımlıyor. Bu yılın raporu, 2014 yılında 99 ülke arasında 59. sırada iken, 2015 yılında 102 ülke arasında 21 sıra gerileyerek 80’inciliğe indiğimizi göstermektedir. Bu durum kabul edilebilir değildir. Bir ülkede hukukun üstünlüğünde sorunlar varsa, o ülkede huzurun da olmaması normaldir.”

Şu anda Türkiye Büyük Millet Meclisi açıldı, milletvekilleri yeminlerini etti, önümüzdeki birkaç gün içerisinde Meclisi Başkanı seçilecek ondan sonra da koalisyon çalışmaları resmi olarak başlayacak. Ancak bugüne kadar yaşamış olduğumuz atmosfer, siyasi partilerin seçimlerde birbirlerine karşı olan sözleri ve ortaya koydukları kırmızı çizgileri dikkate alındığında bir hükümetin bu parlamentodan çıkması zor gibi gözüküyor. Ancak şunu unutmamamız lazım: Bizler, bu insanları bizi temsil etmeleri, bize hizmet etmeleri, bizim için çalışmaları, ülkemizin ve nesillerimizin geleceğini kurtarmak için gerekli olan düzenlemeleri yapmaları ve ülkemizin refah seviyesini daha yüksek bir yere taşımaları için görevlendirdik. Şu anda yapılması gereken; bu parti taassubunu ve oradaki menfaat çelişkilerini bırakıp, millet için gerçekten ne yapılabileceğine odaklanmak lazım. Bir taraftan işsizlik rakamları artarken, bir taraftan protesto olan çek ve senetlerin miktarında ciddi artışlar yaşanırken, bir taraftan da gelmekte olan müthiş

bir teknoloji tsunamisi altında ezileceğimiz bugünleri çok iyi değerlendirmesek, önümüzdeki dönemlerde her zaman üçüncü sınıf bir ülke olmak mecburiyetinde kalacağız kritik günlerden geçerken, siyasetçilerin de şahsi kaprislerini bir kenara bırakıp, vatan için, millet için el ele verip, gerçekten güçlü, kararlı ve dört yıl sürecek reformları yapacak bir hükümeti oluşturması lazım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde her türlü görüşün temsil edildiği bir meclis aritmetiğine sahibiz, bu bir fırsat. Hepimize acı çektiren, Anayasadan başlamak üzere tüm kanunlarımızı, yönetmeliklerimizi, mevzuatımızı siz salondaki değerli insanları hayatın merkezine koyacak, üretimin, yenilikçi yatırımların önünü açacak, insanlara tekrar şevk ve heyecan verecek düzenlemelerin, reformların yapılması lazım. Dünyanın başka yerlerinde insanlar bizim gibi bu kadar çok mevzuatı bilmek, bürokrasinin altında da bu kadar çok ezilmek mecburiyetinde değiller. Bizleri insan olarak, ülke olarak layık oldu-

ğumuz o mertebeye getirmek bu siyasilerin borcu. Biz oylarımızı verdik, millet olarak tercihimizi yaptık. Siyasiler de bizi ileri götürecektir, bizlere hizmet edecek bir hükümeti, koalisyonu bir an evvel kurmalıdırlar.

Değerli Meclis üyeleri, biraz önce yapısal reformlardan söz etmiştim. Bu yapısal reformların başında üretim ve yatırım ortamının iyileşmesine önemli katkılar sağlayacak, yabancı yatırımları cesaretlendirecek bir hukuk reformu gelmektedir. Bu konunun aciliyeti Hükümet tarafından da kabul edilmekte ve seçim sonrasında yapılacaklar listesinde ilk 10 içerisinde yer almaktadır. Hukuk reformunun ne kadar acil olduğunu uluslararası karşılaştırmalardan da görebiliriz.

Dünya Adalet Projesi, her yıl ülkeleri, kural hakimiyeti/hukukun üstünlüğü konusunda sıraya koyan bir rapor yayımlıyor. Proje, ülkeleri 8 alanda puanlıyor: İdarenin yetkilerinin sınırlanması, yolsuzluktan arınmışlık, yönetimde saydamlık, temel haklar, asayiş, düzenlemelerinin etkinliği, medeni hukuk ve ceza hukuku. Bu yılın raporu, 2014 yılın-

da 99 ülke arasında 59. sırada iken, 2015 yılında 102 ülke arasında 21 sıra gerileyerek 80'inciliğe indiğimizi göstermektedir. Bu ölçünün doğru bir ölçü olduğuna da kanaat getirmiyorum. Çünkü yaşadığımız süreçte o kadar çok şey yapıldı ki bütün bunların da bu algı üzerinde mutlaka etkisi olduğunu düşünüyorum.

“Ekonomi ve Barış Enstitüsü'nün hazırladığı Küresel Barış Endeksi'ne göre İzlanda dünyanın en huzurlu ülkesi olurken, Türkiye 162 ülke arasında 135'inci sırada yer aldı. Zaten kötümser bir milletiz. Olayların iyi yanlarını değil, hep kötü yanlarını görüyoruz. Neyin olacağını değil, neyin olmayacağını söylüyoruz. Bu kısır döngüyü de kırmamız gerekir.”

Bizimle aynı gelir seviyesine sahip 31 ülke arasında Türkiye 29. sırada yer almaktadır. İskandinav ülkelerinin ilk sıralarda yer aldığı tabloda, Tanzanya, Zambia, Rusya, Fas, Filipinler, Endonezya, Tunus, Ürdün gibi ülkeler Türkiye'yi geride bırakmıştır. Bu durum kabul edilebilir değildir. Bir ülkede hukukun üstünlüğünde sorunlar varsa, o ülkede huzurun da olmaması normaldir.

Ekonomi ve Barış Enstitüsü geçtiğimiz günlerde Küresel Barış Endeksi'ni açıkladı. Barış, huzur, ticaret, kültür, ekonomi ve siyaset gibi faktörler göz önünde bulundurularak hazırlanan endekste İzlanda dünyanın en huzurlu ülkesi olurken, Türkiye 162 ülke arasında 135'inci sırada yer aldı. Zaten kötümser bir milletiz. Olayların iyi yanlarını değil, hep kötü yanlarını görüyoruz. Neyin olacağını değil, neyin olmayacağını söylüyoruz. Sonra da huzurumuz kaçıyor, daha kötümser oluyoruz. Bu kısır döngüyü de kırmamız gerekir.

Değerli Meclis üyeleri, İstanbul Sanayi Odası Türkiye'nin 500 büyük sanayi kuruluşu açıklamasını yayınladı. 2014 yılına ait bilgilere göre, Türkiye'nin en büyük kuruluşları

üretimlerini, net satışlarını ve ihracatlarını reel olarak artıramamışlardır. Örneğin, net satışlar 2013 yılında 236 milyar dolar iken, 2014 yılında 217 milyar dolara gerilemiştir. 2014 yılında Türkiye'nin toplam ihracatı yüzde 3,8 artarken, 500 büyüğün ihracatı yüzde 3,1 düşmüştür. İlk 500'e giren sanayi şirketinin borçları da yüzde 7,8 artışla 257 milyar liraya ulaşmıştır. Firmaların bankalara olan borçları da yüzde 12,6 artışla 140 milyar liraya yükselmiştir. Görüldüğü gibi ekonomik yavaşlama sadece küçükleri değil, büyük firmaları da etkilemektedir.

Değerli Meclis üyeleri, 2014 yılında 34 üyemiz en büyük 500 sıralamasına girmiştir. Bu üyelerimizin 6'sı kamuda, 28'i ise özel sektörde faaliyet göstermektedir. Meclis üyelerimiz Türk Traktör, MAN, Nuhun Ankara Makarnası ve Koza Altın'ın da aralarında olduğu tüm üyelerimizi başarılarından dolayı kutluyor, başarılarının devamını diliyorum. Onlar çok çalışacaklar, büyüyecekler ki ülkemiz de büyüsün.

Konuşmama burada son verirken hepimizi saygı ile selamlıyorum, sağ olun.

Bankaların özel sektör üzerindeki kredi sorunu çözümlenmelidir

BİROL DUYGU

SANAYİ VE İNŞAAT MAKİNALARI İMALAT SANAYİİ MECLİS ÜYESİ

Sayın Başkanın yaptığı açıklamalar çok doğru, üzerine söylenecek fazla bir şey yok. Ülkemizin büyümeye, gelişmeye ihtiyacı var, çalışmaya ihtiyacımız var. Fakat bugünlerde zaman içerisinde yaşadıklarımız, duyduklarımız, duymadıysanız da duyacağınız, yine bankaların ortadaki puslu havayı koklayarak sanayicilerimize dirlik vermemeye başladıklarını çok net olarak yaşayanlardan birisi de benim ve bunu çok açık olarak ifade edebiliyorum.

Şu anda bankalar herhangi bir şeyi bahane ederek ya kredi vadelerinde yenileme yapmıyorlar ya da kredilerinizi geri çağırmaya uğraşıyorlar. Ve bunu yapanlar da özel bankalar ya da yabancı bankalar değil, devletin bankalarıdır. Şu anda her türlü oyna açık hale geldik. Bir an önce ya bu istikrarla bir hükümet kurulur, birileri bir şeyler yapmaya başlar ya da önümüzdeki süreçte bizi iyi günler beklemiyor. Sizlerle bunu paylaşmak istedim.

“İthalatçılar hammadde fiyatlarında PETKİM fiyatlarını baz almamalıdır”

AYHAN GÖKMEN

PLASTİK VE PLASTİK ÜRÜNLERİ SANAYİİ MECLİS ÜYESİ

PVC Komitesi olarak PETKİM'in yapmış olduğu zamarlardan şikâyetimizi sık sık dile getiriyoruz. PETKİM, Sanayi Odası'na gönderdiği yazıda, “Türkiye'deki plastik kapasitesinin ihtiyacı 1 milyon 600 bin ton, bizim üretimimiz 114 bin ton.” diyor. Aradaki farkı düşünebiliyor musunuz? Türkiye'de plastik hammaddesinin üzerindeki vergilerin bir an önce kaldırılması gerektiğini ısrarla söylüyorum ve bu ısrarımı yineliyorum. Sektör çok zor durumda, ihracat yapmıyoruz ve hammadde fiyatları şu anda dünyada çok ciddi düşmesine rağmen, Türkiye'deki fiyatlar

çok yüksek seyrediyor. Bunun nedeni, ithalatçılar PETKİM fiyatlarını baz aldıkları için şu anda hammadde fiyatlarını ciddi oranda indirmediler ya da göstermelik indirim uyguluyorlar.

Dahilde işleme izin belgelerindeki süreler hususunda ciddi sorunlarımız olduğunu daha önceki konuşmalarımızda da dile getirdim. Sorunumuza yardımcı olmak üzere ana başlıkları ile Genel Sekreterimize iletildi. Ayrıca, ihracatta yaşadığımız ordino ücretleri konusuna da İhracatçılar Birliği'nin çözüm getirmesini arzu ediyoruz.

“Toplumumuza kodlanmış birtakım algıların değişmesi gerekiyor”

MEHMET ZAHİD POYRAZ

ASO YÖNETİM KURULU ÜYESİ
FABRİKASYON METAL ÜRÜNLERİ SANAYİ MECLİS ÜYESİ

Son zamanlarda Türk insanı ve kendi kültürümüz hakkında bazı analizler, irdelemeler yapıyorum ve Ankara Sanayi Odası olarak ortak bir akılla buna biraz kafa yormamız gerektiğini düşünüyorum.

Toplumumuzda bazı şeyler kodlanıyor ve bizde bir algı var. Gözümü kapatıyorum, işçi deyince biz de o Türk filmlerinde eli-yüzü kara, sürekli hak-sızlığa uğrayan, bir türlü abat olamayan bir kitle canlanıyor. Demek ki çocukluğumuzdan itibaren

bize bu işlenmiş. Adam işçi, adam elektrikçi, c'li, cak'lu, cuk'lu, kelimeler, laflar... Bu, ters bir algı. Avrupa'da veya Amerika'da böyle bir şey yok. Adam elektrikçiliğini yapıyor ama arabasından tutun ekipmanına kıyafetine kadar en güzel, en forslu bir şekilde yapıyor. Bu algı toplumumuza bir zehir olarak enjekte edilmiş. Biz insanların fabrikada çalışmasını hakir görüyoruz, kulağımıza hoş gelmiyor. Toplumumuza kodlanmış bu algıyı değiştirmemiz gerektiğini düşünüyorum.

“Türkiye’de işsizlik konusunda bir denge sorunu var”

TURAN DEĞİRMENÇİ

KAUÇUK VE KAUÇUK ÜRÜNLERİ SANAYİ MECLİS ÜYESİ

Bizim en büyük sorunumuz çalıştıracak işçi bulmak. 1000 lira maaşla güvenlik görevlisi veya temizlik şirketinde çalışan kişi, biz de vasıfsız olarak 1300-1500 liraya çalışmıyor. Tam üç aydır gazetelerde, internette reklamımız var. Birisi arayıp da siz ne iş yapıyorsunuz, yeriniz nerede diye sormuyorlar. Ama açıklanan işsizlik rakamlarına baktığımızda bu konu bizleri son derece acıtıyor. Başkanımın da

dediği gibi Türkiye’de bir dengesizlik var. Koreliler imalat sektöründe çalışmak için can atıyor ama ülkemizde adam gidiyor, 1000 lira maaşla güvenlik şirketinde veya temizlik şirketinde çalışıyor. Ben bu işi çözemiyorum. Sonuç olarak Türkiye’de işsizlik yok, işsizlik var gibi bir dengesizliğin olduğunu düşünüyorum.

YÜRÜYELİM ARKADAŞLAR YANINIZDA AKBANK VAR

KOBİ'ler ihracat yapıyor, Türkiye kazanıyor.
Akbank, ülkenin dört bir yanında ihracatla büyümek isteyen herkese
sonuna kadar destek oluyor. Haydi, yürüyelim arkadaşlar!

444 23 23

www.akbank.com

AKBANK

sizin için

DOSYA

EKONOMİK GELİŞME İÇİN KRİTİK ÖNEMİ OLAN FAKTÖR: SOSYAL SERMAYE

PROF. DR. GÜLEN ELMAS ARSLAN

Hitit Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü

KÜBRA YÜKSEL

Hitit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Mezunlu

ÖZET

İkinci Dünya Savaşı sonrasında iki kez coğrafyasında dünya savaşına ev sahipliği yapmış ve büyük iki yıkım yaşamış olan Avrupa ülkeleri, yine iki kez hızla eski kalkınmışlık düzeyine ulaşırken, yüz yıllardır sanayileşme çabaları içinde olan pek çok ülkenin hâlâ kalkınmış ülke statüsünün çok gerisinde olmaları, kalkınma ile uğraşan bilim çevrelerinin dikkatini çekmiştir. Bunun üzerine kalkınma olgusunun; emek, sermaye, doğa ve girişimci gibi klasik kalkınmanın temel faktörleri ile açıklanamayacağı, Avrupa ülkelerinin bu konudaki temel avantajlarının gelişkin sosyal sermayeleri olduğu fikri giderek ağırlık kazanmaya başlamıştır. Gelişkin sosyal sermaye ise; toplumun birlikte iş yapabilme yetisi, birbirlerinin haklarına saygı gösterme, birbirlerinin üretkenliğini arttırma, iyi bir iletişim kurma ve sinerji yaratma, sanayi ve teknoloji bilgi birikimi ve teknoloji yaratma geleneği ve hâkimiyeti,

ticaret ve sanayi tecrübesi ve geleneği, insan hak ve hukukuna saygı gibi daha pek çok, toplumun tümünü şekillendiren birikimleri içermektedir. Dolayısıyla İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra sosyal sermaye ve kalkınma ilişkisine ilgi büyümüş ve bu konuda akademik çalışmalar sosyal bilimlerdeki tüm disiplinlerde yerini almıştır. Sosyal sermaye kavramı üzerinde literatürde çok fazla tanımlama yer almaktadır. Bunun nedeni ise sosyal sermayenin disiplinler arası bir niteliğe sahip olması ve soyut bir kavram olmasıdır. Sosyal sermaye diğer klasik sermaye türlerine nazaran kullandıkça azalmayan, soyut birikimlerden ibaret olan ve oluşturulması da zor olan ve zaman alan dolayısıyla tam anlamıyla hesaplanabilir niteliği olmayan bir sermaye türüdür. Yani oluşması önemli ölçüde sosyal ilişkilere, sosyal birikimlere ve toplum içinde güvene, özveriye, yapıcılığa, birbirinin hakkına saygıya ve sağlam etik değerlere dayanmaktadır.

“İkinci Dünya Savaşı sonrasında iki kez coğrafyasında dünya savaşına ev sahipliği yapmış ve büyük iki yıkım yaşamış olan Avrupa ülkeleri, yine iki kez hızla eski kalkınmışlık düzeyine ulaşırken, yüz yıllardır sanayileşme çabaları içinde olan pek çok ülkenin hâlâ kalkınmış ülke statüsünün çok gerisinde olmaları, kalkınma ile uğraşan bilim çevrelerinin dikkatini çekmiştir. Dolayısıyla İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra sosyal sermaye ve kalkınma ilişkisine ilgi büyümüş ve bu konuda akademik çalışmalar sosyal bilimlerdeki tüm disiplinlerde yerini almıştır.”

Bu bilgiler ışığında bu makale çalışması, sosyal sermaye - kalkınma ilişkisi üzerinde yoğunlaşmaktadır. Çalışmanın başlangıcında genel olarak sosyal sermaye kalkınma ilişkisinin açıklanmasına yer verilmeye çalışılmıştır. İkinci bölümde günümüz dünyasında gelişen teknoloji ve iletişim araçları ile sosyal sermayenin nasıl boyut ve nitelik değiştiği konusu örnekler ve politika önermeleri ile yer almaktadır.

Anahtar Sözcükler: Sosyal Sermaye, Kalkınma.

I. GİRİŞ

Birbirine benzer fiziki, beşeri ve doğal kaynaklara sahip ülkelerin birbirlerinden çok farklı gelişmişlik düzeylerinde olmalarının gözlenmesiyle, bu farkın kaynağının başka bir olgu ile açıklanması gerektiği bilim çevrelerinin dikkatini çekmiştir. Günümüzde sadece beşeri, fiziksel ve finansal sermaye ile büyüme hızı ve akabinde kalkınmışlık düzeyini açıklamak mümkün olmamaktadır. Kalkınma problemi sadece az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin problemi olarak

sayılmamalıdır. Gelişmiş ülkelerin de dengesiz kalkınma problemi vardır. Bu dengesizliklerin nedenleri de bazen somut olgularla açıklanamamaktadır.

Klasik iktisat anlayışına göre üretim faktörleri; emek, sermaye, doğal kaynaklar ve müteşebbisten ibarettir. Özette de vurgulandığı üzere bu geleneksel klasik sermaye öğeleri ile kalkınma düzeyi farklılıklarını açıklamak çoğunlukla yetersiz kalmaktadır. 1960'lı yılların başlarından itibaren tekrar, kalkınma düzeylerinde oluşan farklılığın fiziksel ve finansal sermaye varlığı ile açıklanamaması üzerine, beşeri sermaye konusuna yoğunlaşmıştır. Bu yoğunlaşmada içsel büyüme modellerinin katkısı büyüktür. Çünkü bu modellere göre kalkınma, bölgelerin kendi özgün kaynakları ile olacaktır ve kalkınmanın gerçekleşmesinde bölgenin beşeri sermayesinin rolü büyüktür. İçsel büyüme modellerinde; beşeri sermayenin, teknolojinin ve araştırma-geliştirmenin kalkınmanın sağlanmasındaki rolleri hayatidir. İyi bir beşeri sermaye oluşturulmasıyla da

"Sosyal sermaye diğer klasik sermaye türlerine nazaran kullandıkça azalmayan, soyut birikimlerden ibaret olan ve oluşturulması da zor olan ve zaman alan dolayısıyla tam anlamıyla hesaplanabilir niteliği olmayan bir sermaye türü olup, oluşması önemli ölçüde sosyal ilişkilere, sosyal birikimlere ve toplum içinde güvene, özveriye, yapıcılığa, birbirinin hakkına saygıya ve sağlam etik değerlere dayanmaktadır."

“Günümüzde sadece beşeri, fiziksel ve finansal sermaye ile büyüme hızı ve akabinde kalkınmışlık düzeyini açıklamak mümkün olmamaktadır. Kalkınma problemi sadece az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin problemi olarak sayılmamalıdır. Gelişmiş ülkelerin de dengesiz kalkınma problemi vardır. Bu dengesizliklerin nedenleri de bazen somut olgularla açıklanamamaktadır.”

sosyal sermayenin gelişmesinin önü açılmış olacaktır.

Beşeri sermaye, bireylerin sahip olduğu bilgi, beceri, tecrübeleri ile üretime ve sosyal hayata sağladığı katkı düzeyini göstermektedir. Beşeri sermaye stokunu yükseltmek için eğitim, sağlık gibi alanlarda iyileştirmeye gidilmesi gerekmektedir. Eğitime yapılacak olan katkı ile birlikte bireyler daha iyi bilgi donanımına sahip, daha üretken ve toplum için daha yararlı bireyler olacaktırlar. Sağlık ve beslenme ile birlikte ise bireylerin

çalışma yaşamına ve sosyal yaşama katkısı daha yükselecektir. Böylelikle üretime daha fazla katkı sağlanmış olacaktır. Kalkınmada beşeri sermayenin etkisi araştırıldıkça aslında Dünya Bankası kaynaklarında isimlendirildiği şekliyle “kayıp bir halkanın” daha olduğu anlaşılmıştır. Çünkü iyi yetişmiş bir bireyin farklı toplumlarda çok farklı seviyelerde üretken olabileceği gözlenmiştir. Ya da iyi yetişmiş bireylerin bir arada olduğu iyi organize olamamış bazı toplumlarda istenen performansa ulaşamamaları da söz konusu olabilmektedir. Zira finansal, fiziksel

ve beşeri sermayenin dışında bir başka eksik bir halkanın, bir başka deyimle bu faktörleri bir araya getirip, üretkenliğini sağlayacak bir başka potansiyelin kalkınma için mutlak anlamda gerekliliği fark edilmiştir. Araştırmaların sonucunda ise 1980'li yıllarda, sosyal sermaye kavramı ile kalkınma arasındaki ilişki tekrar yoğun olarak incelenmeye başlanmıştır. Artık kalkınmadaki kayıp halkayı tanımlamaya olan ilgi giderek artmıştır.

Kısacası iktisadi kalkınmada üretimin ger-

çekleşmesi sürecinde sermaye türleri birbirleri ile etkileşim içerisindedir. Etkileşim içerisinde olan sermaye türleri içinde sosyal sermayenin rolü kritik bir öneme sahiptir. Sosyal sermaye diğer sermaye türlerini harekete geçirici, birleştirici ve sinerji yaratıcı bir etkinliğe sahiptir.

Öte yandan soyut bir olgu olmasından dolayıdır ki; sosyal sermayenin ne olduğu ve nasıl ölçülebileceği konusunda çoğu zaman fikir birliği yoktur. Bu nedenle birçok

"İktisadi kalkınmada üretimin gerçekleşmesi sürecinde sermaye türleri birbirleri ile etkileşim içerisindedir. Etkileşim içerisinde olan sermaye türleri içinde sosyal sermayenin rolü kritik bir öneme sahiptir. Sosyal sermaye diğer sermaye türlerini harekete geçirici, birleştirici ve sinerji yaratıcı bir etkinliğe sahiptir."

“Bir ülkenin bütün potansiyellere sahip olmasına rağmen kalkınamaması yeni bir sorgu alanı olan sosyal sermaye konusunu gündeme getirmiştir. Dünya Bankası'nın ifadesi ile “kayıp halka” olarak betimlenen sosyal sermaye ve kalkınma arasındaki ilişki şöyle açıklanmaktadır: Ekonomistler genel olarak doğa, beşeri sermaye ve fiziki sermayeye odaklanmışlardır ve ekonomik büyümeyi tanımlamada genelde bunlar arasındaki ilişki incelenmeye çalışılmıştır. Fakat bu odaklanılan üç tür üretim faktörlerinin kendi aralarında nasıl etkileşimde bulunduğunu açıklayamamaktadırlar. Açıklanamayan bu hususun onlar da, kayıp halka olan sosyal sermayeden başka bir şey değildir.”

literatür çalışmasında ortak öğeler tespit edilmeye çalışılmaktadır. Bu öğeler; sosyal ağlar, güven, toplumsal hayatta iş birliği, örgütlenme düzeyi, derneklere üyelik vb. gibi konulardır. Bu olgulardaki gelişkinlik düzeyi ile de sosyal sermaye ölçülmeye çalışılmaktadır. Günümüzde iletişim teknolojilerinin (sosyal paylaşım siteleri gibi) gelişmesiyle birlikte toplumdaki çeşitli kesimler birbirleri ile daha kolay ve daha maliyetsiz iletişim kurmaktadır. Bu da sosyal sermaye olgusuna bir başka boyut getirmiştir. Yani sosyal paylaşım siteleri toplumun çeşitli kesimleri arasında iletişim ve iş birliğini kolaylaştırmakta hatta bu iletişim ağı bütün dünya ölçeğine ulaşmaktadır. Dolayısıyla “sosyal sermaye olgusu artık dünya ölçeği ile mi ele alınmalı ve irdelenmeli?” sorusu artık bilim çevrelerinin ele alması gereken yeni ve önemli bir konudur.

Sosyal sermaye kavramı günümüzde daha

sistemik olarak tanımlanmaya çalışılmaktadır. Değişen dünya düzeyinin, şartları ve gelişen teknoloji ile birlikte sosyal sermayenin tanımlanması da farklılaşmaktadır. Bu farklılaşmadan kalkınma ile olan ilişkisi de etkilenmektedir. Sosyal sermayenin kalkınmadaki rolü, kalkınma düzeyinde sosyal sermayenin katkısının ne olduğu ve günümüzde gelişen iletişim teknolojilerinin bu süreçteki rolünün ne olabileceği bu çalışmanın ana sorusu olacaktır. Bu nedenledir ki, bu makale çalışmasında önce sosyal sermaye kalkınma ilişkisi sonra gelişen ve değişen dünyada sosyal sermayenin nasıl nitelik ve boyut değiştirdiği hususu irdelenmeye çalışılmıştır. Bu değişim ile kalkınma ilişkisinin nasıl ele alınması gerektiği de bu makalede yanıtının arandığı bir başka sorudur.

II. SOSYAL SERMAYE KALKINMA İLİŞKİSİ

Daha önce de vurguladığımız gibi bir ülkenin bütün potansiyellere sahip olmasına

rağmen kalkınamaması yeni bir sorgu alanı olan sosyal sermaye konusunu gündeme getirmiştir. Dünya Bankası'nın ifadesi ile "kayıp halka" olarak betimlenen sosyal sermayeye ilişkin tanımsal düzlem ve tartışmalar aşağıdaki gibidir. Yine daha önce de vurguladığımız gibi, tanımlamalar çok çeşitlilik göstermektedir ve bu özellikle bu konunun önemli ölçüde çok farklı disiplinler tarafından ele alınmasından kaynaklıdır.

Çok genel tanımıyla; üretime nicelik ve nitelik olarak pozitif katkı sağlayan her türlü girdiye sermaye denmektedir. Günümüzde sermayenin türleri giderek çeşitlendirilerek araştırmalara konu edilmektedir. Bunlar; finansal sermaye, fiziksel sermaye, doğa, kültür sermayesi, entelektüel sermaye, beşeri sermaye ve sosyal sermaye olarak artık çok çeşitli olarak ele alınmaktadır (Karagül, 2012: 61).

Sosyal sermaye düzeyinin yüksek olduğu toplumlarda karşılıklı sözleşmelerde oluşacak maliyetlerin azalması, güvenlik için harcanan giderlerin azaltılması, bireylerin refah seviyelerinin artması ve bunun da üretime yansması sosyal sermayenin iktisadi kalkınmaya olumlu etkisini açıklamaktadır. Bu açıklamalar neticesinde sosyal sermayenin hem ekonomik yaşama hem de kalkınmaya olan pozitif etkilerinin gözlenebilen ve beklenenden aslında çok daha girift ve çok daha yüksek olduğunu söylemek mümkündür."

“Sosyal sermayenin avantajları olduğu kadar dezavantajları da vardır. Bir grubun oluşturduğu yarar sadece o grup içerisindeki bireylere fayda sağlıyor ve topluma zararlı bir etkisi oluyorsa bu, sosyal sermayenin negatif etkilerinin de olacağını bize işaret etmektedir.”

Sosyal sermayeye ilişkin belli başlı tanımlar ise şunlardır:

Sosyal sermaye örtük olarak ilk Max Weber tarafından ele alınmıştır. Max Weber’den sonra sosyal sermaye kavramı sosyolog Lydia Hanifan tarafından da irdelenmiştir. Hanifan’ın tanımlamasına göre sosyal sermaye, pozitif etkileşim içerisinde kişiler arası ilişkiler olarak tanımlanmıştır. Sosyal sermaye kavramına ilişkin ilk sistematik analiz ise Bourdieu’ya aittir. Bourdieu, sosyal sınıflar arasındaki eşitsizlik ve bunun sürekliliği ile ilgilenen bir sosyologdur. Aslında sosyal sermaye kavramıyla başlangıçta daha çok sosyologlar ilgilenmiştir. Böylece Bourdieu ile bu konu ekonomi sosyolojisinin alanına girmiştir. Bourdieu’den sonra da konunun ekonomi disiplininin yavaş yavaş tartışma alanına girdiği gözlenmektedir. Bourdieu’ya göre bireyin tanıdığı kişiler ne kadar çok olursa ve onlarla ne kadar yaygın iletişim içinde olursa ve aralarındaki iletişimin boyutu ne kadar yüksekse ve çeşitli ise hayatındaki ekonomik kazançları ve bunun

devamlılığı açısından da bu o kadar önemlidir. Sosyal sermaye ve kalkınma ilişkisi ise James Coleman tarafından çok yönlü olarak ele alınmıştır.

Porter ise sosyal sermaye türlerinin bireyin yaşamındaki yerini anlatmak için çeşitli benzetmelerden yararlanmıştır. Porter, sermaye türlerine ilişkin; “Mali sermaye insanların banka hesaplarındadır, beşeri sermaye kafalarındadır, sosyal sermaye ise ilişkilerindedir.” demektedir (Portes, 1998: 7). İnsanların sahip olduğu mali sermayeleri onların ne kadar paraya ve mala sahip olduğu ile ilişkilidir. Beşeri sermayeleri ise ne kadar bilgi birikimi ve deneyime, tecrübeye ve eğitime sahip olduğu ve bunu üretimde nasıl kullanıp çıktıya dönüştürebildiği ile ilişkilidir. Sosyal sermayeleri ise, bireylerin ne kadar kişi tanıdıkları ve onlarla olan bağlarını nasıl kullandıkları ve bunları ne kadar katma değere dönüştürdüğü ile ilgilidir (içinde, Yüksel, 2015: 8).

Sosyal sermaye kavramının ne anlama geldiğini araştıranlardan biri de Robert D.

kişilerin birlikte hareket kabiliyeti ve etkileşim alanı artık dünya ölçeğine çıkmıştır. Bu durumda sosyal sermayenin pozitif ve negatif etkileri daha da önem kazanmıştır. Artık sosyal sermayenin pozitif etkisi harekete geçirilirse bunun olumlu sonuçları çok daha yüksek olacakken, negatif etkisi de kontrol edilemeyen ciddi toplumsal sorunlara neden olabilir. Ki bu konu bu makalede özgün bir yaklaşımla ileriki bölümlerde tekrar ele alınacaktır.

Özetle sosyal sermaye, bir toplumun sos-

yal etkileşimlerinin nitelik ve niceliğini şekillendiren kurumlar ve kişiler arası ilişkiler ve normlar anlamında betimlenebilir. Sosyal normlar ve ağlar ise, toplumsal verimliliği artırmaktadır. Bu ağlar iş yapma maliyetlerini azaltarak verimliliği artırabilmekte, koordinasyonu ve iş birliğini kolaylaştırabilmektedir. Daha önce de vurguladığımız gibi, burada sosyal sermayenin avantajları olduğu kadar yanlış etkileşim ve yönelimlerle dezavantajları olabileceğini de göz ardı etmemek gereklidir. Toplumun kolektif çıkarlarını farklı amaçla kullanan topluluklar,

gruplar veya ağların ekonomik ve sosyal gelişmeyi engellemesi olasıdır ve daha da ötesi toplumsal yıkıma da yol açabilecek süreçlerin önünü açabilir. Bu ise, sosyal sermayenin karanlık yönüne işaret etmektedir.

Bu bilgiler ışığında acaba sosyal sermaye kalkınma ilişkisine nasıl bakılmaktadır?

Son yarım asırdır uzun süreli yüksek ekonomik performans gösteren, siyasal ve sosyal alanda adalet ve gelişkinlikleri ile ayırt edilen ülkeler konumunda olan Japonya, Avusturya, İtalya, Finlandiya, Norveç ve Almanya sosyal sermaye açısından daha zengin oldukları için daha hızlı bir kalkınma trendi ve ivmesi kazandıkları düşünülmektedir. Çin ise “kültür devrimi” ile beşeri sermaye geliştirme ve sosyal sermaye oluşturma konusunda katettiği yolun etkisiyle olsa gerektir ki, bugünkü ekonomik performansına ulaşmıştır. Sosyal sermayenin kalkınma ve gelişmenin tetikleyicisi, bireyler arası iletişimi sağlayıcı, ekonomik açıdan işlem maliyetlerini azaltıcı, özele değil topluma ait olması, yaşam kalitesini artırıcı özellikleri düşünülürse bu kalkınma örnekleri tesadüf olarak görülmemelidir. Neticede sosyal sermayesinde aşınma olan ülkeler gelişme ivmelerini yitirip, gelişimlerini engelleyici bir dizi problemle uğraşırken, sosyal sermaye-

lerinde gelişim gösteren ülkeler ise bir atılım ivmesi kazanmaktadırlar.

Ekonomi literatüründe de sık sık dikkate sunulduğu üzere; ekonomik büyüme ve kalkınma kavramları birbirlerinden farklı anlamlar içermektedir. Büyüme, sayısal değerlerdeki ve milli gelirdeki artış olarak tanımlanırken, kalkınma ise ekonomik büyümeden daha kapsamlı bir gelişimi içermektedir. Yani kalkınma, ekonomik büyüme yanında sosyal ve siyasi anlamda toplumsal gelişmeyi de içerir. Toplumun tüm sosyoekonomik göstergelerinin de iyileşmesini gerektirir. Kalkınma için büyümeye ilaveten gelir dağılımı, eğitim, sağlık, demokrasi, insan hakları, adalet ve siyaset gibi daha pek çok alanlarda da iyileşme beklenir.

Bilindiği üzere bazı ülkelerin kalkınma süreçlerinde neden arzulanan başarıyı gösteremedikleri sorusu ise; Dünya Bankası tarafından “kayıp halka” olarak tanımlanan sosyal sermaye ile açıklanmaktadır. Srıya Iyer, Micheal Kitson ve Bernard Toh’un 2005 yılında yayımladığı “Social Capital, Economic Growth and Regional Development” isimli çalışmasında sosyal sermaye ve kalkınma arasındaki ilişkiyi şöyle açıklamışlardır: Ekonomistler genel olarak doğa, beşeri sermaye ve fiziki sermayeye odaklanmışlardır ve

ekonomik büyümeyi tanımlamada genelde bunlar arasındaki ilişki incelenmeye çalışılmıştır. Fakat bu odaklanılan üç tür üretim faktörlerinin kendi aralarında nasıl etkileşimde bulunduğunu açıklayamamaktadırlar. Açıklanamayan bu hususun onlar da, kayıp halka olan sosyal sermayeden başka bir şey değildir (Iyer etc., 2005: 1016). (İçinde Yüksel, 2015: 55).

Aslında kalkınma ile birlikte çeşitli sendikaların, sivil toplum örgütlerinin yaygınlaşması toplumda etkileşim süreçlerini başkalaştırmış, toplumsal ilişkiler daha sağlam temelli, daha birbirlerinin hakkına saygılı ve

daha kaliteli hâl almıştır. Günümüzde ise giderek kitle iletişim araçları değişmiş, bilgiye ulaşma ve iletişim kabiliyeti artmış ve sosyal sermaye kavramının önemi daha da artmıştır. Sosyal sermayenin toplum içerisinde dayanışmayı güçlendirmesi, karşılıklı güven bağı ile bireylerin birbirine güven duyarak huzurlu bir ortam sağlanması beklenir. Bu, sosyal sermayenin pozitif yönüdür. Maddi olmayan çıktılarının yanı sıra sosyal sermayenin toplumun ekonomik kalkınmasını da etkilediği bilinmektedir. Sosyal sermaye düzeyinin yüksek olduğu toplumlarda karşılıklı sözleşmelerde oluşacak maliyetlerin

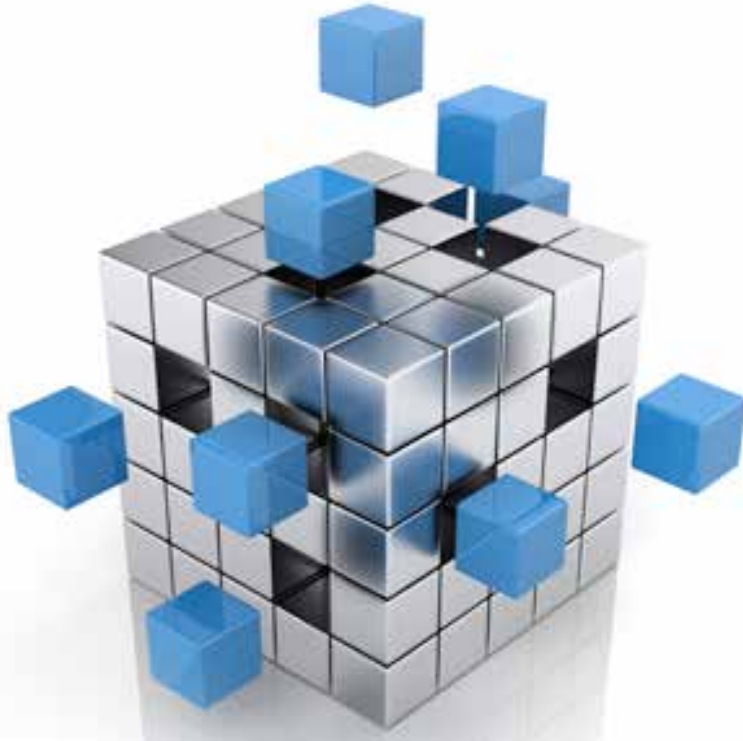

azalması, güvenlik için harcanan giderlerin azaltılması, bireylerin refah seviyelerinin artması ve bunun da üretime yansımaları sosyal sermayenin iktisadi kalkınmaya olumlu etkisini açıklamaktadır. Buna kalkınma sürecinde örgütlenmenin artmasıyla oluşan olumlu kurumsal ilişkiler ve günümüz teknolojisinde iletişimin kolaylaşması ve maliyetinin düşmesi de eklenirse, sosyal sermayenin önemi ve kalkınmadaki etki düzeyinin giderek arttığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu açıklamalar neticesinde sosyal sermayenin hem ekonomik yaşama hem de kalkınmaya olan pozitif etkilerinin gözlenebilen ve beklenenden aslında çok daha girift ve çok daha yüksek olduğunu

söylemek mümkündür.

Neticede bireylerin aralarındaki iletişimin gelişmesi, birbirlerine olan güvenin artması sosyal sermayenin gelişmesinin en önemli ayaklarıdır. Uyum ve birbirini teşvik içinde yaşayan bir toplumda kalkınma da beraberinde gelecektir. Çünkü bireylerin aralarındaki anlaşmazlıkların ortadan kalkması beraberinde güvenlik harcamalarının azalması, gönüllü birliklerle birlikte dayanışmanın gelişmesi sağlıklı toplumu da oluşturacak pozitif sinerji yaratacaktır (içinde, Yüksel, 2015: 58).

Devam eden bölümde, gelişen iletişim teknolojileriyle birlikte günümüz dünyasında

sosyal sermayenin pozitif ve negatif etkileri ve geliştirilebilecek politika önermeleri üzerinde durulacak ve bu konuda özgün analizler yapılmaya çalışılacaktır.

III. İLETİŞİM ÇAĞINDA SOSYAL SERMAYE

Geleneksel toplumlardan sanayi toplumlarına geçerken olduğu gibi, Neo-liberal iktisat politikalarının hâkim olduğu 1980 sonrasında da geleneksel sosyal sermayenin temelini oluşturan pozitif sosyal normlar ve değer yargılarında bir kırılma yaşanmış ve geleneksel normlardan hızla uzaklaşmaya başlanmıştır. 21. yüzyıla girmemizle birlikte geleneksel sosyal sermayenin pozitif öğelerinden uzaklaşma hızı oldukça hızlı artmış gerek devlette ve gerekse de bireyde bir değer erozyonu had safhada yaşanmıştır. Bu da sosyal sermayesinde aşınma olan ülkelerin uğradıkları güven ve birlikte iş yapma yetisinde azalma ve dolayısıyla üretkenlikte düşme şeklinde bir gelişmenin vücut bulmasıyla sonuçlanmıştır. Bu durumda, geleneksel sosyal sermayenin temelini oluşturan davranış kalıplarının yerini modern kurumsal sosyal sermaye normlarının alması gereklidir. Bu boşluğun modern toplumlarda olduğu gibi kurumsal/örgütsel yapıların geliştirilmesi ve demokrasi bilincinin yerleştirilmesi ile yeterince doldurulması halinde, sosyal sermayedeki aşınmanın yaratacağı negatif etkilerin önü kesile-

bilir. Örneğin iş dünyasında güven, geleneksel dayanışma, eş/dost/aile ve akrabalarından destek alma ve birlikte hareket etme kabiliyetinin azaldığı günümüzde iş sahiplerinin; bankalardan finansman, meslek örgütleri aracılığıyla dayanışma, devlet ve çalışanlarla olan ilişkilerinde yasal ve kurumsal ve örgütsel düzenlemelerle ve toplumda bu yasal ve kurumsal düzenlemelerin kimseye ayrıcalık yaratmadığını bilip inandığı ve güvendiği bir toplumsal düzenlemeyle bu boşluğu kapatması gerekir. Yani bu boşluğu doldurmak için geleneksel toplumlar-

daki geleneksel sosyal sermaye normları yerini sanayileşmiş iletişim toplumlarında kurumsal sosyal sermaye normlarına sağlıklı ve kusursuz bir şekilde bırakmalıdır. Dolayısıyla günümüzde sanayileşme sürecindeki ülkelerin hem sosyal sermayeyi yaratmak ve sanayileşme ile birlikte sosyal sermayedeki yapısal dönüşümün altyapısını oluşturmak hem de gelişen iletişim teknolojilerinin hızlandığı sosyal sermayenin olumsuz etkilerinden korunmak gibi ikili gündemleri olacaktır. Kaçınılmaz olarak gelişmekte olan ülkelerin kalkınma düzeyinde arzulanan noktada olmamaları aslında sosyal ve beşeri sermayeyi geliştirmek için daha fazla maddi ve sosyal efor göstermeleri gereken eğitim ve sağlık alanında daha fazla yatırım yapmaları gerekliliği açıktır. Dolayısıyla kalkınma sürecindeki ülkeler dönüştükleri modern toplumun gereği, aile ve feodal ilişkilerin getirdiği geleneksel sosyal sermaye kavramından uzaklaşıp, kurumsal sosyal sermaye kavramına geçişi çok iyi yönetmelidirler.

Sosyal sermayenin avantajları olduğu kadar dezavantajları da olduğuna değinmiştik. Toplumun kolektif çıkarlarını farklı amaçla kullanan topluluklar, gruplar veya ağların ekonomik ve sosyal gelişmeyi engelleyebileceğini vurgulamıştık. Bourdieu, Putnam, Porter, Fukuyama ve Coleman, sosyal sermayenin bu karanlık yönüne de dikkati çekmektedirler. Sosyal sermayenin kişiler arası iletişimi sağladığını ve dayanışmayı

geliştirdiğini daha öncesinde de vurgulamıştık. Bundan hareketle bir grubun oluşturduğu yarar sadece o grup içerisindeki bireylere fayda sağlıyor ve topluma zararlı bir etkisi oluyorsa bu, sosyal sermayenin negatif etkilerinin de olacağını bize işaret etmektedir. Örneğin yasa dışı grupların içinde liderin ya da mensubunun o grup içerisinde saygı görmesi, âdeta kahraman olarak nitelendirilmesi fakat grup dışındakilere zarar vermesi, burada oluşan sosyal sermayenin bileşeni olan grup içi dayanışma, grup içinde pozitif, grubun dışındakiler için negatif etkileri olacaktır. Günümüzde sosyal ağların ve iletişim teknolojilerinin bütün dünya çapında çok gelişmiş olduğu da düşünülecek olunursa, sosyal sermayenin yaratabileceği dünya çapındaki olumsuz etkilerine yönelik olarak devletlerin artık ciddi politikalar geliştirmesi gerektiği açıktır. Hele ki, artık ülke sınırlarımıza kadar ulaşan ve tüm dünyada destekçi kişiler bulan bu yapıların çok ciddi olumsuz ekonomik ve siyasi sonuçları vardır ve bu konunun hızla gündeme alınıp, çıkarlarımıza uygun politikaların üretilmesi gerekmektedir.

Türkiye’de sosyal sermayenin tavan yaptığı dönem olan Cumhuriyetin başlangıç yılları sosyal sermayenin pozitif etkisine en iyi örnektir. Stanford J. Shaw (1998)’un “Life in Ankara During the Turkish War of National

Liberation” makalesinde Ankara’nın başkent olarak inşasını anlatırken, işçilerin hava koşullarına ve yarı aç olmaya aldırmadan gece gündüz, çalışma mahallinde yatarak nasıl büyük bir inanç ve azimle, dayanışarak ve paylaşarak şehri inşa ettiklerini anlatmaktadır. Bu, onun hayatı boyunca dünyanın hiçbir yerinde görmediği ve gözlemlemediği bir iş birliği, güven ve idealin yarattığı dayanışma ve birlikte üretim ortamıdır. Aynı güçlü iradeyi; savaşta yerle bir edilmiş, tüm üretim faktörleri zayıflatılmış ve kaynakları tüketilmiş, güçsüz ve yetersiz beşeri sermayesi olmasına rağmen 30’lu yılların Türkiye’sinin ekonomik performansında da gözlemlemek

mümkündür. Bütün bu olumsuzluklara ve dünyanın olumsuz konjonktürüne rağmen o yılların Türkiye’sinde çok yüksek bir büyüme hızı, diğer makroekonomik göstergelerinde ideal oranlar ve bir yandan da dış ticaret fazlası olan ve dış borç ödeyen bir ekonomi gözlemlemekteyiz. Bunu ancak sosyal sermayenin temel öğeleri olan idealizm, güven, özgüven, dayanışma, paylaşma, sağlam etik değerler ve birbirine inanma ve saygı ile açıklamak mümkündür. Ülkede İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra hiçbir dönem böyle bir toplumsal sinerji, dayanışma, uyum ve verimlilik yakalanamamış ve 1980’lerden sonra da toplumsal çöküş, temel değerler-

de aşınma ve çürüme başlamış, bu, 21. yüzyıla girdiğimiz dönemde de çok daha hızlı büyümüş ve derinleşmiştir. Bunun ekonomi dünyasındaki yansımalarına bakacak olursak, bugünkü düşük büyüme trendi de bunun en önemli göstergesi olmuştur.

IV. SONUÇ

Günümüz toplumlarının hassasiyeti gereği ön plana çıkmış olan sürdürülebilir kalkınma kavramı aslında sosyal sermaye açısından da çok önemlidir. Zira sürdürülebilir kalkınma; sosyal alanı, çevreyi ve sosyoekonomik gelişmeleri de içine almaktadır. Öte yandan, daha önce vurguladığımız üzere sosyal sermaye, diğer sermaye türleri gibi kullanıldıkça tükenmemektedir ve ilişkilerle, güven ile daha da beslenmektedir. Beşeri sermayeyi olduğu kadar aslında sosyal sermayenin yaratılmasında da eğitim ve sağlık en önemli iki sektördür ve karar vericiler bu iki alanda her yurttaşın gereği gibi, çağdaş kalite ve normlarda bu hizmetlere ulaşmasını ve faydalanmasını sağlamalıdır. Ancak hiç kuşkusuz bu da yetmez, toplumda genel olarak güven, özgüven, yaratıcılık, üretkenlik, dayanışma, birbirinin hakkına saygı gösterme ve mutluluk ortamının oluşması ancak toplumda adalet ve hakkaniyet ilkelerinin ihlal edilmeyeceğinin bilinmesi, kimsenin hak-

sız gelir/itibar/mevki edinemeyeceğinden emin olunması, sağlam etik ilkelere dayalı değerlerin toplumda oluşturulması, bilimsel, sanatsal ve kültürel faaliyetlerin kalitesinin artırılması gibi alanlarda iyileşme ile olacaktır. Görüldüğü üzere sosyal sermaye yaratılması çok güçtür ve yaratılması kadar gelecek kuşaklara aktarılması da bir o kadar önemlidir.

Üretim süreçlerinin ve finansal piyasaların iç içe geçtiği ve iletişim teknolojilerinin ve iletişim ağının hayal dünyasının da ötesinde geliştiği küresel dünyada ise; firmalar uluslararası düzeyde üretim süreçlerini paylaşmakta, teknoloji ve ürün geliştirmede iş birliğini artırmakta, pazarlama kolaylıklarını birbirlerine sağlamaktadırlar. Burada uluslararası düzeyde iletişim ağlarının da gelişmesinin yarattığı ortamda sosyal sermayenin yeni bir ölçeğe eriştiğini göz ardı etmemek gereklidir. İletişim alanındaki bu gelişmeler üretim süreçlerinde yukarıda sözünü ettiğimiz uluslararası iş birliği süreçlerini hem kolaylaştırmış ve hızlandırmış hem de arttırmıştır. Ancak burada kalkınmanın milli gelirin artırılmasından daha öte bir durumu tarif ettiğini düşünürsek ve sürdürülebilir kalkınma da sosyal alanı ve çevreyi de gözetmesine göre toplumsal gelişme ve ekonomik büyümeyi olumlu ve olumsuz etkileyecek

iş birliği süreçlerini de birlikte değerlendirmek kaçınılmazdır. Zira iletişim alanındaki gelişmeler, sosyal sermayenin negatif etkilerini harekete geçirecek süreçler yaratırsa ekonomik performans olumsuz etkilenir. Örneğin günümüzde uluslararası radikal ve yıkıcı örgütler bugün artık iletişim ağları ile çok rahat bir araya gelebilmekte ve faaliyet gösterdikleri ülkeleri ekonomik ve toplumsal açıdan yıkıma uğratabilecek süreçlerin önünü açabilmektedir. Ya da bir ülkede demokrasinin gelişimi açısından başlayan bir sivil hareket hızla bütün dünyaya yayılmakta veya dünya çapında destek görmektedir. Ki bu, büyüyen bir ekonomide (ya da eko-

nomilerde) kalkınmanın gereklerinden biri olan demokratik gelişme süreçlerine vesile olabilmekte ve dolayısıyla sosyal sermayenin olumlu etkisi açığa çıkmaktadır. Kısacası ekonomik kalkınmanın önemli bir faktörü olarak düşünülen sosyal sermaye oluşumu ve geliştirilmesi günümüzde artık farklı ve daha geniş bir ölçekte düşünülmeli ve arzulanan sosyal sermayeyi yaratmada dışsal faktörler göz ardı edilmemelidir. Sosyal sermayenin negatif yönelimlerinin olduğu da düşünülürse süreçlerin iyi yönetilmesi gerektiği konusunun; devletlerin, karar vericilerin ve ekonomi çevrelerinin artık gündemlerinde olması gerektiği açıktır.

KAYNAKÇA

Ata, A.Yılmaz ve Aylin Koç (2012),

"Sosyal Sermaye ve Ekonomik Büyüme ilişkisi: AB Ülkeleri ve Türkiye Üzerine Ampirik Bir İnceleme", **Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi**, C.17, S.1, ss.119-218.

Altan, Rifat (2007),

"Sosyal Sermaye ve Kalkınma", Türk İdare Dergisi, S.455, Kaynak: <http://www.tid.gov.tr/Sayfalar/makale.aspx?mID=239>, (Erişim Tarihi: 16.12.2013).

Altay, Asuman (2007),

"Bir Kamu Malı Olarak Sosyal Sermaye ve Yoksulluk İlişkisi", **Ege Akademik Bakış**, 7(1), ss.337-362.

Çalışkan, Şadan ve Oytun Mecik (2011),

"Sosyal ve Beşeri Sermayenin Bireysel Ekonomik Getirisi Üzerine Uygulamalı Analiz "Eskişehir ili Örneği", **Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi**, S.2, ss.7-26.

Field, John (2008),

Sosyal Sermaye, Çev. Bahar Bilgen, Bayram Şen, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Fine, Ben (2012),

Sosyal Sermaye Sosyal Bilimlere Karşı, İst., Yordam Kitabevi.

Fukuyama, Francis (2005),

Güven (Sosyal Erdemler ve Refahın Yaratılması), Çev. Ahmet Buğdaycı, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Grootaert, Christiaan (2010),

"Sosyal Sermaye: Kayıp Halka?", **Sosyal Sermaye Kuram Uygulama Eleştirisi**, Der. Mehmet Murat Şahin ve Ahmet Zeki Ünal, İstanbul: Değişim Yayınları, ss. 221-264.

Iyer, Sriya, Michael Kitson ve Bernard Toh (2005),

"Social Capital, Economic Growth and Regional Development", **Regional Studies**, Vol. 39.8, pp. 1015-1040.

Kangal, Nalan (2013),

Sosyal Sermaye Teorileri ve Sosyal Sermaye Kalkınma İlişkisi: Türkiye Örneği, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Karagül, Mehmet (2012),

Sosyal Sermaye (Kapitalizmin Kör Noktası), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Keleş, Hatice Necla (2012),

Sosyal Sermaye, İstanbul: Eğitim Yayınevi.

KOSGEB (2005),

"Ekonomik Kalkınmada Sosyal Sermayenin Rolü", Ankara: Ekonomik ve Stratejik Araştırmalar Merkez Müdürlüğü.

Portes, Alejandro (1998),

"Social Capital: Its Origins and Applications in Modern Sociology" **Annual Review of Sociology**, Vol. 24.

Putnam, Robert D. (1993),

Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy, New Jersey: Princeton University Press.

Putnam, Robert D. (2001),

Third World Quarterly, Social Capital, Civil Society And Development, Publisher: Routledge Informa Ltd Registered.

Sabatini, Fabio (2012),

"Economic Growth, Technological Progress And Social Capital: The Inverted U Hypothesis", **Metroeconomica**, s.s.1-31.

Stanford J.Shaw (1998),

"Life in Ankara During the Turkish War of National Liberation", *Cumhuriyete Adanmış Bir Yaşam: Suna Kili'ye Armağan*, Ed: Oya Köymen, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, ss.323-336.

Yüksel, Kübra (2015),

İktisadi Kalkınmada Sosyal Sermayenin Rolü; Çorum İline Yönelik Bir Analiz, Çorum: Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

BU KART KİMDEYSE PATRON ODUR!

TEB Patron Kart ile hazır ticari kredinizi şubeden, ATM'den ve Kurumsal İnternet Şubesi'nden 36 aya varan vadelerle kullanabilir, şirket harcamalarınızı yapabilir, düzenli ödemeleriniz için kredili mevduat hesabınızı kullanabilirsiniz. TEB Patron Kart ile ilgili daha fazla bilgi için şubelerimize bekliyoruz.

TEB

teb.com.tr / 444 0 832

BEŞEVLER

TEMEL MAKROEKONOMİK DEĞİŞKENLER

DOÇ. DR. AFŞİN ŞAHİN

Gazi Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Yüksekokulu, Bankacılık Bölümü
Beşevler, Ankara
E-mail: afsinsahin@gazi.edu.tr

- Sağlıklı bir makroekonomik analiz için veri seti güvenilir ve kaliteli olmalıdır.
- Türkiye’de sanayi sektörünün GSYİH içindeki payı uygun büyüme politikaları ile artırılmalıdır.
- Türkiye’de GSYİH yüksektir ancak iyi nedenlere dayanmaktadır.
- Piyasaya uyum gösterebilecek nitelikli iş gücü sürdürülebilir büyüme için zaruridir.
- Ülkelerin ekonomik verileri yanında mutluluk düzeyi de önem taşımaktadır.

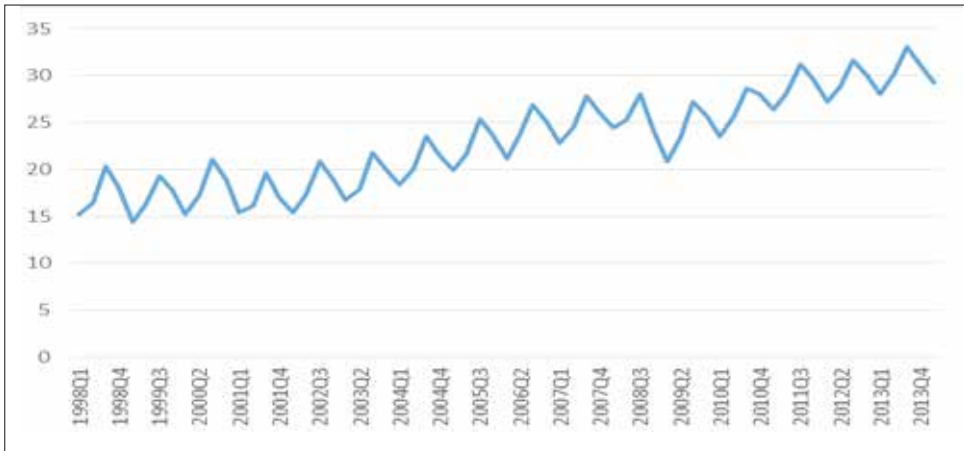
Makroekonomik analiz, günümüzde geliştirilen yeni ekonometrik yöntemlerle, teknik boyutu ağır basan bir bilim olma yolundadır. Teorik modeller ya da ekonometrik yöntemlerin nihai başarısı uygulanabilirliği ile doğru orantılıdır. Bu noktada sağlıklı veri seti üretimi ve paylaşımına dikkat etmek gerekmektedir. Ulusal ve uluslararası veri dağıtım kanalları eş gü-

dümlü olmalıdır. Makroekonomide bir ülkenin genel profilini ortaya koymak için yararlanılan ortak değişkenler söz konusudur. Uluslararası Finansal İstatistikler (IFS) ve Dünya Gelişme Göstergeleri (WDI) yararlanılan iki temel veri tabanıdır. Ulusal düzeyde de Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB), Elektronik Veri Dağıtım Sistemi (EVDS), Kalkınma Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) veri tabanları yer almaktadır. Bu çalışmada ekonomide temel makroekonomik değişkenlerin bazıları açıklanmaktadır.

1.1. Üretim

Ekonomide üretilen mal ve hizmetlerin değeri Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla (GSYİH) ile ölçülmektedir. GSYİH reel ve nominal olmak üzere iktisatçılarca iki şekilde kullanılmaktadır. Reel GSYİH belirli bir yıl fiyatları baz alınarak sabit fiyatlarla hesaplanmaktadır. Grafik 1.1’de 1998=100 sabit fiyatlarıyla hesaplanmış Türkiye reel GSYİH yer almaktadır.

Grafik 1.1. Harcamalar Yöntemiyle Reel GSYİH, 1998: Q1 - 2014: Q1, Türkiye

Kaynak: TCMB EVDS, TP. UR. GG01.S: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla, Sabit 1998=100 Sabit Fiyatlarıyla, Üç Aylık, Milyar TL

“Makroekonomik analiz, günümüzde geliştirilen yeni ekonometrik yöntemlerle, teknik boyutu ağır basan bir bilim olma yolundadır. Teorik modeller ya da ekonometrik yöntemlerin nihai başarısı uygulanabilirliği ile doğru orantılıdır. Bu noktada sağlıklı veri seti üretimi ve paylaşımına dikkat etmek gerekmektedir.”

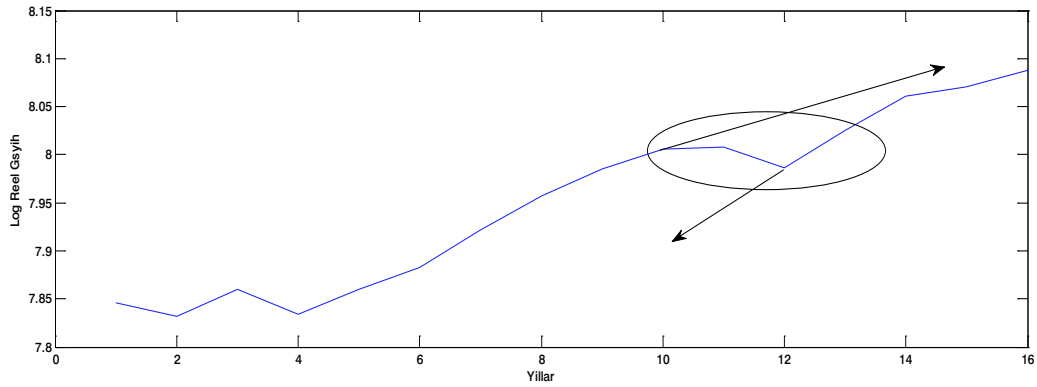
GSYİH'nın ekonomideki toplam harcamalara eşit olduğu kabul edilmekte ve harcamalar yöntemi ile hesaplanabilmektedir. GSYİH'nın yüzde değişimi alındığında ekonomik büyüme rakamlarına ulaşılmaktadır:

$$\text{Ekonomik Büyüme} = \frac{GSYIH_t - GSYIH_{t-1}}{GSYIH_{t-1}} * 100$$

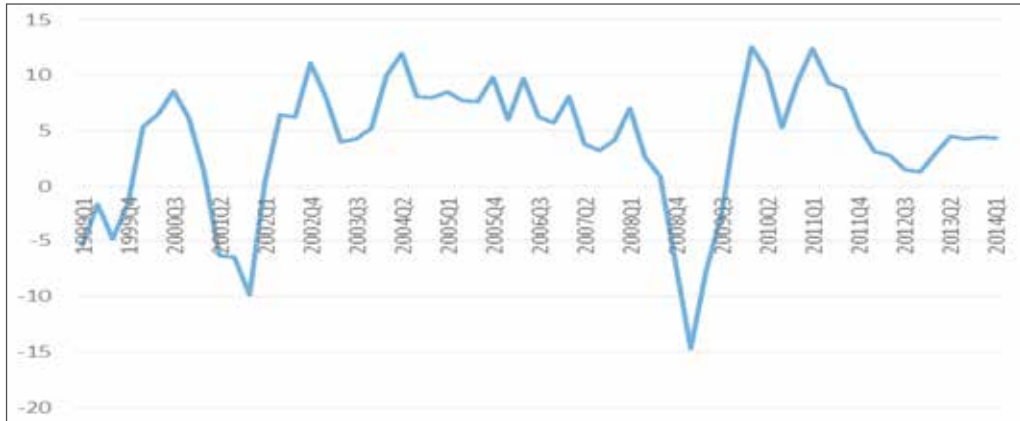
Dikkat edilirse ekonomik krizlerde büyüme oranı bir önceki çeyrek dönemin aynı dönemine göre önemli ölçüde daralmaktadır. Grafik 1.2'de elips içinde gösterilen nokta 2008-2009 krizleridir. 2008-2009 yıllarında reel GSYİH'da önemli bir azalma dikkat çek-

mektedir. Doğrusal eğilim 2008 sonrasında devam ettirilirse, kriz sonrasında uzun bir süre ekonominin potansiyelinin altında faaliyet gösterdiği anlaşılabilir. Ancak eğilim ile veri arasındaki açığın zamanla daralması olumluya yorumlanabilir.

Grafik 1.2. Ekonomik Kriz Üretim Düzeyi, Türkiye

Grafik 1.3. GSYİH Büyüme Hızı, Türkiye

Kaynak: TCMB EVDS, TP.UR.GG01.S: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla, Sabit 1998=100 sabit fiyatlarıyla, üç aylık, milyar TL serisi kullanılarak bir önceki yılın aynı çeyrek dönemine göre yüzde değişim hesaplanmıştır.

Harcama yöntemi ile GSYİH hesaplamasında toplam gelirin hangi alanlara harcandığı ortaya konulmaktadır. Harcama yöntemiyle GSYİH hesaplaması genel makroekonomi Keynesyen toplam talep eşitliğine dayanmaktadır.

$$Y_t = C_t + I_t + G_t + (NX_t = X_t - M_t)$$

t zamanında 1998=100 sabit fiyatlarıyla GSYİH Y_t ile gösterilmektedir ve Tüketim (C_t), Yatırım (I_t) ve Kamu Harcamaları (G_t) toplamından oluşmaktadır.

“Türkiye’de makroekonomik belirsizliğin azalması, özel sektör tasarruflarını azaltmaktadır. Dolayısıyla, belirsizlik düzeyinin azalması ihtiyat güdüsüyle para talebini azaltmakta ancak işlem amaçlı para talebini artırmaktadır.”

Tablo 1.1. Harcamalar Yöntemiyle Reel GSYİH, 1998 - 2014

	Y	C	I	G	NX	Stok
1998	70,203,148	46,668,560	16,046,649	7,197,731	812,472	-522,264
1999	67,840,570	46,707,900	13,445,804	7,487,232	-261,040	460,674
2000	72,436,399	49,444,450	15,794,126	7,910,765	-1,089,723	376,781
2001	68,309,352	46,182,646	11,060,446	7,826,845	3,632,373	-392,958
2002	72,519,831	48,372,691	12,684,572	8,283,080	2,135,507	1,043,981
2003	76,338,192	53,295,982	14,481,761	8,066,781	-235,508	729,176
2004	83,485,591	59,143,619	18,589,134	8,553,886	-2,066,764	-734,284
2005	90,499,731	63,787,207	21,821,586	8,766,885	-3,194,635	-681,312
2006	96,738,320	66,749,821	24,714,466	9,506,408	-3,468,337	-764,038
2007	101,254,625	70,421,398	25,480,808	10,127,098	-4,638,810	-135,869
2008	101,921,730	70,198,485	23,912,295	10,304,176	-2,710,437	217,211
2009	97,003,114	68,597,605	19,358,026	11,105,788	82,168	-2,140,473
2010	105,885,645	73,174,349	25,270,578	11,325,192	-4,165,833	281,359
2011	115,174,724	78,796,581	29,826,288	11,854,890	-5,324,184	21,149
2012	117,625,021	78,425,016	29,021,684	12,583,585	-706,471	-1,698,793
2013	122,388,466	82,068,957	30,273,811	13,331,684	-3,455,151	169,165

Kaynak: TCMB EVDS, TP.UR.GG01.S: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla, Sabit 1998=100 sabit fiyatlarıyla, üç aylık, milyar TL serisi kullanılarak bir önceki yılın aynı çeyrek dönemine göre yüzde değişim hesaplanmıştır.

Tablo 1.1’e dikkat edilirse toplam üretim Keynesyen çapraz diyagramında belirtildiği gibi her zaman toplam harcamalara eşit olmayabilmektedir. Bu, birtakım istatistikî hatalardan kaynaklanmaktadır. Tabloda stok olarak bu istatistikî hata gösterilmiştir ve $Stok = Y - C - I - G - NX$ ’e eşittir. Stok değ-

şimleri 1998-2013 yılları arasında toplam üretimin ortalama yüzde 0,73’üne tekabül etmektedir (Tablo 1.2). Aynı dönemde dış ticaret açığının toplam üretime oranının yüzde 2,53 olduğu göz önüne alınırsa üretim değerlendirmelerinde stok değişimlerinin de dikkate alınması gerektiği görülmektedir.

“İktisadi krizler sonrasında iktisatçılar arasında yoğun bir şekilde tasarruf ve tüketimin etkileri tartışılmaya başlanmaktadır. Tüketimin artırılması gerektiğini savunanların argümanları, tasarrufun artırılması gerektiğini savunanların argümanlarından ayrılmaktadır. Normal zamanlarda ekonominin gelişme dönemlerinde hükümetler vatandaşlarına tasarruf yapmaları yönünde telkinde bulunurlar. Tasarrufu teşvik amaçlı adımları atarak, yatırımlar ve harcamalar için kaynak artırımına giderler. Ekonominin duraksama ve daralma dönemlerinde ise tasarruflardaki artış genel gidişat adına olumsuz bir sinyaldir.”

Tablo 1.2. Harcamalar Yöntemiyle Reel GSYİH Oransal Dağılım, 1998 - 2013

	Y	C	I	G	NX	Stok
1998	100.00	66.48	22.86	10.25	1.16	0.74
1999	100.00	68.85	19.82	11.04	0.38	0.68
2000	100.00	68.26	21.80	10.92	1.50	0.52
2001	100.00	67.61	16.19	11.46	5.32	0.58
2002	100.00	66.70	17.49	11.42	2.94	1.44
2003	100.00	69.82	18.97	10.57	0.31	0.96
2004	100.00	70.84	22.27	10.25	2.48	0.88
2005	100.00	70.48	24.11	9.69	3.53	0.75
2006	100.00	69.00	25.55	9.83	3.59	0.79
2007	100.00	69.55	25.17	10.00	4.58	0.13
2008	100.00	68.87	23.46	10.11	2.66	0.21
2009	100.00	70.72	19.96	11.45	0.08	2.21
2010	100.00	69.11	23.87	10.70	3.93	0.27
2011	100.00	68.41	25.90	10.29	4.62	0.02
2012	100.00	66.67	24.67	10.70	0.60	1.44
2013	100.00	67.06	24.74	10.89	2.82	0.14
Ortalama	100.00	68.65	22.30	10.60	2.53	0.73

Kaynak: TCMB EVDS, TP.UR.GG01.S: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla, Sabit 1998=100 sabit fiyatlarıyla, üç aylık, milyar TL serisi kullanılarak bir önceki yılın aynı çeyrek dönemine göre yüzde değişim hesaplanmıştır.

Bunun yanında GSYİH iktisadi faaliyet kollarına göre de hesaplanabilmektedir. Böylece ekonominin elde ettiği gelir düzeyi farklı açılardan ve kaynaklardan incelenebilmektedir. Tarım, madencilik, imalat sanayisi, elektrik, inşaat, ulaştırma, konaklama, bilgi ve iletişim, finans, eğitim sektörlerinin yıllık büyüme hızları ya da GSYİH içindeki payları analiz edilebilmektedir. Böylece ekonomide hangi sektörlerin geçmişte daha hızlı geliştiği, hangi sektörlerin gelecekte hızlanması

gerektiği anlaşılabilir. Tablo 1.3 incelendiğinde yıllar itibarıyla tarım sektörünün payının hızla azaldığı, sanayi sektörünün payının gerilediği ancak hizmetler sektörünün payının ise arttığı görülmektedir. Türkiye’de tüketimin ve hizmetler sektörünün üretim içindeki payının yüksek olması ileride bahsedileceği gibi sektörel istihdamın da bu duruma göre şekillenmesine yol açmaktadır.

“Teknoloji ile istihdam arasında uzun yıllardan beri tartışılan bir etkileşim söz konusudur. Özellikle bilgisayar teknolojilerinin ilerlemesiyle, beşeri sermayenin sürekli kendini yenilemesi zorunluluğu doğmuştur. Üretim aşamasında firmalar beşeri sermayesini sürekli artırması gereken çalışanlara ihtiyaç duymuştur. Etkin iş gücü ile ifade edilen teknoloji ile donatılmış bireyler, üretim sürecinde verimliliği de yükseltmektedir.”

Tablo 1.3. Sektörler İtibarıyla Türkiye’de Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (2005-2013)

Sektörler	2005	2010	2013	2005	2010	2013
A. Tarım, ormancılık ve balıkçılık	60,709,608	92,732,631	115,658,178	9.36	8.44	7.39
B. Sanayi	131,375,373	213,119,245	299,800,424	20.24	19.40	19.15
B1. Madencilik ve Taşocakçılığı	7,628,517	15,785,419	21,915,872	1.18	1.44	1.40
B2. İmalat Sanayi	111,088,869	170,754,552	240,200,985	17.12	15.54	15.35
B3. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme	8,655,171	19,718,709	27,422,113	1.33	1.79	1.75
B4. Su temini; kanalizasyon, atık yön.	4,002,817	6,860,565	10,261,455	0.62	0.62	0.66
C. Hizmetler	379,629,489	674,695,140	971,925,504	58.50	61.40	62.10
C1. İnşaat	28,694,134	45,669,500	68,995,640	4.42	4.16	4.41
C2. Toptan ve perakende ticaret	79,563,636	119,892,628	188,390,559	12.26	10.91	12.04
C3. Ulaştırma ve depolama	73,932,091	121,985,236	187,126,862	11.39	11.10	11.96
C4. Konaklama ve yiyecek hizmeti faal.	14,528,348	25,589,583	39,411,605	2.24	2.33	2.52
C5. Bilgi ve iletişim	15,341,113	24,179,473	31,117,479	2.36	2.20	1.99
C6. Finans ve sigorta faaliyetleri	18,293,386	40,501,622	52,483,368	2.82	3.69	3.35
C7. Gayrimenkul faaliyetleri	61,552,615	126,369,821	155,838,570	9.49	11.50	9.96
C8. Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	13,683,751	31,879,259	48,914,985	2.11	2.90	3.13
C9. İdari ve destek hizmet faaliyetleri	10,554,230	20,806,955	31,922,433	1.63	1.89	2.04
C10. Kamu yönetimi ve savunma	26,018,778	46,090,339	65,997,167	4.01	4.19	4.22
C11. Eğitim	17,779,019	36,814,708	55,578,646	2.74	3.35	3.55
C12. İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faal.	10,267,805	17,807,473	23,314,544	1.58	1.62	1.49
C13. Kültür, sanat, eğlence, dinlenme	1,248,161	2,345,941	3,259,918	0.19	0.21	0.21
C14. Diğer hizmet faaliyetleri	7,176,543	12,665,602	16,485,975	1.11	1.15	1.05
C15. Hanehalklarının işverenler olarak	995,880	2,097,000	3,087,751	0.15	0.19	0.20
D. Sektörler Toplamı (A+B+C)	571,714,470	980,547,016	1,387,384,107	88.10	89.24	88.64
E. (-) Dolaylı Ölçülen Mali Aracılık Hiz.	9,353,841	19,419,336	25,195,305	1.44	1.77	1.61
F. Vergi-Sübvansiyonlar	86,571,083	137,671,668	202,992,160	13.34	12.53	12.97
G. Alıcı Fiyatlarıyla GSYH (A+B+C+-E+F)	648,931,712	1,098,799,348	1,565,180,962	100.00	100.00	100.00

Kaynak : TÜİK.

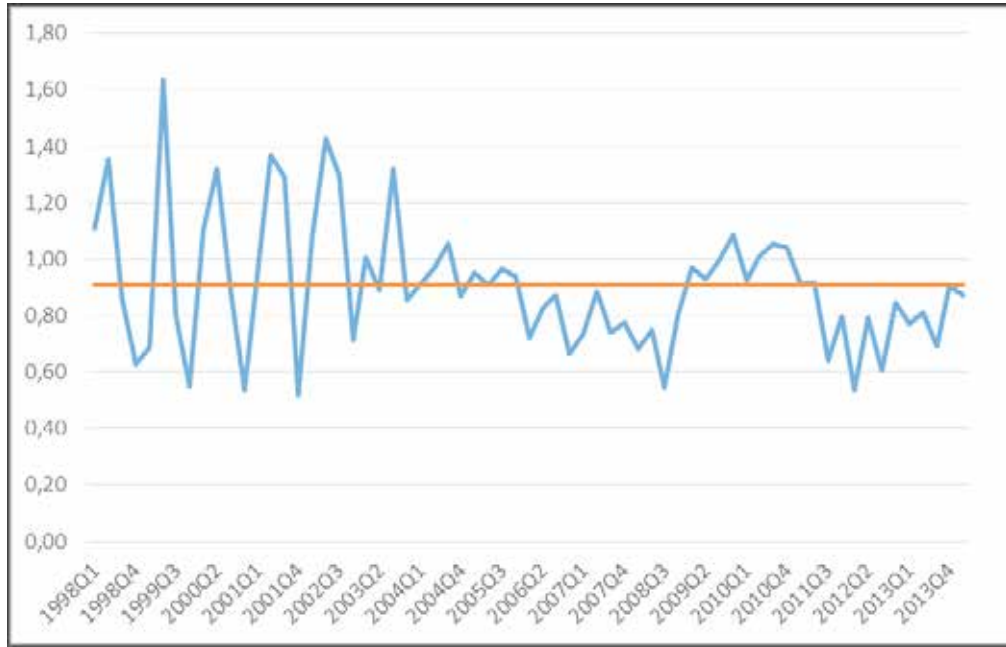
1.2. Tüketim

Yerleşik hanehalklarının yurt içi tüketimi yerleşik ve yerleşik olmayan hanehalklarının yurtiçi tüketiminden, yerleşik olmayan hanehalklarının yurt içi tüketiminin çıkartılmasından oluşmaktadır. Tablo 1.2 incelenirse toplam üretim içinde harcamaların payı

yaklaşık yüzde 67 gibi yüksek bir paya sahiptir.

Grafik 1.3'te yerleşik hanehalklarının yurt içi tüketimi içinde yerleşik hanehalklarının yurt dışı tüketimi payı gösterilmektedir. 1998-2013 döneminde bu oran yaklaşık 0,97'dir. 2004 yılına kadar bu oran dalgalanma gösterirken, 2004 sonrasında azaldığı ve genelde ortalamanın altında kaldığı görülmektedir.

Grafik 1.4. Yerleşik Hanehalklarının Yurtdışı Tüketiminin Yerleşik Hanehalklarının Yurtiçi Tüketimine Oranı (Yüzde)

Kaynak: TCMB

İktisadi krizler sonrasında iktisatçılar arasında yoğun bir şekilde tasarruf ve tüketimin etkileri tartışılmaya başlanmaktadır. Tüketimin artırılması gerektiğini savunanların argümanları, tasarrufun artırılması gerektiğini savunanların argümanlarından ayrılmaktadır. Tasarruf yanlılarına göre, maliye ve para politikalarının sıkılaştırıcı yönde uygulanmasıyla iktisadi güven de artacaktır (Krugman, 2012, s. 194-195). Tüketim yanlıları ise Keynes'i takiben toplam talep artışının üretimi de tetikleyeceğini önermişlerdir. Ancak tartışma halen devam etmektedir ve üzerinde bir mutabakata varıldığı söylenemez. Çünkü kriz zamanlarında eskiden IMF gibi uluslararası kuruluşların sıkılaştırıcı yöndeki önerileri, 2008 krizi sonrası pek çok ülkenin genişletici adımlar atmasıyla geçersiz

olmaktadır. Normal zamanlarda ekonominin gelişme dönemlerinde hükümetler vatandaşlarına tasarruf yapmaları yönünde telkinde bulunurlar. Tasarrufu teşvik amaçlı adımları atarak, yatırımlar ve harcamalar için kaynak artırımına giderler. Ekonominin duraklama ve daralma dönemlerinde ise tasarruflardaki artış genel gidişat adına olumsuz bir sinyaldir.

1.3. Tasarruf

2007-2009 büyük depresyonu ile beraber ekonomide belirsizlik düzeyi kısa bir süre zarfında artış göstermiştir. Kriz tartışmalarının 2014'e kadar tüm dünyada alevlenmesi çözüm boyutunda birtakım arayışları getirmiştir. Bununla beraber kriz, ihtiyat güdüsünü tetiklemiş ve yatırım yapma arzusunun

köreltmıştır. Belirsizlik artışını takiben, iktisadi aktörlerin tasarruf düzeyleri de yükselmiş, tüketim düzeyleri kısılmış ve çıktı düzeyleri azalmıştır. Mody, Ohnsorge, Sandri (2012, s. 114) gelir belirsizliği ile tasarruf arasında pozitif korelasyonlu bir grafik yalamaktadır.¹

Ekonomide güven bunalımı arttığında tasarrufların da yükseldiği görülmektedir. Özellikle ekonomik kriz sonrasında artan ekonomik bunalımı telafi etmek ve harcama güdüsünü artırmak amacıyla merkez bankaları sisteme likidite enjekte etmektedirler. Amerikan Merkez Bankası Federal Rezerv (FED) miktarsal genişlemeye gitmiş, ikinci el piyasasındaki tahvilleri satın almıştır. Lo (2009, s. 82)'ya göre, ABD'de 2008 sonrasında uygulanan miktarsal genişleme güven eksikliğini telafi etmek amacıyla uygulanmıştır. Dolayısıyla ekonomide aşırı tasarruflar istenmeyen bir olgudur ve bir tür güvensizliğe dalalet etmektedir. Adam Smith'e göre de aşırı tasarruflar ekonomide etkin olmayan bir yapı yaratmaktadır. Bu sebeple de merkantilizmin altın biriktirme yoluyla zenginlik anlayışına karşı çıkmıştır (Sargent, 2011). Hatırlanırsa, merkantilizm akımı döneminde bir ülkenin gücü, elindeki altın miktarıyla ölçülüyordu. Wilczynski (1978, s. 195)'ye göre o dönemlerde, piyasada oluşan altın talebi genellikle parasal amaçlıdır. Dolayısıyla ekonomide üretim ve tüketim sürecine girmeyen kaynakların atıl duracağı kabul edilmekte ve altın bu sebeple üretken olmayan bir yatırım olarak da kabul edilmektedir. İleriki bölümlerde bu konuya ayrıntılı değinilmektedir.

Tasarruflar kamu ve özel sektör olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır. Kamunun tasarrufları bütçe açığının arttığı dönemlerde azalmaktadır. Geçmişte Türkiye'de bütçe açıkları Ziraat Bankası'nın görev zararları ya da Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB)'nin para basması ile kapatılma yoluna gidiliyordu. 2001 krizini takiben bu iki kurumun görevi ve rolleri değiştirilmiştir. Ziraat Bankası kamu bankası olmasına rağmen sosyal amaçlardan çok, bankacılık kanununa her açıdan tabi özel bir banka gibi faaliyet göstermiştir.

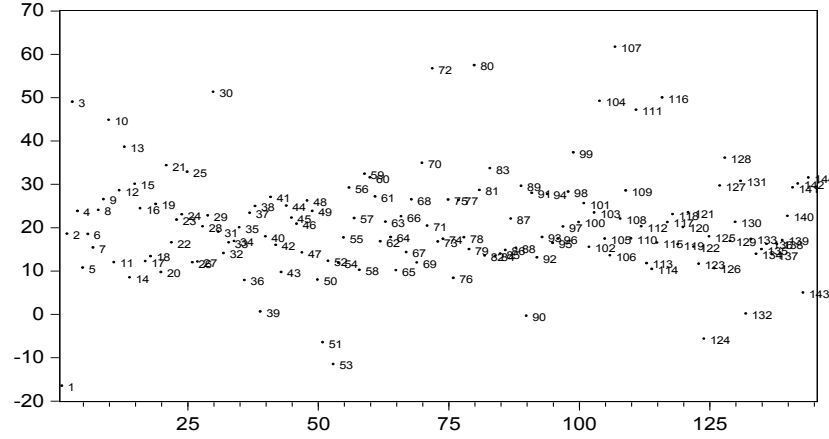
Türkiye'de özel kesim tasarruf açığı toplam tasarruf açığının önemli bir kısmını oluşturmaktadır (Özlale ve Karakurt, 2012, Tablo: 1 ve Şekil: 1). Tüketim düzeyi arttığında tasarruf oranları azalmaktadır. Üçer ve VanRijkeghem (2009, s. 36)'e göre Türkiye'de 2001 krizi sonrasında ekonomide yaşanan toparlanmayı takiben artan tüketim ve kredi kullanımındaki artış, tasarruf oranlarının düşmesine yol açmıştır. Özlale ve Karakurt (2012, s. 32)'a göre de Türkiye'de makroekonomik belirsizliğin azalması, özel sektör tasarruflarını azaltmaktadır. Dolayısıyla, belirsizlik düzeyinin azalması ihtiyat güdüsüyle para talebini azaltmakta ancak işlem amaçlı para talebini artırmaktadır.

Ekonomide toplam tasarruflar ile cari açık arasında yakın bir ilişki vardır. Cari açık (CA), tasarruflardan (S) yatırımların (I) düşülmesi ile elde edilmektedir. $CA = S - I$. Ekonomide tasarrufların artması cari açığın azaltılması ve ekonominin temellerinin güçlendirilmesi, kırılganlıkların azaltılması anlamında olumlu karşılanmaktadır.

Türkiye 145 ülke içinde tasarruf oranı sıralamasında 111. sıradadır. Grafikte 145 ülkenin brüt tasarruflarının GSYİH içindeki payı 2010-2012 yılları ortalaması olarak % biçiminde serpilme diyagramı olarak çizilmiştir. Almanya yüzde 26, Yunanistan yüzde 7 ve Türkiye yüzde 13 tasarruf oranına sahiptir. Burada belirtmek gerekir ki tasarruf oranının yüksek olması ille de sanayileşmeye işaret etmemektedir. Ülke petrol gibi yeraltı zenginliklerini dış ülkelere ihraç ederek tasarruf fazlası elde etmiş olabilir. Örneğin Suudi Arabistan'ın tasarruflarının GSYİH'ya oranı yaklaşık yüzde 47'dir.

1- Romer (1999) de belirsizliğe vurgu yapmaktadır.

Grafik 1.5. Brüt Tasarrufların GSYİH'ya Oranı, %, 2010-2012 Ortalaması

Kaynak: World Development Indicators

Ya da ülkenin yatırım hızı azalmış olabilir. Economist (2015, s. 19-20), Almanya'nın tasarruflarının yatırımlardan fazla olduğunu ancak yatırım artış hızının zayıf seyretmesinde tasarruf ile yatırım arasındaki farkın oluşunun önemli bir etken olduğunu ifade etmektedir.

1.4. Dış Ticaret Göstergeleri

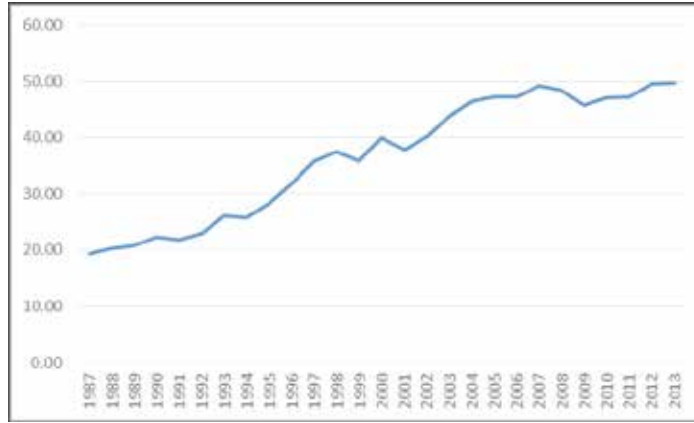
Ekonomide cari işlemler dengesi gerek kredi derecelendirme kuruluşları gerekse de yerli finansal kurumlarca yakından takip edilmektedir. Tartışmalar özellikle açığın nedenleri üzerine odaklanmaktadır. Blanchard ve Milesi-Ferretti (BMF, 2012)'ye göre cari işlemler açığı iyi ve kötü nedenlerden ortaya çıkabilmektedir. Onlara göre eğer cari açık kamu kaynaklı ve yanlış kararlar neticesinde yükseltmişse hızla azaltılması gerekmektedir. Ancak onlara göre cari işlemler açığı ekonominin büyüme yapısından kaynaklanıyorsa, kırılganlıklara yol açma ihtimali olmakla birlikte daha olumlu karşılanabilir. Peki, düşünelim: Türkiye'deki kronik cari işlemler açığı, iyi sebeplerden mi yoksa kötü sebeplerden mi kaynaklanıyor?

Ekonomide ülkeler arasındaki ticaret mutlak üstünlükler ve karşılaştırmalı üstünlükler kurallarına göre değerlendirilirse, ikincisinde iki ülkenin de ticaretten kazanç elde edeceği kabul edilmektedir (Ayrıntılı açıklamalar için Krugman ve Wells, 2011, Ünite 2'yi inceleyiniz.). Örneğin Türkiye, otomotiv ve portakal üretiminde Almanya'ya göre karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptir. Almanya endüstrisi gelişmiş ve belirli bir iş disiplini oluşmuştur. Sanayiinin gelişmesi, iş gücü ekonomisinin ilerlemesine yol açmıştır.

Bursa'da tekstil sektörü, Diyarbakır ve Antep'te kırmızı ete bağlı yiyecekler üretmekte ön safhalara geçmiştir. Dolayısıyla bir ülkede karşılaştırmalı üstünlüklerin tespit edilmesi ve doğal kaynakların, insan gücünün bu alanlara yönlendirilmesi verimliliği yükseltecek, ticarete uzmanlaşmayı beraberinde getirecektir. Ekonomik büyüme, ticarete uzmanlaşma ile beraber daha da artacak ve büyümenin kalitesi arttığı için de cari işlemler açığını kapatmakta olumlu rol oynayacaktır. Arslan ve Taşkın (2014)'a göre net sermaye girişi, dışa açıklık, gelir artışı cari açığı artırırken, REER artışı, enflasyon ve finansal krizler cari açığı azaltmaktadır ve regresyondan elde edilen katsayı büyüklükleri farklı gelir grubundaki ülkelerde belirgin biçimde değişiklik göstermektedir. Bu farklılık ülkelerin karşılaştırmalı üstünlüklerinin homojen olmaması nedeniyle ortaya çıkıyor olabilir.

Türkiye'de ve dünyanın pek çok ülkesinde, daha düşük maliyetle mal ve hizmetler yurt dışından satın alınabilmektedir. Başta Gümrük Birliği ve Dünya Ticaret Örgütü kuralları neticesinde gümrük vergisi olmadan alınabilmektedir. Türkiye'de süreci takiben dışa açıklık düzeyi de yükselmiştir. Grafik 1.6'da Türkiye'de dışa açıklık oranı 1987 - 2013 yılları için çizilmiştir. Dikkat edilirse Türkiye'de dışa açıklık oranı yıllar itibarıyla artış göstermiştir. Dışa açıklık oranı mal ve hizmet ihracatı (sabit 2005 ABD doları fiyatlarıyla) ile mal ve hizmet ithalatının toplamının (sabit 2005 ABD doları fiyatlarıyla) GSYİH'ya (sabit 2005 ABD doları fiyatlarıyla) bölümü ile hesaplanmıştır.

Grafik 1.6. Türkiye’de Dışa Açıklık Oranı

Kaynak: World Development Indicators

Tablo 1.4. Cari Açığın Finansmanı, Türkiye 2013 Ocak- Temmuz, Ödemeler Dengesi
Ayrıntılı Sunum, Milyon Dolar

CARİ İŞLEMLER HESABI	-43,348	Borç Senetleri	13,543
İhracat f.o.b.	94,879	Diğer Yatırımlar-Varlıklar	2,524
İthalat f.o.b.	-143,820	Merkez Bankası	1
Mal Dengesi	-48,941	Genel Hükümet	-696
Hizmetler Dengesi: Gelir	24,685	Bankalar	289
Hizmetler Dengesi: Gider	-13,579	Diğer Sektörler	2,930
Mal ve Hizmet Dengesi	-37,835	Diğer Yatırımlar-Yükümlülükler	28,252
Gelir Dengesi: Gelir	2,696	Merkez Bankası	-780
Gelir Dengesi: Gider	-8,839	Genel Hükümet	370
Mal, Hizmet ve Gelir Dengesi	-43,978	Bankalar	22,649
Cari Transferler	630	Diğer Sektörler	6,013
SERMAYE HESABI	-66	Cari,Sermaye ve Finansal Hesaplar	7,888
FİNANS HESABI	51,302	NET HATA VE NOKSAN	-2,308
Yurtdışında Doğrudan Yatırım	-1,638	GENEL DENGİ	5,580
Yurtiçinde Doğrudan Yatırım	7,237	REZERV VARLIKLAR	-5,580
Portföy Hesabı-Varlıklar	2,185	Resmi Rezervler	-4,728
Portföy Hesabı- Yükümlülükler	12,742	Uluslararası Para Fonu Kredileri	-852
Hisse Senetleri	-801		

Kaynak: TCMB, EVDS.

“Ekonomide iş arayanlar ile boş işler arasında bir örtüştürme yaratmanın, geçici işsizliğin azalmasına yol açtığı kabul edilmektedir. Bu sebeple iş bulma firmaları aslında ekonomide iş ile işe uygun kişi arasında bir iletişim imkânı yaratmakta ve örtüştürmeyi sağlamaktadır. Böylece ekonomide işsizliğin yarattığı refah kaybı en aza indirilmek istenmektedir.”

1.5. İşsizlik Oranı

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) belirli periyotlarla hanehalkı iş gücü anketi düzenleyerek Türkiye'deki iş gücü istatistiklerini derlemektedir. TÜİK (2011), anketlerin tasarımı, tarihçesi ve zamanla nasıl geliştirildiği üzerine incelenebilecek bir kaynaktır. TÜİK (2011, s. 9)'den yararlanarak iş gücü akış diyagramı iş gücü tanımları ile ilgili kısaca bilgi verilecektir. Kurumsal olmayan nüfus TÜİK tarafından "Üniversite yurtları, yetiştirme yurtları, huzurevi, özel nitelikteki hastane, hapishane, kışla gibi yerlerde ikamet edenler dışında kalan nüfustur." olarak tanımlanmaktadır. İşsiz nüfusun iş gücü içindeki oranı, TCMB kurumsal olmayan nüfusun iş gücü durumu yeni tanıma göre değişmiştir. İşgücü istatistikleri 15 ve daha büyük kişiler açısından değerlendirilmektedir. Nüfusun bu kısmı iş gücüne dâhil olanlar ve olmayanlar biçiminde ikiye ayrılmaktadır. İşgücüne dâhil olanlar istihdam edilenler ve işsizler olarak ikiye ayrılmaktadır. İşsizler hem iş arayan hem de iş başı yapmaya hazır kitledir. İşsizlik oranı istihdam edilenler ile işsizlerin toplamı

olan iş gücü içindeki payı olarak tanımlanmaktadır. İşsizlik oranı ekonomide iş aradığı halde bulamayan kesimi ifade etmektedir. İş olmayıp iş de aramayan kesim işsiz sayılmayacak ve iş gücüne dâhil olmayan nüfus içinde yer alacaktır. Bunlar iş aramayıp çalışmaya hazır olanlar ile öğrenciler, emekliler, özürülüler, mevsimlik çalışanlardan oluşmaktadır.

Grafik 1.7'de Türkiye'de yeni derlenmeye başlanan aylık işsizlik oranları 2005 sonrası için sunulmaktadır. Bu yıllar arasında Türkiye'de ortalama işsizlik oranı yüzde 10,74 olarak gerçekleşmiştir. 2009 yılının ilk çeyreğinde yüzde 15'in üzerindeki işsizlik oranı politika yapımcıları tedirgin etmiş ve işsizliğin azaltılmasına dönük politikaların uygulanması sağlanmıştır. Özellikle genç ve kadın istihdamının artırılmasına dönük pek çok proje hayata geçirilmiştir. Kriz sonrası işsizlik oranı yüzde 10'lara düşürülmüştür fakat bu oranın Türkiye ekonomisinde direnç gösterdiği izlenmektedir. Direncin yüksek olması şokların etkisinin uzun sürmesi anlamına gelmektedir.²

Grafik 1.7. Türkiye'de Aylık İşsizlik Oranı, 2005: 01 - 2014: 01 (Yüzde)

Kaynak: TÜİK

2- Nickell ve Jackman (1991, s. 77) İngiltere ve ABD ekonomileri için 1900-1989 yılları arası veri seti ile yaptığı tek gecikmeli direnç analizinde İngiltere'nin direnç parametresini (0.934) ABD'den (0.877) daha anlamlı olarak yüksek bulmaktadır ve her iki ekonomi işsizlik oranlarını da dirençli olarak adlandırmaktadır. Türkiye verisi ile yapılan hesaplamada direnç parametresi 0.793 olarak bulunmuştur.

Türkiye’de işsizlik oranı 2005-2013 yılları arasında tam bir tepe formasyonu göstermiştir. 2009 yılında işsizlik yüzde 13 gibi yüksek bir orana ulaşmıştır. Daha sonra işsizlik oranında yavaşlamanın zayıf eğilimli azalan oynaklık içinde seyrettiği görülmektedir. İşsizlik oranları cinsiyet açısından ele alınabilir. Ateşagaoglu (2014), literatürü takiben işsizlik açığını kadın işsizliği eksi erkek işsizliği olarak ölçmektedir. Ona göre ABD’de teknolojik değişim, erkeklerde iş gücü talebini etkilemiş, nitelikli iş gücüne talep artmıştır. ABD ile tutarlı olacak şekilde Türkiye’de de işsizlik açığının negatif olduğu görülmektedir. Tablo 1.5’de işsizlik açığı Türkiye İş Kurumu verileri ile aşağıda hesaplanmıştır.

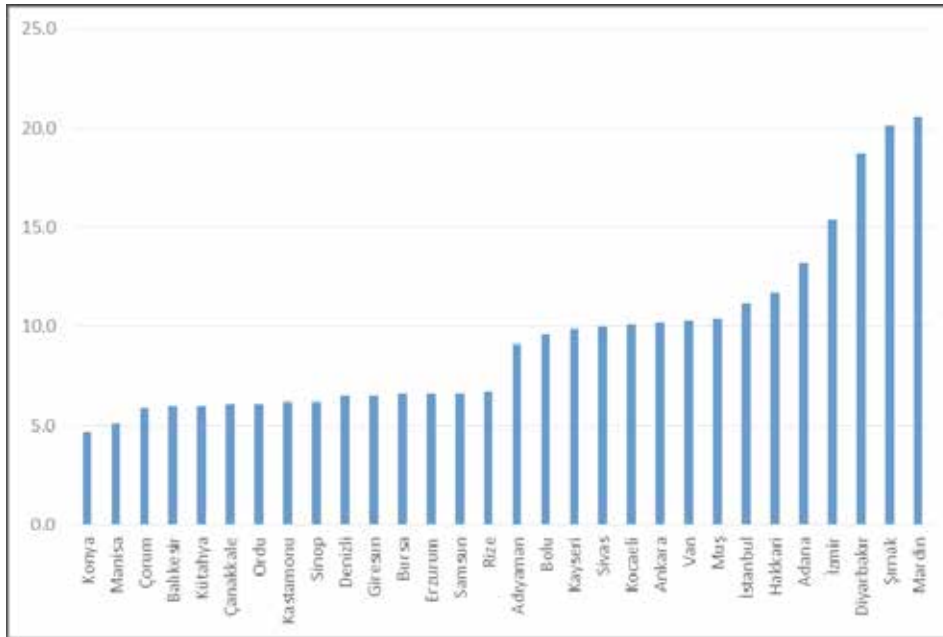
Tablo 1.5. Türkiye’de İşsizlik Açığı

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
İşsizlik Açığı	-460,836	-683,089	-584,597	-440,891	-494,980	-511,437
Erkek	724,338	1,186,219	999,569	1,142,928	1,433,621	1,561,203
Kadın	263,502	503,130	414,972	702,037	938,641	1,049,766

Kaynak: Türkiye İş Kurumu

Grafik 1.8’de Türkiye’de il bazında işsizlik oranları sunulmaktadır. Konya, Manisa, Balıkesir gibi illerde işsizlik oranı yüzde 5 iken, Mardin, Şırnak, Diyarbakır ve İzmir’de yüzde 15’in üzerinde olması heterojenliğe işaret etmektedir. Türkiye’de 2013 yılında işsizlik oranının yüzde 9,73 olduğu hesaba katılırsa, Türkiye’de kriz dönemlerindeki işsizlik oranına sahip illere yapısal işsizlik programlarının uygulanması gerektiği görülmektedir.

Grafik 1.8. Türkiye’de İl Bazında İşsizlik Oranı, 2013 Yılı (Yüzde)

Kaynak: TÜİK

İş gücüne katılım oranı bir başka tartışmalı ve ilginç alanlardan bir tanesidir. İş gücünün 16 yaş ve üzeri nüfusa oranı olarak tanımlanmaktadır. Türkiye’de 2005-2014 yılları arasında iş gücüne katılım oranının yüzde 48,15 olduğu görülmektedir. Türkiye’de iş gücüne katılım oranı gelişmiş ülkelere göre düşüktür fakat artış göstermektedir.

Grafik 1.9. Türkiye’de Aylık İşgücüne Katılım Oranı (Yüzde)

Kaynak: TCMB, EVDS.

Teknoloji ile istihdam arasında uzun yıllardan beri tartışılan bir etkileşim söz konusudur. Özellikle bilgisayar teknolojilerinin ilerlemesiyle, beşeri sermayenin sürekli kendini yenilemesi zorunluluğu doğmuştur. Üretim aşamasında firmalar beşeri sermayesini sürekli artırması gereken çalışanlara ihtiyaç duymuştur. İleri teknolojiyi yakalayabilen bireyler, iş gücü piyasasında yüksek ücretlerle iş bulabilmektedir. Etkin iş gücü ile ifade edilen teknoloji ile donatılmış bireyler, üretim sürecinde verimliliği de yükseltmektedir. Dolayısıyla eğitim imkânına sahip bireyler ön plana çıkmışlardır. Teknolojiyi yakalayamamış çalışanları konum kaybetmeye başlamış, nitelikli üretim sürecinden dışlanmaya başlanmıştır. Eskiden tarım sektöründe makineleşmenin tarım sektöründe işsizliği artıracığı konuları tartışılıyordu. Bir pamuk toplama makinesi, yüzlerce işçinin ikamesi olabilmektedir. Gü-

nümüzde endüstriyel robot teknolojileri üretim sürecinde rol almaya başlamıştır. Bu teknolojiler riskli sınıfta üretimde iş gücü yerine geçebilmektedir. Hata oranını azaltıp üretimde kalite ve standartları artırmaktadır. Kamu, fırsat eşitliği yaratmak amacıyla bu makineleri kullanabilecek mesleki eğitim kursları tertip etmekte, ihtiyaç duyulan alanlarda üniversite bölümlerini açmaktadır. Bunlarla toplumun farklı katmanlarının iş gücü piyasasında aktif rol oynaması amaçlanmaktadır.

Ekonomide teknoloji düzeyinin gelişmesi, bazı sektörlerde istihdamın azalmasına yol açabilmektedir. Ekonomide teknoloji düzeyi ile beraber verimlilik ve şirket kârları artmakta ve uzun vadede tekrar istihdam yükselebilmektedir. Ancak istihdamın yükseleceği ikinci evrede nitelikli iş gücü nitelsiz iş

“Türkiye’de yapısal eğitim ve iş korelasyonu yeterince sağlanamamakta ve istihdamın artırılmasında önemli engellerden birini oluşturmaktadır. Türkiye’de pek çok genç eğitim aldığı bölüme uygun işlerde çalışmamaktadır. Eğitim alınan bölüm ile iş uyumsuzluğu ekonomide verimliliği önemli ölçüde zayıflamaktadır. İlmî konularda derinleşme sağlanamamakta ve yüzeysel adımlar atılabilmektedir. Bu çerçevede Türkiye’de üniversite eğitiminde bölüm kontenjanları ve bölüm sayıları belirlenirken, iş yaratma kapasitesi gözetilerek dengeli bir yaklaşımın sergilenmesi önem taşımaktadır.”

gücüne göre daha fazla talep edilecektir. Dolayısıyla nüfusun eğitimli kesimi, büyümeden ve verimlilik artışından daha fazla etkilenecektir. Stiglitz (2012a, s. 263), kamunun istihdam yaratması ile ilgili önemli bir noktaya değinmektedir. Ona göre kamu, bireylerin iş tercihlerini etkilemeli ve geçmişte talep gördükleri işlerden, gelecekte ihtiyaç duyulacakları işlere doğru yönlendirmesi gerekmektedir. Nobel ödüllü iktisatçı Joseph Stiglitz'ing önerdiği bu sektörel dönüşüm ve iş gücünün yapısal mobilitesi önemli bir çalışma gerektirmektedir. 2007 Nobel Ekonomi Ödülü verilen Eric Maskin de 4 Temmuz 2015 tarihinde İstanbul'da "Seçimler ve Stratejik Oy Verme" başlıklı İktisat Tasarımı Konferansı'ndaki sunumunda, piyasaların talep ettiği nitelikli personelin yetiştirilmesinin Türkiye açısından son derece önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Türkiye'de talep ve teknolojiye değişimlere anında uyum sağlamayan bir kitle yani yapısal işsizlik vardır. Yapısal işsizlik iş bulma olasılığı ve süresi geçici işsizden sırasıyla düşük ve yüksektir. Mevsimsel işsizlik iktisadi dalgalanmalardan kaynaklanmaktadır. Eğer reel GSYİH potansiyel GSYİH'dan küçükse mevsimsel işsizlik ortaya çıkacaktır. Emek miktarı arttığında sermaye sabitken, emeğin marjinal verimi giderek azalmaktadır. Ancak sermaye miktarı da örneğin uzun dönemde değişken kabul edilirse, bu sefer sermaye miktarındaki artışla emek miktarındaki artış eşanlı gelişirse daha fazla üretim gerçekleştirilebilecektir. Türkiye'de sermaye ve emeğin beraber artması neticesinde aynı emek miktarı ile daha fazla

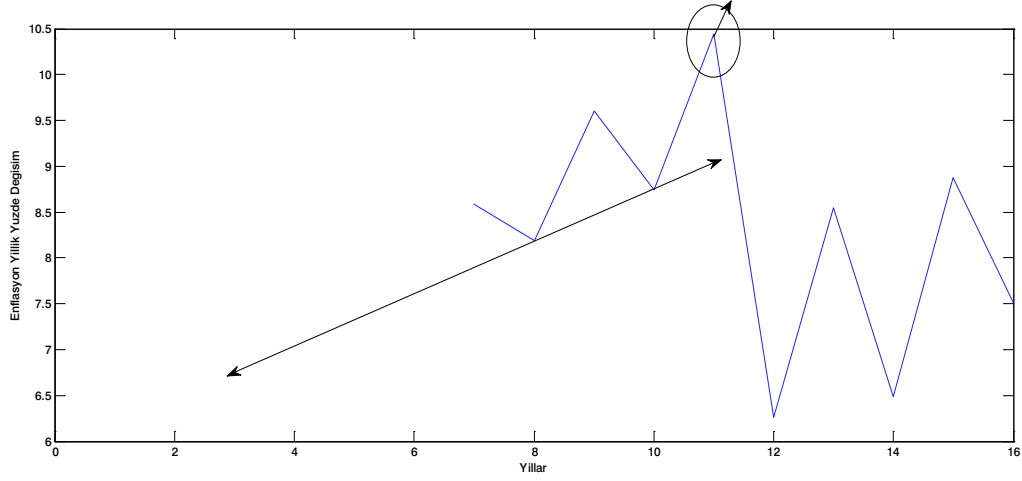
çıktı elde edilmiş, emeğin marjinal verimindeki artış istihdam artışını tarım gibi sektörlerde yavaşlatmıştır. Örneğin tarlasındaki pamuğu el ile değil de makine ile toplayan bir çiftçi, birim zamanda daha fazla çıktı alabilecektir. Ancak bu sefer tarlada çalışacak işçilere olan talep azalacaktır.

1.6. Fiyatlar Genel Düzeyi ve Enflasyon

Makroekonomide enflasyon hesaplaması gerek para politikası uygulamaları gerekse de hükümet politikalarının belirlenmesinde önemli bir yer tutmaktadır. Türkiye'de yıllık enflasyon hedeflemesi tüketici enflasyonu üzerinden yapılmaktadır. Tüketici enflasyonu dışında üretici enflasyonu, çekirdek enflasyonu gibi farklı fiyat değişimleri ölçümü de söz konusudur. Tüketici fiyatları, Tüketici Fiyatları Endeksi (TÜFE) ile ölçülmektedir. Yıllar itibarıyla tüketici sepeti yenilenmiş ve tüketici davranışlarını ve harcamalarını en iyi yansıtan mal ve hizmet bileşimi sepete konulmaya çalışılmıştır. Her ayın 3'ünde enflasyon rakamları açıklanmakta ve piyasa tarafından dikkatle takip edilmektedir. Özellikle Merkez Bankası'nın faiz oranı ayarlamalarını enflasyon oranını dikkate alarak yapması, piyasaya önemli sinyaller veren bir oran olmasına yol açmaktadır. Türkiye'de yıllık ücret artışları da enflasyon oranına göre yapılmaktadır. Enflasyon yıllık yüzde değişimi Grafik 1.10'da sunulmaktadır. Dikkat edilirse 2005-2008 yılları arasında enflasyon tam W formasyonu yapmış ve 2008 krizini takiben doğrusal trendini izlememiş ve kısmen azalmaya başlamıştır.

"Dünyada nominal faiz oranları açısından değerlendirildiğinde, gelişmiş ülkelerin faiz oranları gelişmekte olan ülkelere göre düşük seyrederken, reel faiz oranları konusunda gelişmekte olan ülkelerin de negatif seyredebildiği görülmektedir. Dolayısıyla enflasyon beklentilerinin nominal faiz oranları yanında değerlendirilmesi gerekmektedir."

Grafik 1.10. Türkiye’de Enflasyon Oranı

Kaynak: TCMB

Teknolojik gelişme ve robotik yapıların üretimde yol açtığı artışı takiben fiyatlarda da azalma meydana gelmektedir. Arz artışını takiben arz fazlası ortaya çıkmakta, fiyatlar da inişe geçmektedir. Dolayısıyla teknolojik gelişmeyi takiben fiyatların da azaldığı söylenebilir.

1.7. İşgücü Piyasasında Örtüşme

Peter Diamond, Dale Mortensen, Christopher Pissarides, 2010 yılında iş gücü piyasasındaki aksaklıklar ile ilgili çalışmalarından dolayı Nobel ödülü kazanmıştır.³ Teori, ekonomide pek çok iş alanı varken neden bazı insanların işsiz kaldığını sorgulamaktadır. İşsizlik açıklanırken de katılıklara vurgu yapılmakta ve işçi ile işveren arasındaki iletişim kopukluğu ve iş arama sürecindeki katılıklar bu tür sorulara cevap olmuştur. Ekonomide iş arayanlar ile boş işler arasında bir örtüşürme yaratmanın, geçici işsizliğin azalmasına yol açtığı kabul edilmektedir (Ünsal, 2011, s. 109). Bu

sebeple iş bulma firmaları aslında ekonomide iş ile işe uygun kişi arasında bir iletişim imkânı yaratmakta ve örtüşürmeyi sağlamaktadır. Böylece ekonomide işsizliğin yarattığı refah kaybı en aza indirilmek istenmektedir (Cengiz ve Şahin, 2011).

Diamond’ın iş gücü ile ilgili eşleşememe teorisi, iş gücü piyasasında iş arama şirketlerinin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Türkiye’de de II. Meşrutiyet sonrası iş gücü arz ve talebini buluşturmayı amaçlayan kâr amacı güden ve gütmeyen çeşitli kuruluşlar ortaya çıkmaya başlamıştır (Şahin ve Yıldırım, 2012). Cumhuriyetin kuruluşuyla beraber ilerleyen yıllarda, 1946 yılında kurumsal olarak İş ve İşçi Bulma Kurumu ile iş gücü piyasasında kamu otoritesi iş gücü piyasasında aracılık hizmeti görmeye başlamıştır. Günümüzde İŞKUR, çeşitli AB projelerinin desteğiyle de artık bu işi daha profesyonel yapmakta ve

3- "The Prize in Economic Sciences 2010". Nobelprize.org. Nobel Media AB 2014. Web. 4 Sep 2014. <http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/economic-sciences/laureates/2010/>

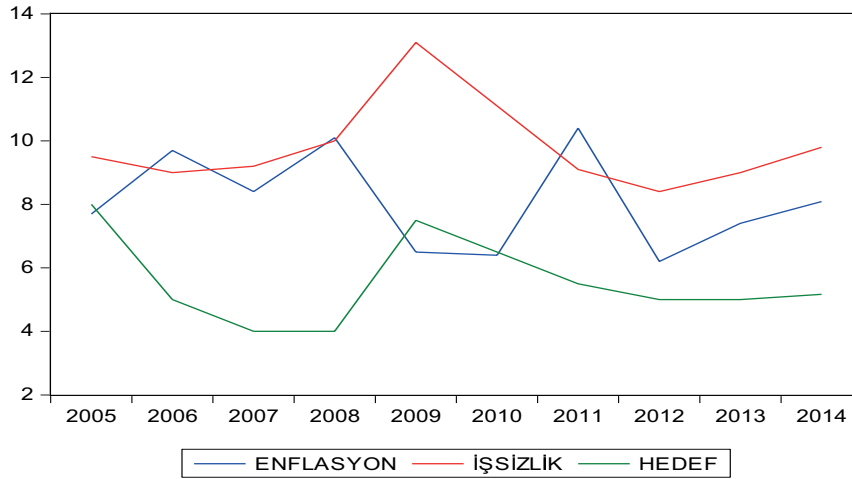
“Faiz oranı düzeyi, para politikasının sıklığının değerlendirilmesinde kullanılabilir. Özellikle kriz dönemlerinde üretimin canlandırılması noktasında faiz oranının seviyesinin ne olması gerektiği sıklıkla tartışılmaktadır.”

pek çok işkolunda işverenin ihtiyaç duyduğu teknik personelin gerek eğitimi gerekse de istihdamında önemli rol oynamaya başlamıştır. Özellikle gençler ve kadınlara dönük istihdam projeleri vizyon anlamında iş gücü piyasasına önemli kazanımlar sağlamıştır. Ancak halen Türkiye’de yapısal eğitim ve iş korelasyonu yeterince sağlanamamakta ve istihdamın artırılmasında önemli engellerden birini oluşturmaktadır. Türkiye’de pek çok genç eğitim aldığı bölüme uygun işlerde çalışmamaktadır. Eğitim alınan bölüm ile iş uyumsuzluğu ekonomide verimliliği önemli ölçüde zayıflamaktadır. İlimi konularda derinleşme sağlanamamakta ve yüzeysel adımlar atılabilmektedir. Bu çerçevede Türkiye’de üniversite eğitiminde bölüm kontenjanları ve bölüm sayıları belirlenirken, iş yaratma kapasitesi gözeticilerle dengeli bir yaklaşımın sergilenmesi önem taşımaktadır.

1.8. Enflasyon ve İşsizlik

Phillips eğrisi, enflasyon ile işsizlik arasındaki negatif ilişkiyi göstermektedir. Bunun anlamı, ekonomide düşük işsizlik oranını yakalamak için yüksek enflasyona katlanılması gerektiği önermesiydi. Ancak zamanla yeni teoriler ve uzlaşma çerçevesinde uzun vadede düşük enflasyon ve düşük işsizliğin beraber görülebileceği üzerine vurgu yapılmıştır. Enflasyonu azaltmak için bir miktar işsizliğe kısa vadede katlanmak gerekirken, uzun vadede düşük enflasyon ortamında düşük işsizlik gözlenmektedir. Uzun dönemde işsizlik oranı, tam istihdam düzeyinde üretim ile beraber kullanılmaktadır. Uzun dönem işsizlik oranını ölçmek için Friedman (1968)’in doğal işsizlik oranı, Tobin (1980), Modigliani ve Papademos (1975)’ün enflasyona yol açmayan işsizlik oranı ile ölçülmeye çalışılmaktadır. Ayrıntılı bilgi için Rodenburg (2007) incelenebilir. Grafik 1.11’de en üstteki çizgi işsizlik, ortadaki çizgi enflasyon ve en alttaki çizgi ise enflasyon hedefini göstermektedir.

Grafik 1.11. Enflasyon İşsizlik ve Hedef, Türkiye

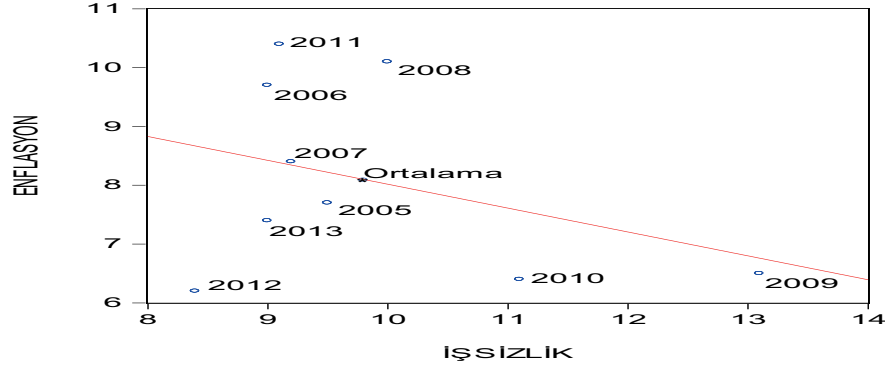

Kaynak: TCMB

Aşağıdaki grafikte 2005-2013 yılları arasındaki ortalama enflasyon ve ortalama işsizlik gösterilmektedir ve regresyon çizgisinin üzerindedir.⁴

4- TÜİK, 16 Haziran 2014’te işsizlik, iş gücüne katılım oranı ve istihdam rakamlarını etkileyebilecek yeni bir hanehalkı iş gücü hesaplaması anket tasarımı girmiştir. Hanehalkı iş gücü anketini haftalık yapmaya başlamış, aylık yaptığı iş arama için yapılan başvuru sorgusu azaltılmıştır. Böylece işsizlik oranı ile istihdam oranı eşanlı azalmıştır. TÜİK Eurostatı takip etmeye başladığı 2004 yılından beri AB’ye uyum bağlamında bu tür değişikliklere imza atmaktadır. İşsizlik kriterinde kullanılan iş arama süresinin son 3 ay yerine, son 4 haftaya indirilmesi geçmişe dönük verilerle karşılaştırma imkânını ortadan kaldırmıştır. Ayrıntılı bilgi için www.tuik.gov.tr incelenebilir.

Grafik 1.12. Türkiye’de Enflasyon ve İşsizlik İlişkisi

1.9. Kambiyo ve Uluslararası İşlemler

Ekonomide döviz likiditesi yüksek yabancı paraları kapsarken, efektif ise yalnızca nakit biçiminde olan yabancı paralar yerine kullanılmaktadır (Seyidoğlu, 2009, s. 345). Dünyada tam dolarizasyon ve kısmi dolarizasyon yaşamış pek çok ülke bulunmaktadır ve bu ülkelerde yabancı para talebi para ikamesi (değişim ve hesap birimi motifi) ve varlık ikamesi (değer saklama motifi) nedeniyle artışa geçmiştir (Agnoli, 2002). Özellikle gelişmekte olan ülkelerde dolarizasyon düzeyi zamanla artmıştır (Reinhart, Rogoff, Savatono, 2003, Grafik 3, s. 13). Türkiye de yıllar itibarıyla yabancı para talebinin yüksek olduğu ve kısmi dolarizasyonun aralıklarla yoğunlaşan sıklıkla görülmüş ülkelerden biridir. Reinhart, Rogoff ve Savantoro (2003) birleşik dolarizasyon endeksine göre Türkiye; Gana, Bosna, Ürdün ve Tacikistan ile beraber yüksek dolarizasyon düzeyine sahip ülkeler sınıflamasında yer almaktadır. Yerli paranın satın alma gücünün düşük olduğu yüksek enflasyon belirsizliği dönemlerinde, hanehalkı ve firmalar kısmi dolarizasyon güdülerini artırmaktadırlar. Bu da döviz kurunun yükselmesine yol açabilmektedir.

Döviz kurundaki bir artış, yüksek dolarizasyon görülen ülkelerde firma bilançolarını olumsuz etkilemektedir (Şahin ve Şahin, 2014). İthalatçı firmalar, yurt içi fiyatlar ve üretim kurdaki artıştan zarar görebilmektedir (Nguyen, 2010). İhracatçılar ise eğer aramalarına bağımlı değillerse, olumlu etkilenmektedirler. Diğer taraftan Alp ve Yalçın (2015) GMM yöntemiyle

le yüksek dolarizasyonun Türkiye’de düşük ihracata sahip şirketlerin kârlılığını azalttığını göstermektedir. Yabancı paraya hızla artan talep bu sebeplerle enflasyon ve belirsizliğin olduğu bir ortamda, para politikasının faiz kanalı gibi aktarım mekanizmalarının çalışmasını kısıtlayabilmektedir. Bu sebeple merkez bankaları kurun düzeyini gözetmektedirler.

1.10. Faiz Oranı

Faiz oranı günümüzde ve geçmişte finansal piyasalarda paranın zaman değerini belirleyen, bir anlamda paranın fiyatı olarak tanımlanabilir. Para, iktisadi aktörlerce finans kesimi dışında yastık altında tutulduğunda reel anlamda enflasyon nedeniyle ileride daha az mal ve hizmet satın alabilmektedir. Para, bankada vadeli mevduata yatırıldığında ise sisteme dâhil olmakta ve ileride ana parasına faiz kazandırmaktadır. Faiz oranı klasik iktisatçılara göre tasarruf ve yatırım eşitliği ile oluşurken, Keynesyen iktisatçılara göre ise para arz ve talebinin kesişmesiyle oluşmaktadır. Tasarruf önceki kısımda açıklandığı gibi harcanabilir gelirin tüketilmeyen kısmıdır. Bu açıdan bakınca para arzı içinde tasarruf kalemleri mevcuttur. Vadelere göre kısa vadeli, uzun vadeli olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Para ve sermaye piyasalarındaki faiz oranları birbirinden farklıdır. Para politikası faiz oranı Merkez Bankası tarafından Para Politikası Kurulu’nda (PPK) belirlenmektedir. Merkez Bankası gecelik ya da haftalık faiz oranlarını değiştirdiğinde mevduat

ve kredi faiz oranlarının da değiştiği kabul edilmektedir. 2011 sonrasında kullanılmaya başlanan ağırlıklı ortalama fonlama faizi de yükseldikçe bankalar mevduat ve kredi faiz oranlarını artırabilmektedir. Merkez Bankası piyasa faiz oranlarını değiştirebildiği ölçüde para politikası başarılıdır.

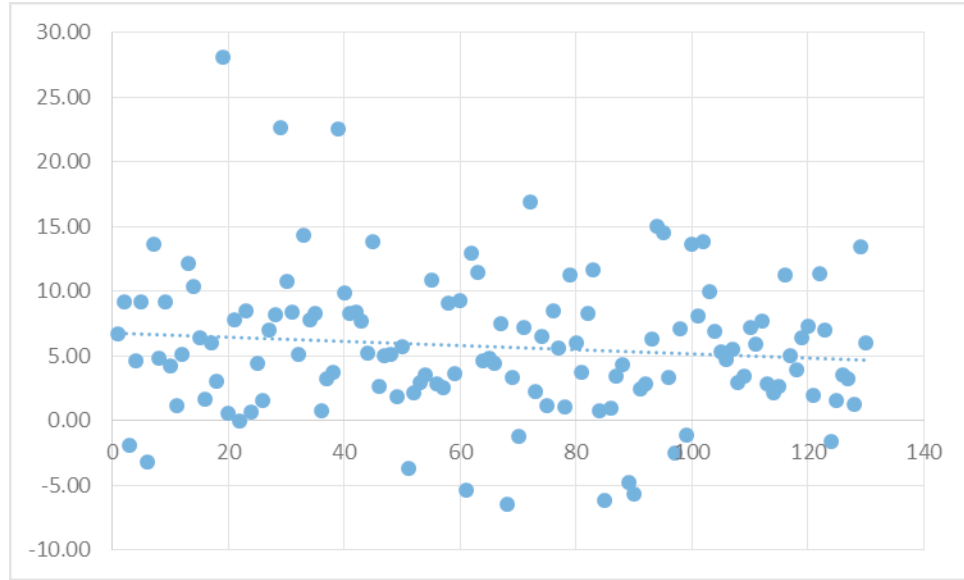
Faiz oranlarından vadeye göre getirisi çizilirse verim eğrisi elde edilir. Verim eğrisi, örneğin 3 aylık faiz oranı ile 36 aylık faiz oranının farkını gösterebilir. Negatif eğimli getiri eğrisi ile pozitif eğimli getiri eğrisi, enflasyon beklentileri ile ilgili bilgi verebilir. Enflasyon beklentileri nominal faizleri de etkilemesi nedeniyle piyasa tarafından yakından takip edilmektedir. Reel faiz oranları ve uzun vadeli faiz oranları yatırım düzeyi açısından daha önem taşımaktadır.

Ekonomide teorik düzeyde iktisatta doğal faiz oranı, piyasa faiz oranı, nominal faiz oranı ve reel faiz oranı vardır (Tunca, 2011, s. 43). Özellikle nominal ve reel faiz oranından hangisinin ekonomide etkilerinin olduğu iktisatçılarca tartışılmaktadır. Örneğin

Shapiro (2014, s. 55)'ya göre enflasyon beklentileri azalınca, yerli paraya olan talep artacaktır. Ona göre nominal faiz oranının döviz kuru üzerindeki etkilerini değerlendirmek bu sebeple yanıltıcı olacaktır. Shapiro'ya göre reel faiz oranındaki artışı takiben döviz kurunda azalış yaşanacaktır. Türkiye, 2007-2011 yılları arasında gelişmekte olan ülkelerin faiz oranı ortalamasına yakın bir seyir izlemiştir. Grafik 1.13'de dünyada gelişmiş ve gelişmekte olan 130 ülkeye ilişkin 2010-2013 yılları ortalama yıllık reel faiz oranı sunulmaktadır. Brezilya, Kongo ve Gambiya'da reel faiz oranı yüzde 20; İtalya, İsrail ve Hindistan'da yüzde 1-3 arasında ve Libya, Kuveyt ve Katar'da ise negatif yüzde 3 ile yüzde 7 arasında seyretmiştir. Dünyada nominal faiz oranları açısından değerlendirildiğinde, gelişmiş ülkelerin faiz oranları gelişmekte olan ülkelere göre düşük seyrederken, reel faiz oranları konusunda gelişmekte olan ülkelerin de negatif seyredebildiği görülmektedir. Dolayısıyla enflasyon beklentilerinin nominal faiz oranları yanında değerlendirilmesi gerekmektedir.

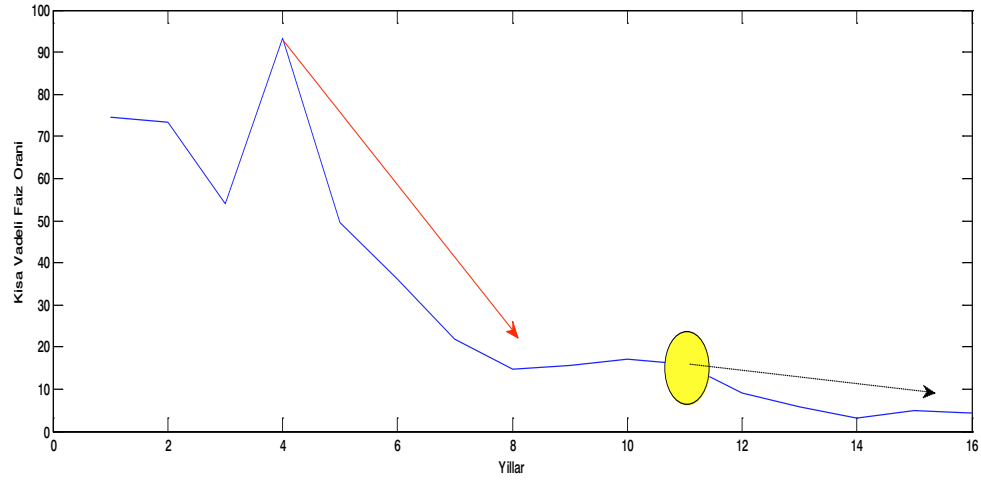

Grafik 1.13. Dünya’da 2010-2013 Yılları Arası Ortalama Faiz Oranları

Kaynak: World Development Indicators

Grafik 1.14. Kısa Vadeli Faiz Oranı

Kaynak: TCMB

Yukarıda Türkiye’de kısa vadeli faiz oranları olarak alınmış TCMB bankalar arası gecelik faiz oranı yıllık olarak çizilmiştir. Elips eğrisi içerisine alınmış kısımdan sonraki doğrusal trend faiz oranlarında uzun vadeli bir azalmaya işaret etmektedir. Özellikle Grafik 14’teki 4. yıl olan 2001 krizi tarihi sonrasındaki sert faiz iniş eğilimi, 2008 krizi son-

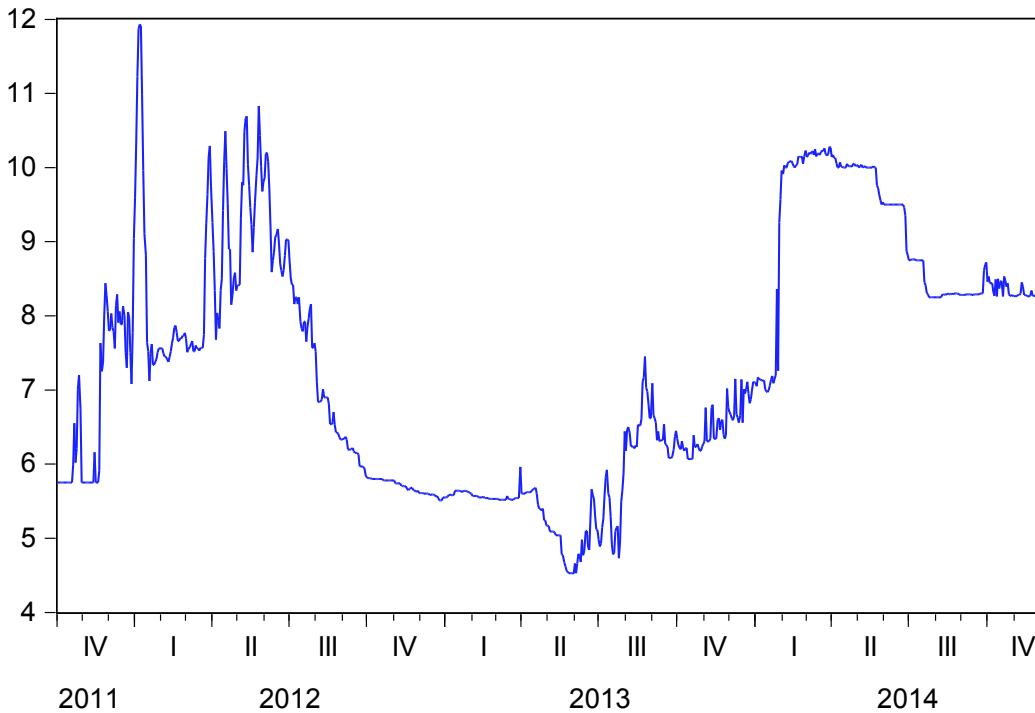
rasında biraz daha yavaş ve adımsal ilerlemiştir.

Faiz oranı düzeyi para politikasının sıkılığının değerlendirilmesinde kullanılabilir. Özellikle kriz dönemlerinde üretimin canlandırılması noktasında faiz oranının seviyesinin ne olması gerektiği sıklıkla tartışılmaktadır. 1929 Buhranı’nda piyasasının sıkı olup olmadığı ve faiz oranlarının

düzeyi tartışılmıştır.⁵ Düşük faiz ortamında para politikasının etkin olmadığı Keynesyen iktisatçılarca likidite tuzağı olarak adlandırılmıştır. 2008 krizinde de benzer tartışmalar ortaya atılmıştır. ABD’de faizler sıfıra yakın seyretmiş ve Merkez Bankası piyasa oyuncularından tahvil satın alarak ve batık kredileri olarak piyasayı desteklemiştir. AB’de de piyasa faiz oranları sıfıra hatta negatif faiz oranına indirilmiştir. AB’de ortak bütçe ve para biriminin varlığı, maliye politikası yerine para politikasının tercihini zorunlu kıldığı söylenebilir. Keynesyen bakış açısıyla para politikasının etkin olmadığı likidite tuzağı gibi durumlarda, maliye politikası devreye girmelidir. Friedman ve Schwartz (1963) çalışmasında ABD’nin parasal tarihini yaklaşık 200 yıllık bir perspektifte 1960 yılına kadar değerlendirmektedirler. Onlara göre Keynes’in öne sürdüğü gibi para politikası o yıllarda gevşek değil ancak daraltıcıydı. Yani piyasanın talep

ettiği para miktarı arzın üstünde seyrediyordu. Fakat Keynes’in analizinde ele aldığı düşük faiz oranı ise genişletici bir para politikasına işaret ediyordu. Mishkin (2011, s. 589)’e göre o dönemde ABD hazine tahvillerinin riski düşüktü ve Keynes analizini bu risksiz ve düşük faizli tahviller üzerinden yapıyordu. Dolayısıyla hangi faiz oranını dikkate aldığımız özellikle ters iktisadi koşulların varlığı altında önem taşımaktadır. Buhan dönemlerinde bazı tahvil faizleri risksiz olanların üzerinde seyredebilmektedir. Ya da kısa ve uzun dönem faiz oranları arasında önemli bir ayrışma gözlenebilmektedir. Ya da Keynes’in yaptığı gibi nominal faiz oranları yerine, reel faizleri dikkate aldığımızda reel faizlerin nominal faizlerin 1929-1933 yılları arasında (Mishkin, 2011, s. 590, Şekil 1) çok üzerinde seyretmesi analizin boyutunu ve çıkarılacak yorumları değiştirebilmektedir.

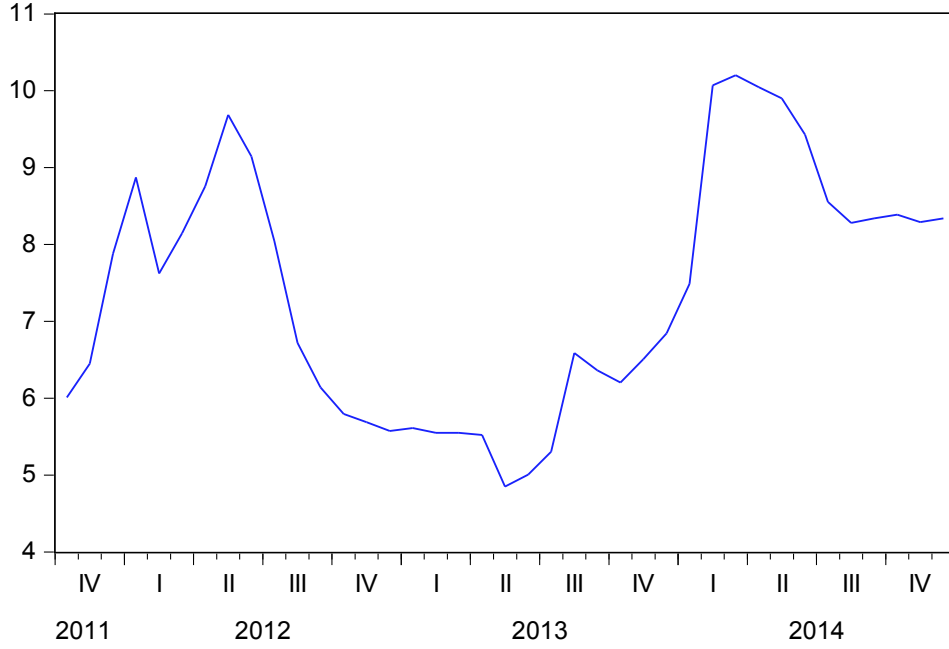
Grafik 1.15. TCMB Ortalama Fonlama Maliyeti, Günlük, Ekim, 03, 2011 - Aralık, 09, 2014

Kaynak: TCMB

5- Damette ve Parent (2014) Taylor tipi doğrusal olmayan tepki fonksiyonunu ABD ekonomisi için tahmin etmektedir. 1922-1927 yılları arasında FED’in doğrusal para politikası takip ettiğini, 1928-1930 arasında doğrusal olmayan bir tepki fonksiyonu davranışı görüldüğünü ancak 1930-1933’de ise tekrardan doğrusal tepki fonksiyonuna döndüğünü STR doğrusal olmayan modeli ile göstermektedir.

Grafik 1.16. TCMB Ortalama Fonlama Maliyeti, Aylık, Ekim, 2011 - Aralık, 2014

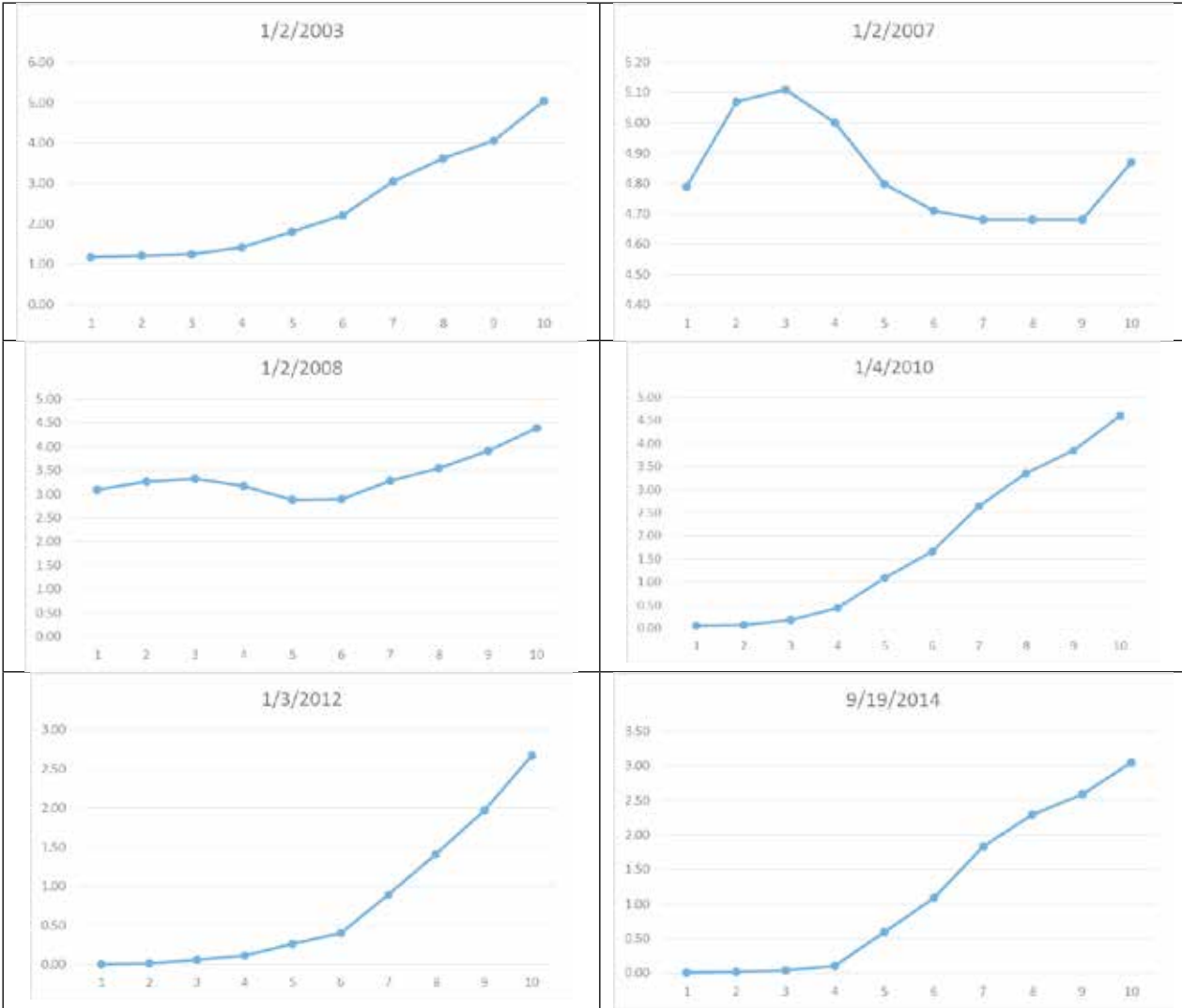
Kaynak: TCMB

1.11. Getiri Eğrisi

Getiri eğrisi bir tahvilin farklı vadelerde getirisinin grafiğidir. Getiri eğrisinin eğimi iktisatçılarca yorumlanmaya çalışılmıştır. Dadkhah (2009)'a göre pozitif eğimli getiri eğrisi ekonominin sağlıklı işlediğine işaret etmektedir. Pozitif eğimli getiri eğrisi ise uzun vadeli faiz oranının kısa vadeli faiz oranının üzerinde seyreder.

Grafik 1.17. ABD Hazine Tahvili Getiri Eğrisi

Kaynak: U.S. Department of Treasury

Negatif eğimli getiri eğrisi ise kısa vadeli faiz oranlarının uzun vadeli faiz oranlarından daha yüksek olması anlamına gelir. İktisatta pür bekleme teorisi, likidite primi teorisi, bölünmüş piyasalar teorisi ile getiri eğrisinin eğimi açıklanmaya çalışılmıştır (Aslan, 2009, s. 407-415). Grafik 1.17'de ABD ekonomisine ilişkin 1 ay, 3 ay, 6 ay, 1 yıl, 2 yıl, 3 yıl, 5 yıl, 7 yıl, 10 yıl vadeli günlük hazine getiri eğrisi grafikleri yer almaktadır. ABD tahvili getiri eğrisinin 19 Eylül 2014 tarihi itibarıyla pozitif eğimli olması, piyasaların ileride faiz artışı beklediğine işaret etmektedir.

Getiri eğrisinin eğimi TCMB tarafından yatay tutulmaya çalışılmaktadır. TCMB'ye göre getiri eğrisi

yatay ise banka kârları normal düzeyde olacak ve sıkı para politikasına işaret edecektir. Eğim sürekli değişmekte ve dinamik bir yapıya işaret etmektedir. Estrella ve Mishkin (1998), bu dinamik yapıyı kullanarak geleceğe dönük tahminlerde bulunmaktadır. Mishkin (1990a), Mishkin (1990b), Bain ve Howell (2003, s. 453), getiri eğrisinin eğimi ile enflasyon tahmini ve beklentilerle ilgili bilgi çıkartmaya çalışmaktadır.

1.12. Yatırım Araçları

İktisadi aktörlerin yatırım kararları ve nakit tercihleri birbirinden farklıdır. Blanchard (2011, s. 76), hane

halkının nakit talebinin ABD için yüzde 0,40 olduğunu vurgulamaktadır. Para talebini nakit talebi ve çek hesaplarına talep oluşturmaktadır. Örneğin, nakit tercihi daha küçük işlemler açısından tercih edilebilir fakat firmaların işlemleri daha büyük olduğu için çek hesapları ile işlem yapmayı da tercih edebilirler (Blanchard, 2011, s. 76). Güvenlik durumunun⁶ zayıf olduğu ülkelerde örneğin nakit yerine çek hesapları tercih edilebilir.⁷ Eğer firmalar yasal olmayan faaliyetlerde bulunuyorsa ve bunları kamudan kara para olarak kamudan kaçırmak istiyorlarsa muhtemelen nakit tercihleri daha fazla olacaktır.⁸ Banka ve diğer finansal kuruluşlarla yaptıkları işlemler kontrol edildiği ve denetlendiği için nakit ile işlem yönünde eğilimleri yüksektir. Ekonomide beklenmedik bir olumsuz şokun yaşanması ya da iktisadi aktörlerin

finansal kuruluşlardaki hesaplarını çekmek istemele-ri durumunda, bankaların ihtiyaç amaçlı merkez bankasında rezerv bulundurmaları istenir. Ekonomideki aktörlerin nakit talebi, çek hesabı talebi ya da buna denk olan bankaların rezerv talebinin toplamı merkez bankası parası talebine eşit olmaktadır. Blanchard (2011, Şekil. 4-7, s. 75)'da bu eşitlik denklemlerle ayrıntılı olarak anlatılmaktadır.⁹

1.13. Petrol Fiyatları

Petrol fiyatlarındaki azalmanın ekonomide enflasyonda azalma, büyümede artış, cari açığın iyileşmesi gibi olumlu etkileri vardır (Şahin, 2014 ve makale içinde sunulan referanslar bu konularda incelenebilir). Ancak petrol fiyatları azalırken, piyasaları tedirgin eden bir seviye de oluşabilmektedir. Özellikle

6- Güvenlik ve güvenilirlik bireylerin ve firmaların iktisadi davranışlarını yakından etkilemektedir. A ülkesini güvenli buluyorsanız internet ya da kredi kartı ile daha sık işlem yapabilirsiniz. B ülkesinin güvenlik itibarı sizce zayıfsa, o ülkenin firmalarından internet ve kredi kartı yoluyla alışveriş yapmaya bilgi güvenliği açısından çekinebilirsiniz.

7- Türkiye'de çek ile ilgili yapılan önemli düzenlemeler sonrasında bazı bankalar çeklere güvence anlamında yeni enstrümanlar geliştirmiştir. Hatta çeklere sigorta getirilmesi bile tartışılmıştır.

8- Aslında paranın ilk ortaya çıkışında, malların taşınmasının güvenli olmaması etkili olmuştur.

9- Günümüzde kâğıt para ve çeki ilave olarak dijital para da kullanılmaya başlanmıştır. Bilişim hukukunun bu konularda içeriğinin yeni yeni doldurulmaya başlanması, güvenlik eksikliği nedeniyle dijital para yatırımcılar tarafından yeterince ilgi görmemiştir.

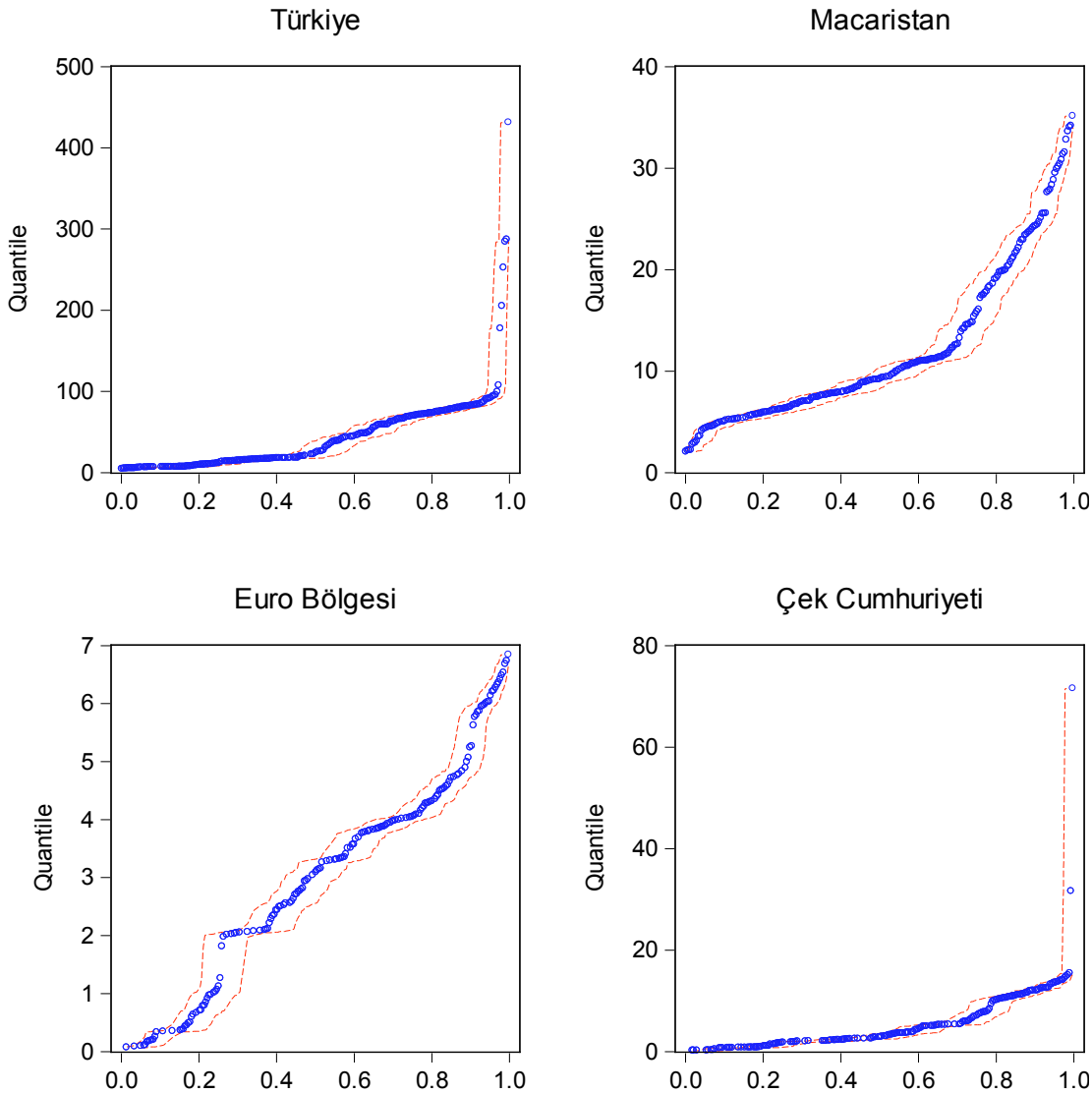
Aralık 2014'te ham petrol fiyatlarının varil başına 65 dolara ve Ocak - Şubat 2015'te 50 dolara kadar azalması, Türkiye gibi petrol ithal eden ülkeleri olumlu beklentilere sokmakla birlikte tedirgin de etmeye başlamıştır. Çünkü petrol fiyatlarındaki azalmanın büyümeye olumlu katkısı yanında, durgunluktan ya da siyasi gelişmelerden mi kaynaklandığı sorusu sorulmaya başlanmıştır. Dolayısıyla petrol fiyatlarının alt ve üst limiti olma ihtimali, eşik değer modelleri sonuçlarının gözetilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Petrol fiyatlarındaki aşırı azalma eğer

dünya genelindeki durgunluktan ve talep noksanlığından kaynaklanıyorsa, iktisadi aktörlerin algısını farklı etkileyebilmektedir. Bu anlamda petrol gibi bir emtianın fiyatındaki azalma, pozitif arz şoku olarak değerlendirilirken, kuşkuyla bir değerlendirmeye tabi tutulabilmektedir.

Kutu 1: Faiz Oranına İlişkin Quantile Varyans Analizi

Grafik 1.18'de Eurostat verileri ile Türkiye, Çek Cumhuriyeti, Macaristan ve Euro alanı ülkelerine ilişkin Quantile grafikleri yer almaktadır.

Grafik 1.18. Quantile Analizi

Tablo 1.6. Quantile Bölüm

	Euro Alanı	Çek Cumhuriyeti	Macaristan	Türkiye
Tam Örneklem	3.3357	38.8190	59.9405	2340.7427
İlk %10'luk Dilim	0.0064	0.0317	1.0368	0.4544
Son %10'luk Dilim	0.1651	146.4737	11.8747	8084.4856
Son / İlk	25.7652	4623.8990	11.4534	17792.8384

Tablo 1.6'da faiz oranlarına ilişkin ilk yüzde 10'luk quantile ile son yüzde 10'luk quantile varyansları oranı sunulmaktadır. Dikkat edilirse son quantile'in ilk quantile varyansına oranı Türkiye'de diğer ülkelerin çok üzerindedir.¹⁰ Tüm örneklem varyansı da önemli ölçüde yüksektir.

Tablo 1.7. En Düşük ve En Yüksek Faiz Oranları, Türkiye

2013M05	4.14	1995M12	107.17
2013M02	4.72	1994M02	177.22
2013M01	4.93	2000M12	204.86
2012M10	5.02	1994M05	252.16
2012M11	5.05	1994M03	284.10
2013M04	5.16	1994M04	286.75
2012M09	5.22	2001M02	430.86

Tablo 1.7'de ise gecelik faiz oranının yüksek olduğu ve düşük olduğu aylar sunulmaktadır. Kriz zamanlarında Türkiye'de faiz oranının aniden sıçraması böyle dönemlerde likiditenin daraldığına işaret etmektedir. Nitekim parasal büyüklükler durgunluk zamanlarında azalmaktadır. Merkez bankaları böyle dönemlerde parasal genişlemeye giderek durgunluğun olumsuz koşullarını ortadan kaldırmaya çalışmaktadır.

Kutu 2: Ekonomide Mutluluk Düzeyi Ölçülebilir mi?

"Hayat onun için kazanılacak bir şey değil, zevk alınacak bir şeydi. Dünyayı bir savaş alanı olarak değil, bir oyun ve eğlence alanı olarak görür... Bu Peter Pan iyimserliği ve mutluluğu onu hırslarından ve tutkularından uzak tuttu." (Orhan Pamuk, 2010, s. 17).

Mutluluk soyut ve ölçülmesi kolay olmayan

bir değişken olmakla birlikte, birtakım vekil değişkenlerle ölçülme yoluna gidilmektedir. BBC kanalında izlediğim bir belgeselde, Afrika'da yaşayan bir genç, balık yakalayıp evine götürdüğünde çok mutlu olduğunu söylüyordu. Bu genç gıda temin ettiği ve geçimini bu şekilde sağladığı için mutluydu. Hobi olarak balık tutan bir insan da bu uğraş neticesinde mutluluk düzeyini artırabilmektedir. Balık yemeyi seven birisi, balık tükettiğinde yine mutlu olabilmektedir. Dolayısıyla aynı etmen ya da fiil farklı kişilerde mutluluk düzeyini farklı şekillerde artırabilmektedir.

Mutluluk değişkeni tüketimi ve iktisadi modellerde kullanımı son on yılda yaygınlaşmaya başlamıştır (MacKerron, 2010). Bunun bir sebebi de günümüzde giderek artan maddi araçlarla mutlu olamama ve tatminsizlik halidir. Gelir değiş-

10- Benzer bir analiz TÜSİAD (2014) çalışmasında işgücü verimliliği için yapılmaktadır. Quantile analizi ile ilgili Şahin (2014) incelenebilir.

keninin genellikle ulusların refah ve mutluluk düzeyini yükselttiği kabul edilmektedir. Kuşkusuz bireysel mutluluk düzeyini etkileyen sağlık, kişisel finans, eğitim, nerede ve nasıl yaşadığımız gibi etkenler toplumsal mutluluk düzeyini de etkilemektedir (Beaumont, 2011). Dolayısıyla bireyin mutlu olması, içinde yaşadığı toplumun da mutlu olması anlamına gelmektedir. Sosyal yardımlaşma projeleri ve faaliyetlerinin altında da bireylerin mutluluğu yoluyla; toplumun, ülkenin ve dünyanın mutlu olması amaç ve hedefleri yatmaktadır.

Bireysel mutluluğu ölçmek ve diğer ülkelerle karşılaştırma yoluna gitmek istatistiki birtakım teknikleri ve tartışmaları beraberinde getirmektedir. Ülkelerin geliri arttıkça mutluluk düzeylerinin arttığını vurgulayan Layard (2005) gibi

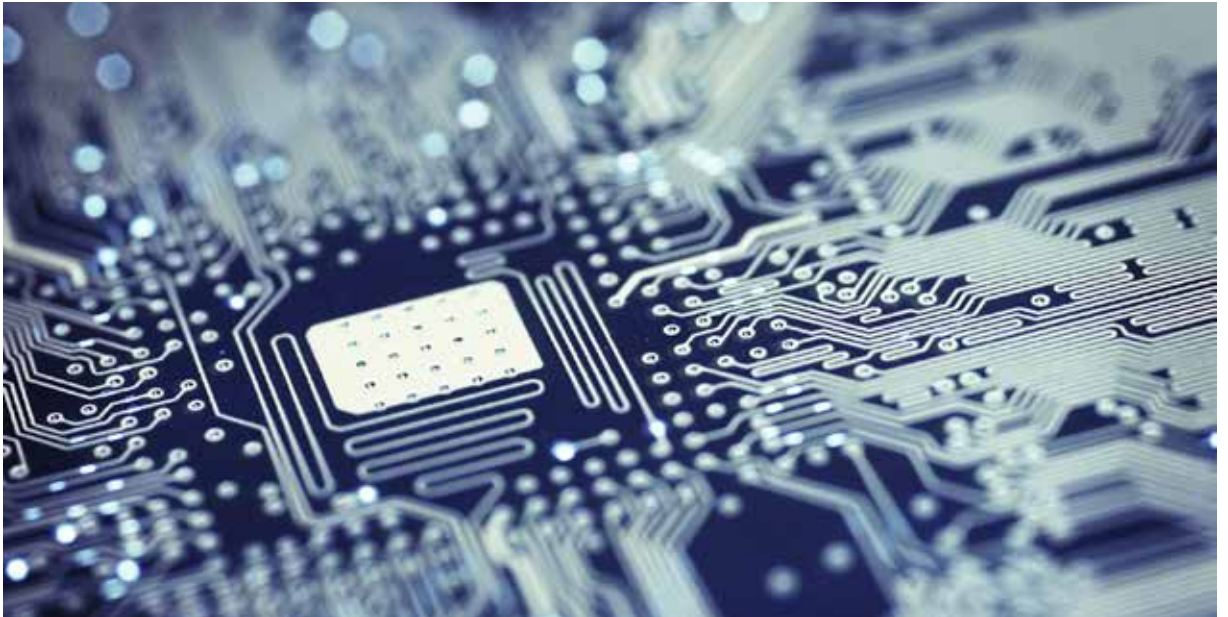
çalışmalara göre mutluluk ölçülebilmektedir. Ancak öznel unsurlardan somutluk yakalamaya çalışan iktisatçıların yanılma payları yüksek olabilmektedir. Ülkelerin farklı kültürleri bireysel anlamda mutluluk değişkenini de etkilemektedir. Küreselleşmeyle birlikte, bireysel heterojenliklerin azaldığı gerçeğiyle aynı faktörlerle endeks oluşturmak daha gerçekçi ve rasyonel olmaya başlamıştır. Ancak yine de ülkeler arası kültürel farklılıklar mutluluk tanımı ve içeriğini etkilemektedir.

Bireyler günlük yaşamlarında mutluluk düzeylerini artırmak amacıyla birbirinden farklı ama nihai amacı aynı hobilere sahiptir. Kişilikle de ilintili ve kültürden büyük ölçüde etkilenen bu nesnelere, insanların tarihsel olarak yaşamlarında önem atfettikleri ve varlıkları onları mutlu edecek ni-

teliktedir. Örneğin bahçe kültürü, Mısırlıların eski dönemlerinde insan hayatında önemli bir yere sahipti (Sarkowicz, 2003, s. 23). O dönemde insanlar bahçe ile mutlu oluyordu ve bu kültürü günümüze taşımayı başarmışlardı. Hatta öldükten sonra Mısırlıların en çok bahçede gömülmeleleri onları mutlu ediyordu. Bugün pek çok büyük otelin bahçesinde ya da şehrin ortasında bahçelere ve yeşillik alanlara rastlamak mümkündür.¹¹ Bireyler geçmişten gelen bir hobilerini ve mutluluk düzeylerini artıran bir alışkanlığı günümüze taşıyarak, sosyal faydayı çölün ortasında artırmayı başarmışlardı. Eski Çin kültüründe de bahçelerin bir felsefi anlamı vardı ve mutlak mutluluk rakamı sekizinci unsur, yedi ögeden oluşan uyumlu bir bahçeyi tamamlıyordu ve geomanti önemli bir bilim sayılmaktaydı (Sarkowicz, 2003, s. 45). Hatta taşların insanlara güç aktardığı kabul ediliyordu. Osmanlı'da da eserler inşa edilirken taşların gücüne ve enerjisine inanılıyordu. Bugün dahi tuz taşı ya da bazı taşların sağlığa olumlu etkilediğini düşünenler azımsanmayacak kadar çoktur. Mutluluk düzeyi günümüzde de hobi bahçeleri ile artırılmaya çalışılmaktadır. Ya

da pazarlık yapmak mutluluk düzeyini artırmak amacıyla pek çok toplumda kullanılabilir. Örneğin Mısır'da bir mal ya da hizmet almadan önce pazarlık yapılması gelenek haline gelmiştir. Mısır'da pazarlık sırasında çay içmeyi kabul etmek anlaşmaya varılmasına işaret etmektedir.

İnsanların hayatta fiziki kusurları olabilir. Ancak bu kusurlar o insanın hayattan kopmasına ya da toplumdan uzaklaşmasına yol açmayabilir. Mutluluk insanın içindedir ve insan kendini mutlu edebilir. Mutluluk insanın makamı ya da unvanı ile oluşacak bir hadise değildir. Kusursuz olan ve maddi sıkıntısı olmayan pek çok insanın mutsuz olduğuna şahit olmuşsunuzdur. Ya da görme engelli olmasına rağmen hayata gülümseyen fikirleri ve davranışlarıyla insanın içini aydınlatan ve ufku genişleten insanlar görmüşsünüzdür. Ya da bazıları gibi dünyayı göremeyen engelli insanları görmezden gelmiş ya da görmemişsinizdir. Ama o insanlar siz görmezseniz ve hissetmeseniz de hayatla dalga geçebilmekte ve bizlerden daha huzurlu ve mutlu olabilmektedirler.

11- Mısırlıların bir yıl içinde üç mevsimin olduğunu kabul etmeleri ekim faaliyetlerinin zamana bağlı olmasına yol açıyordu (Brewer, 2007, s. 34).

Kaynakça

AGNOLI, Myriam Quispe (2002). "Costs and Benefits of Dollarization", *Dollarization and Latin America: Quick Cure or Bad Medicine Conference*, Florida In. University, March.

ALP, Bengü ve YALÇIN, Cihan (2015). "Türkiye'de Şirketlerin Borç Dolarizasyonu ve Büyüme Performansı", *TCMB Çalışma Tebliği* No. 15/01, Ocak.

ARSLAN, Yavuz ve TAŞKIN, Temel (2014). "International Evidence on the Interaction between Cross-Border Capital Flows and Domestic Credit Growth", *CBRT WP* No. 14/18.

ASLAN, Hanifi (2009). *Para Teorisi ve Politikası*, Alfa Aktüel Yayınları, 1. Basım, Ekim, Bursa.

ATESAGAOLU, Orhan Erdem (2014). "Technological Change and the Gender Unemployment Gap", Working Paper Stony Brook.

BAIN, Keith ve HOWELLS, Peter (2003). *Monetary Economics: Policy and its Theoretical Basis*, Palgrave Macmillan Publication, London.

BEAUMONT, Jen (2011). "Measuring National Well-being", Discussion Paper on Domains and Measures, Office for National Statistics.

BLANCHARD, Olivier ve MILESI-FERETTI, Gian Maria (2012). "Why Should Current Account Balances be Reduced?", *IMF Economic Review*, Vol. 60, No. 1: 139-150.

BLANCHARD, Olivier (2011). *Macroeconomics*, Updated Fifth Edition, Pearson Education Group, USA.

BREWER, Douglas J. ve TEETER, Emily (2007). *Mısır ve Mısırlılar*, Arkadaş Yayınları, Çev. Nihal Uzan, Ankara.

CENGİZ, Sibel ve ŞAHİN, Afşin (2011). "Refah Kaybı Çerçevesinde İşsizlik", *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, Cilt: 3, No. 1(135-144).

DADKHAH, Kamran (2009). *The Evolution of Macroeconomic Theory and Policy*, Springer Publications.

DAMETTE, Olivier and PARENT, Antoine (2014).

"Did the Fed Recognise the Impending Liquidity Crisis of 1929: New Evidence from Non-Linear Analysis", Working Paper.

ECONOMIST (2015). "No New Deal", *The Economist*, February 14th, ss. 19-20.

ESTRELLA Arturo ve MISHKIN, Frederic S. (1998). "Predicting US Recessions: Financial Variables as Leading Indicators", *The Review of Economics and Statistics*, 45-61.

FRIEDMAN, Milton ve SCHWARTZ, Anna Jacobson (1963). *A Monetary History of the United States, 1867-1960*, Princeton University Press.

FRIEDMAN, M. (1968). "The Role of Monetary Policy", *American Economic Review*, No. 1.

KRUGMAN, Paul (2012). *End This Depression Now*, First Edition, W.W. Norton Company, USA.

KRUGMAN, Paul ve WELLS, Robin (2011). *Makro İktisat*, (Çev.) Fuat Oğuz, Murat Aslan, Palme Yayıncılık, Ankara.

LAYARD, Richard (2005). *Lessons from a New Science*, Penguin Books, New York.

LO, Chi (2009). *Asia and the Subprime Crisis*, Palgrave Macmillan, New York.

MCKERRON, George (2010). "Happiness Economics from 35.000 Feet", *London School of Economics Working Paper*.

MISHKIN, Frederic S. (2011). *The Economics of Money, Banking and Financial Markets*, Pearson Education, 9th Edition.

MISHKIN, Frederic S. (1990a). "What Does the Term Structure Tells us About Future Inflation", *Journal of Monetary Economics*, Vol. 25: 77-95.

MISHKIN, Frederic S. (1990b). "The Information in the Longer Maturity Term Structure About Future Inflation", *The Quarterly Journal of Economics*, Vol. 105, No. 3: 815-828.

MODIGLIANI, F. ve PAPADEMOS, L. (1975). "Monetary Policy for the Coming Quarters: The Conflicting Views", *The New England Review*, March, 2-35.

MODY, Ashoka, OHNSORGE, Franziska, SANDRI, Damiano (2012). "Precautinary Savings in Great Recession", *IMF Economic Review*, Vol. 60, No. 1: 114-138.

NICKELL, Layard R., JACKMAN, R. (1991). *Unemployment: Macroeconomic Performance and the Labour Market*, Oxford University Press, Oxford.

NGUYEN, Quoc Hung (2010). "Liability Dollarization and Fear of Floating", *IDE Discussion Paper* No. 247.

PAMUK, Orhan (2010). *Manzaradan Parçalar*, İletişim Yayınları, İstanbul.

ÖZLALE, Ümit ve KARAKURT, Alper (2012). "Türkiye'de Tasarruf Açığının Nedenleri ve Kapatılması için Politika Önerileri", *Türkiye Bankalar Birliği*: 1-34.

REINHART, Carmen M., ROGOFF, Kenneth S., SAVASTANO, Miguel A. (2003). "Addicted to Dollars", *NBER Working Paper Series*, No. 10015.

RODENBURG, Peter (2007). "Derived Measurement in Macroeconomics: Two Approaches for Measuring the NAIRU Considered", Tinbergen Institute Discussion Paper.

ROMER, Christian (1999). "Changes in Business Cycles: Evidence and Explanations", *Journal of Economic Perspectives*, Vol. 13: 23-44.

SARGENT, Thomas J. ve SIMS, Christopher (2011). "Empirical Macroeconomics", October, 10, *Kungl. Veternskaps-Akademien*.

SARKOWICZ, Hans (2003). *Bahçelerin ve Parkların Tarihi*, Dost Kitapevi Yayınları, Ankara.

SEYİDOĞLU, Halil (2009). *Uluslararası İktisat Teori Politika ve Uygulama*, Güzem Can Yayınları No. 24.

SHAPIRO, Alan C. (2014). *Multinational Financial Management*, Wiley Publications, 10th Edition, USA,

STIGLITZ, Joseph (2012a). *The Price of Inequality*, W.W. Norton and Company, Inc., United States of America First Edition.

STIGLITZ, Joseph (2012b). "Macroeconomic Fluctuations, Inequality, and Human Development", *Journal of Human Development and Capabilities*, 13(1): 31-58.

ŞAHİN, Afşin, ŞAHİN, Göktuğ (2014). "An Overview on the Exchange Rate and Liability Dollarization in Turkey", *The International Journal of Applied Economics and Finance*, Vol. 8, No. 3: 62-81.

ŞAHİN, Afşin (2014). "Stock Market Returns and Oil Prices Relationship Revisited", *Quo Vadis Social Sciences: Artvin Coruh University International Congress on Social Sciences* Artvin, Turkey, October, 15-17, 2014.

ŞAHİN, Levent ve YILDIRIM, Kadir (2012). "Tarihsel Bir Perspektiften Türkiye'de İşe Yerleştirme Faaliyetleri", *Kamu-İş*, Cilt: 12, Sayı: 2: 1-37.

TOBIN, James (1980). "Stabilization Policy Ten Years After", *Brookings Papers on Economic Activity*, No. 1, 19-71.

TÜSİAD (2014). *İmalat Sanayi Sektörleri Rekabet Göstergeleri Raporu*, Yayın No. 2014-5/551

TUNCA, Zafer (2011). *Makro İktisat*, Geçit Kitabevi, 5. Baskı, Ekim, İstanbul.

TÜİK (2011). *Hanehalkı İşgücü İstatistikleri*, Türkiye İstatistik Kurumu, Yayın No. 3684.

ÜÇER, Murat ve VAN RIJKEGHEM, Caroline (2009). "Türkiye'de Tasarruf Oranının Evrimi ve Başlıca Belirleyicileri: Doğru Politikalar için Çıkarılacak Dersler", *Haziran, TÜSİAD-T/2009-02/482*.

ÜNSAL, Erdal (2011). *Makro İktisat*, İmaj Yayınları, Genişletilmiş 9. Baskı, Ankara, Türkiye.

WILCZYNSKI, J. (1978). *Comparative Monetary Economics*, Oxford University Press, New York.

YAPI GRUBU

alçı levha
betopan-fibercement levhalar
poncebloc
yapı kimyasalları

ÇATI GRUBU

galvaniz-alüminyum trapez levhalar
onduline levhalar
osb levhalar
rheinzyk çatı ve cephe sistemleri
metal kenet çatı sistemleri
sandviç panel sistemler
shingle
şeffaf kaplamalar (çtp-polikarbon)

UYGULAMA SATIŞ & PAZARLAMA

SU VE NEM YALITIMI

bitüm esaslı membranlar
drenaj levhası
geotekstil keçe
su ve nem bariyeri (nemset-tyvek)
likit ve çimento esaslı yalıtım malzemeleri
termo plastik örtüler (pvc-tpo membranlar)

YALITIM GRUBU

ısı ses yangın yalıtımı
taşyünü
camyünü
eps
mantolama sistem bileşenleri
xps

**Çatı-Cephe-Yalıtım Bir Kere Yapılır,
Tek Adresten Alınır.**

timas
yapıcı çözümler merkezi

www.timas.net • timas@timas.net

0312 354 11 54

Rusya'dan Nurettin Özdebir'e madalya

23 Haziran 2015

Bu konuda vereceğiniz destek çok önemli." dedi.

Ankara Sanayi Odası Başkanı Nurettin Özdebir ise, Rusya tarafından verilen madalyayı almaktan büyük gurur duyduğunu belirtti. İki ülke ekonomilerinin birbirleriyle rekabet eden değil, birbirlerini tamamlayan bir yapıya sahip olduklarını söyleyen Özdebir; "İki ülke birbirlerini tamamlayan ve birlikte daha güçlü olabilme potansiyeline sahip. Bu anlamda bizim daha çok kenetlenip, daha fazla iş yapabilmemiz lazım." diye konuştu.

Rusya Büyükelçiliği, Türkiye-Rusya arasındaki ticari ilişkilere katkılarından dolayı Ankara Sanayi Odası Başkanı Nurettin Özdebir'e madalya verdi.

Rusya'nın Ankara Büyükelçisi Andrey Karlov, Türkiye ile Rusya arasındaki diplomatik ilişkilerin 95. kuruluş yıldönümünde, iki ülke arasındaki ticari ilişkilere katkılarından dolayı ASO Başkanı Nurettin Özdebir'e "Rusya Büyükelçiliği Madalyası" verdi.

Ankara Sanayi Odası Başkanı Özdebir'i ziyaret eden Büyükelçi Karlov, Rusya ve Türkiye arasında diplomatik ilişkilerin kurulmasının üzerinden 95 yıl geçtiğini belirterek, "Bu önemli dönemde, iki ülke arasındaki ticari ilişkilerin gelişmesine önemli katkılar sağlayan ASO Başkanı Özdebir'e teşekkür ediyorum. İki komşu ülke olarak ortak tarihimiz var ve ortak çıkarları paylaşıyoruz. İki ülke arasındaki ticaret hacmini artırmak için daha çok çalışmalıyız. Rusya'da Türkiye ile ekonomik iş birliği yapan 6 bölge var. Bu bölgelerin ikili ticarete payı yüzde 80 civarında. Bunun yanı sıra Türkiye ile iş birliği yapmak isteyen birçok bölge var. Bu kapsamda Türk ve Rus yatırımcıları bir araya getirmemiz lazım.

ASO ile Leningrad Bölgesi Ekonomik Kalkınma Ajansı arasında işbirliği anlaşması imzalandı

2 Haziran 2015

Rusya Leningrad Bölgesi Vali Yardımcısı Dimitri Yalov başkanlığında bir heyet, Ankara Sanayi Odası 1. Organize Sanayi Bölgesi'ni ziyaret etti.

Ankara Sanayi Odası ve ASO 1. OSB Başkanı Nurettin Özdebir'in ev sahipliğinde gerçekleşen ziyarette ilk olarak Ankara Sanayi Odası ile Leningrad Bölgesi Ekonomik Kalkınma Ajansı arasında iş birliği anlaşması imzalandı. Anlaşmaya göre; ortak üretim, bilim ve teknoloji, ticari ve ekonomik ilişkiler, satış pazarları ve hedef tüketici araştırmaları konularında her iki taraf, faydalı olacak iş birliklerinin geliştirilmesine katkıda bulunacaklar ve her iki taraf ilgi alanlarına giren konularda birbirlerini bilgilendirecekler.

İşbirliği anlaşmasından sonra konuşan ASO ve ASO 1. OSB Başkanı Nurettin Özdebir, Leningrad Bölgesi ile iş birliklerinin uzun bir zaman öncesine dayandığını, bu bölgede Leningrad Ticaret Odası ve Rönensans İnşaat iş birliğiyle bir organize sanayi bölgesi kurduklarını belirtti. İki ülke arasındaki ticaret hacminin artırılması gerektiğini de ifade eden Özdebir; "Bu kapsamda iki bölgenin iş adamlarının daha çok iş birliği yapabilmeleri için ASO olarak iş birliği anlaşması imzaladık. Bu şekilde iş adamlarının daha rahat çalışabilmeleri için gerekli zemini hazırladık." dedi.

Rusya Leningrad Bölgesi Vali Yardımcısı Dimitri Yalov ise Leningrad'da yatırım yapmak için çok uygun bir zaman olduğunu belirtti. Yalov; "Özellikle Rusya'da ekonomik olarak yaşananlar Ankaralı sanayiciler için büyük bir fırsat. Bölgemiz yatırım açısından büyük avantajlara sahiptir. Ayrıca Türkiye'den gelen yatırımcılara da büyük saygı duyulmaktadır." dedi.

Konuşmalardan sonra ayrıca Leningrad Tıbbi, Eczacılık Sanayi ve Işınım Teknolojiler Kuzeybatı Kümesi ile Dinçsa İlaç Sanayi ve Dinamik Röntgen Sanayi arasında da iş birliği anlaşması imzalandı.

İçinde iş adamlarının da yer aldığı heyet daha sonra ASO 1. OSB'de yer alan bazı firmalarda incelemelerde bulundular.

“Ankara, Sağlık Turizminin de Başkenti Olmaya Aday” Çalıştayı ASO’nun ev sahipliğinde düzenlendi

4 Haziran 2015

Ankara Sanayi Odası'nın ev sahipliğinde “Ankara, Sağlık Turizminin de Başkenti Olmaya Aday” konulu çalıştay ASO’da gerçekleşti. Çalıştayda ASO Başkanı Nurettin Özdebir, Ankara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Erkan İbiş, Ankara Ticaret Odası Başkanvekili Koray Güngör Şanal, Medikal Turizm Derneği Başkanı Uzman Dr. Sinan İbiş, Türk Sanayici ve İş Adamları Vakfı Başkanı Veli Sarıtoprak ve Ankara Sivil Toplum Kuruluşları Platformu dönem sözcüsü Nezih Alıoğlu birer konuşma yaptılar.

Çalıştayın açılış konuşmasını yapan ASO Başkanı Nurettin Özdebir, turizmin insanlık tarihi kadar eski bir kavram olduğunu söyledi.

İnternetin devreye girmesi ve ulaşım imkânlarının hızlanmasıyla turizm faaliyetlerinin canlandığını

dile getiren Özdebir, “Ülke olarak bizim daha yüksek katma değerli işler yapmamız lazım. Sağlık turizmine önem vermemiz, daha yüksek katma değerli iş yapmamızın güzel bir örneği olacaktır.” diye konuştu.

Dünya nüfusunun yaşlandığına ve bakıma ihtiyaç duyan insan sayısının arttığına dikkati çeken Özdebir, Türkiye ve Ankara'nın bu durumdan yararlanması gerektiğini ifade etti.

Ankara’da uluslararası uçuşlara açık bir havaalanı bulunduğunu da hatırlatan Özdebir, şunları kaydetti:

“İstanbul’daki havaalanlarının slot verecek bir saniye bile boşlukları yok. Ankara bundan sonra gelişecek. Geçtiğimiz hafta Sivil Havacılık Genel Mü-

dürlüğü dünyaya bir çağrıda bulundu: 'Ankara'ya uçmak isteyen firmalar müracaatlarını yapsın' diye. Yarın son günü. Oradan neler çıkacak bilmiyorum. Henüz ilan edilmedi ama Ürdün Havayolları, haftada üç gün uçacak. Bunlar güzel gelişmeler. Biz bu çağrıyı, bilebildiğimiz yerli yabancı başka havayolları şirketlerine de bildirdik. Onlar da bu fırsatı değerlendireceklerdir. Bununla beraber Ankara'ya ulaşım da sorun olmaktan çıkacak."

Medikal Turizm Derneği Başkanı Sinan İbiş, Türkiye'de yaşlıların bakım süreçleri konusunda bir şeyler yapmaya çalıştıklarını belirterek, bu açıdan Ankara'nın avantajların merkezi durumunda olduğunu söyledi.

Ankara'nın sağlık konusunda Türkiye'ye insan çekmesi gerektiğini dile getiren İbiş, "Tıp adamlarımızın imkânlarını da insanlara açmalıyız." dedi.

Ankara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Erkan İbiş de Türkiye'nin son yıllarda sağlık hizmeti ve eğitimi konusunda önemli adımlar attığına dikkati çekti.

Termal turizmin yanı sıra tedavi amaçlı yurt dışından gelenleri de sağlık turizmi kapsamında değerlendirmek gerektiğinin altını çizen Prof. Dr. İbiş, bu anlamda altyapının güçlendirilmesi gerektiğini ifade etti.

Ankara Ticaret Odası Başkanvekili Koray Güngör Şanal ise, Türkiye'nin sağlık turizmi alanında adından söz ettirmeye aday bir ülke olduğunu belirtti.

Sağlık turizmi pazarının her geçen gün büyüdüğünü kaydeden Şanal, "Ankara hem yurt içinden hem de yurt dışından gelen hastaların ulaşabileceği bir merkez olacaktır." değerlendirmesinde bulundu.

Şanal, sağlık amaçlı seyahatlerin çoğalması açısından Ankara'ya doğrudan uçuşların başlatılmasının önemli olduğunu da sözlerine ekledi.

Açılış konuşmalarının ardından, Medikal Turizm Derneği Başkanı Uzman Dr. Sinan İbiş moderatörlüğünde "Arama Çalıştayı" düzenlendi.

ASO Başkanı Özdebir '2. Kolejli İş Dünyası Zirvesi'ne katıldı

9 Mayıs 2015

2. Kolejli İş Dünyası Zirvesi, Ankara Sanayi Odası Başkanı Nurettin Özdebir ve Merkez Bankası Başkanı Erdem Başçı'nın katılımıyla 9 Mayıs tarihinde TED Koleji İncek Kampüsü'nde düzenlendi.

ASO Başkanı Nurettin Özdebir zirvede yaptığı konuşmada "Türkiye'nin birkaç yıldır düşük hızla büyüdüğünü ancak yılda yüzde 7-8 büyümeyi rahatlıkla yakalayabileceğini söyledi. Ülkenin potansiyelini açığa çıkarmak için kurumların, özel sektör temsilcileriyle yeni baştan kurgulanması gerektiğine işaret eden Özdebir, üniversite, mesleki eğitim ve akademik kariyer şartlarının, çağın ve teknolojik gelişmenin ihtiyaçlarına göre yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini belirtti.

Özdebir, Türkiye ekonomisinin 2000'li yıllar sonrasında yüksek hızla büyüdüğünü ve büyümenin gelir düzeyinde artışa yol açtığını ancak, son yıllarda kişi başına gelirin 10 bin doların üzerine taşınmadığını ifade etti.

Dünyanın, kriz nedeniyle düşük büyüme dönemine girdiğini dile getiren Özdebir, düşük büyümenin ihracat artışını da frenlediğini kaydetti. İthalatta dolar, ihracatta ise avronun ağırlığı nedeniyle dolar-avro paritesindeki gelişmelerin de sanayiciyi olumsuz

etkilediğini vurgulayan Özdebir, sanayinin milli gelir içindeki payının da düştüğünü kaydetti.

Özdebir, istihdamsız büyümenin, işsizliğin düşmesini engellediğine işaret ederek, "Dünya, düşük büyüme dönemine girerken, ihracat artışı yavaşlarken daha hızlı büyümek ve ihracatımızı artırmak için daha verimli çalışmamız ve yüksek teknoloji ürünlerine yönelmemiz gerekiyor. Dünyanın en büyük 10'uncu ekonomisi olmayı hedefliyoruz ama insani kalkınmada dünyadaki yerimiz 69'uncu sırada. İlk yapılacak iş, insani kalkınmayı gözetken ve iş gücü niteliğini artıran politikaları da ekonomik büyüme modelimizin bir parçası yapmalıyız." değerlendirmesinde bulundu.

Merkez Bankası Başkanı Erdem Başçı ise, çocuklara tasarruf bilincinin yerleştirilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı ile yeni çalışmalara başladıklarını belirterek, "Müfredatın içinde azar azar da olsa finansal eğitim alanında materyalin öğrencilere verilmesinde fayda var diye düşünüyoruz." dedi.

Başçı, Merkez Bankası'nın finansal eğitimle ilgili de önemli sorumluluk ve görevleri olduğunu söyledi.

Başbakanlık Genelgesi ile bu konuda koordinatör kuruluş olarak bazı alanlarda yardım sağladıklarını bildiren Başçı, TED Kampüsü içinde ana sınıfı ve ilkokul öğrencilerine yönelik bir stant açtıklarını fakat standta ortaokul ve lise öğrencilerinin de ilgi duyabileceğini ifade etti. Son günlerde kuruluş ile ilgili konuların kamuoyunda yer bulduğunu dile getiren Başçı, standta kuruluşların görülebileceğini, 1 kuruşa kadar hepsinin tanıtıldığını kaydetti.

ASO Başkanı Özdebir ve Merkez Bankası Başkanı Başçı, daha sonra etkinlik alanına kurulan iş dünyası fuarını gezdiler.

TÜGİAD Heyeti ASO Başkanı Özdebir'i ziyaret etti

30 Haziran 2015

Türkiye Genç İşadamları Derneği Başkanı Rahmi Çuhacı ve Yönetim Kurulu üyeleri, 30 Haziran tarihinde ASO Başkanı Nurettin Özdebir'i makamında ziyaret etti.

G20 Genç Girişimciler İttifakı Zirvesi kapsamında gerçekleştirilen söz konusu ziyarette kurumlar arası işbirliği, G20 Genç Girişimciler İttifakı Zirvesi çalışmaları hakkında istişarede bulunuldu.

ASO Başkanı Nurettin Özdebir, 1. Kariyer Zirvesi'ne konuşmacı olarak katıldı

13 Mayıs 2015

Ankara Sanayi Odası Başkanı Nurettin Özdebir, Ufuk Üniversitesi Kariyer Yönlendirme Birimi KAR-YÖN tarafından 13 Mayıs tarihinde düzenlenen 1. Kariyer Zirvesi'ne konuşmacı olarak katıldı.

ASO Başkanı Özdebir: "Bilgiyi analiz edebilen ve problemleri çözebilen nesillere ihtiyacımız var."

1. Kariyer Zirvesi'nde konuşan ASO Başkanı Nurettin Özdebir, öğrencilere seslenirken; "Bilgiyi analiz edebilen ve yeni problemleri çözebilen nesillere ihtiyacımız var." dedi.

Türkiye'nin en zayıf olduğu alanlardan birinin "İnsan Kaynakları" olduğunu dile getiren Özdebir; "Türkiye bu alanda 0,07 endeks değeriyle sonuncu sırada. Bunun nedenini eğitim sistemimizde aramak lazım. OECD'nin, Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı raporuna göre Türkiye, ortalamanın altında kalarak 44 ülke arasında 34'üncü oldu. 15 yaş grubu öğrencilerin gerçek hayatta karşılaşılabilecekleri problemleri çözme becerilerini sahip öğrencilerin oranı Türkiye'de yüzde 2, OECD'de ise yüzde

11. Günümüzde bilgiye erişim çok kolaylaştı ancak analiz edemedikten, bu bilgiyi problem çözmekte kullanamadıktan sonra bir faydası olmamaktadır. Bu yüzden, öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirecek bir eğitim felsefesiyle hareket etmemiz lazım." dedi.

Türkiye'nin birkaç yıldır düşük hızla büyümekte olduğunu söyleyen Özdebir; "Türkiye'nin ekonomik potansiyeli bu değil. Türkiye'nin neden potansiyeline ulaşamadığının teşhisini doğru yapmak gerekir. Çünkü eğer önüne engeller konulmazsa, yatırım ortamı iyileştirilir, iş yapmak kolaylaştırılırsa Türkiye, yılda yüzde 7-8 büyümeyi rahatlıkla yakalayabilir. Türkiye'nin potansiyelini açığa çıkarmak için Türkiye kurumlarının yeni baştan kurgulanması, bu yeni kurgulamanın da mutlaka özel sektörün gerçek temsilcileriyle iş birliği içinde yapılması gerekir. Türkiye'nin yüksek büyüme potansiyelini açığa çıkarabilmesi için eğitim sisteminin de mutlaka yeniden kurgulanması gerekir. Üniversiteler, mesleki eğitim ve akademik kariyer şartları, çağın ve teknolojik gelişmenin ihtiyaçlarına göre mutlaka gözden geçirilmelidir. Bu doğrultuda üniversite-sanayi iş birliğini geliştirmeliyiz. Ülkemizde çoğu faal durumda olan 50'ye yakın teknoloji geliştirme merkezi var. Bu teknoparklarda yeni iş birliği modelleri bulmak ve teknoparklarımızı daha faal ve etkin hale getirmek zorundayız." diye konuştu.

Kazakistan Heyeti ASO Başkanı Özdebir'i ziyaret etti

4 Mayıs 2015

Türk-Kazak Organize Sanayi Bölgesi'nden oluşan heyet, 4 Mayıs tarihinde Ankara Sanayi Odası Başkanı Nurettin Özdebir'i makamında ziyaret etti. Ziyarete, Sanayi Bölgeler İşletme Şirketi'nin Genel Müdürü Mukhtar

Turabekov, Genel Müdür Yardımcısı Dauren Kozibayev, Kazak-Türk OSB İşletme Müdürü Maksat Yeskendir katıldı.

Ziyarete Kazakistan ve Türkiye hükümetleri arasında imzalanan mutabakat metni çerçevesinde, Güney Kazakistan Eyaleti'nde Türk-Kazak Organize Sanayi Bölgesi kurulması amacıyla Ankara Sanayi Odası ve Güney Kazakistan Eyalet Valiliği arasında bir protokol imzalanmış ve Türk-Kazak Organize Sanayi Bölgesi'nin işletilmesi amacıyla Ankara Sanayi Odası ve Güney Kazakistan Bölgesi yetkilileri arasında bir sözleşme imzalanmıştır.

Ziyaret kapsamında, Türkiye OSB deneyiminin kurulacak olan Türk-Kazak Organize Sanayi Bölgesi'ne aktarılması hakkında görüş alışverişinde bulunulmuştur.

ASO Üyesi Lünet Optik 63. yılını kutladı

9 Mayıs 2015

Ankara Sanayi Odası üyesi Lünet Optik 63. yaşını Tunalı Hilmi şubesinde düzenlenen törenle kutladı. Törene, Ankara Sanayi Odası Başkanı Nurettin Özdebir, TÜSİAV Başkanı Veli Sarıtoprak, Türkiye Sağlık Endüstrisi İşverenleri Sendikası Başkanı Metin Demir, Lünet Optik Genel Müdürü Sadık Arıkan katıldı.

Törende bir konuşma yapan ASO Başkanı Nurettin Özdebir, Lünet Optik'in Ankara'da optik sektörünün öncü kuruluşlarından biri olduğunu belirterek, "Firmalarımızı

uzun süre yaşatmalı ve büyütmeliyiz. Ülkemizde maalesef firmalarımız kolay kolay büyüyemiyor. Amerika bugün dünyanın en kuvvetli ülkesi ise firmaları büyük ve güçlü olduğu için. Önümüzdeki dönemde umarım firmalarımız daha çok istihdam yaratabilecekleri bir döneme girerler. Lünet Optik'i sadece Ankara markası olarak değil, Türkiye markası olarak, dünya markası olarak görürüz." diye konuştu.

Lünet Optik Genel Müdürü Sadık Arıkan ise Ankara markası olan Lünet Optik'in 1952 yılında babası Tuncer Arıkan tarafından kurulduğunu belirterek, "1952 yılında başlayan bu serüvenin 63. yılını kutluyoruz. Bu mutlu günümüzde bizleri yalnız bırakmadığınız, mutluluğumuzu paylaştığınız için bütün dostlarıma, arkadaşlarıma, hepimize çok teşekkür ediyorum." diye konuştu.

Konuşmalardan sonra ASO Başkanı Nurettin Özdebir, TÜSİAV Başkanı Veli Sarıtoprak, SEİS Başkanı Metin Demir ve Lünet Optik Genel Müdürü Sadık Arıkan ile birlikte Lünet Optik'in 63. yıl pastası kesildi.

ASO Teknik Koleji'nde karne heyecanı

12 Haziran 2015

ASO Teknik Koleji 2014 - 2015 eğitim ve öğretim yılı karne töreni Ankara Sanayi Odası ve ASO 1. OSB Yönetim Kurulu Başkanı Nurettin Özdebir'in katılımıyla gerçekleştirildi. Karne töreninde dereceye giren öğrencilere çeşitli hediyeler verildi.

Törene, Ankara Sanayi Odası ve ASO 1. OSB Yönetim Kurulu Başkanı Nurettin Özdebir, Milli Eğitim Bakanlığı İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü Veri Analizi ve Politikalar Daire Başkanı Şerafettin Cankurt, eğitim kurulu üyeleri, bölgede yer alan sanayiciler, öğrenci velileri ve öğrenciler katıldı.

Karne töreninde konuşan ASO Başkanı Nurettin Özdebir, hayallerinin Türkiye'yi geleceğe taşıyacak nesilleri donanımlı şekilde yetiştirmek olduğunu belirtti. ASO Teknik Koleji ile bu hayalin gerçekleştirilmesinde önemli bir adım attıklarını söyleyen Özdebir; "Okul sadece matematik ve fizik derslerinden ibaret değil. Hayatta asıl olan, sosyal ilişkiler ve insanların birbirleriyle kurmuş oldukları bağlardır. Bunlar sizlere hayat boyu yoldaşlık edecek. Bu noktada yapmış olduğunuz sosyal etkinliklerinizi takdirle izliyorum. Hepiniz uzun bir maraton koşunuz. Bu eğitim ve öğretim yılında almış olduğunuz takdir, teşekkür ve onur ödülleri biz-

leri son derece gururlandırdı. Tatili hak ettiniz. Tatil yaparken de kendinize fırsat yaratın ve bol bol kitap okuyun. Okuduğunuz kitaplarda hayata dair mutlaka öğreneceğiniz şeyler olacaktır. Bu fırsatı kaçırmayın." diye konuştu.

Öğrencilere olaylara karşı hep olumlu yönde bakmaları yönünde tavsiyede bulunan ASO Başkanı Özdebir, Ülkemizin en önemli zenginliğinin genç nesil olduğuna dikkat çekerek, sözlerine şöyle devam etti: "Ülkemizde yer altı zenginliklerimiz kısıtlı. Diğer ülkeler gibi petrol çıkaramıyoruz. Bizim en önemli zenginliğimiz sizlersiniz. Bir taşı kırıp asfalt yapabilir ya da o taşı işleyerek dünyanın en güzel heykeline de dönüştürebilirsiniz. Sizler bu ülke için son derece önemli, kıymetli ve değerlisiniz. Türkiye'yi ileri götürecek insanlarsınız. Sizleri en iyi şekilde yetiştirmek istiyoruz." diye konuştu.

ASO Başkanı Nurettin Özdebir, daha sonra Yıldız Teknik Üniversitesi Yıldız Savaşları robot yarışmasında, URFODU Uluslararası Bilim Temelleri yarışmasında ve Çankaya Üniversitesi Robot yarışmalarında dereceye giren öğrencilere hediyelerini verdi. Ardından 2014 - 2015 eğitim ve öğretim yılı içerisinde en başarılı öğrencilere de karnelerini ve hediyelerini verdi.

ASO Teknik Koleji öğrencilerinden bir başarı daha

6 Mayıs 2015

ASO Teknik Koleji öğrencileri URFODU XI. Uluslararası Bilim Temelleri Bilgi yarışmasında dereceye girerek büyük bir başarıya daha imza attılar.

ASO Teknik Koleji öğrencileri 'Uluslararası Bilim Temelleri Bilgi' yarışmasında İngilizce dalında ikinci,

coğrafya dalında üçüncü olarak madalya almaya hak kazandılar

Rusya Ural Bölgesi tarafından düzenlenen, 14 ülkenin katıldığı ve coğrafya, matematik, biyoloji, İngilizce dallarında yapılan uluslararası bilgi yarışmasında, İngilizce ve coğrafya dalında ASO Teknik Koleji öğrencileri dereceye girdi.

Yarışmada ASO Teknik Koleji 9. sınıf öğrencisi Baran Turgut, İngilizce dalında 289 öğrenci arasından 2. olarak gümüş madalya, 10. sınıf öğrencisi Muhammet Enes Çırpan da coğrafya dalında 39 öğrenci arasından 3. olarak bronz madalya almaya hak kazandılar.

ASO Teknik Koleji öğrencileri projelerini sergiledi

8 Haziran 2015

ASO Teknik Koleji geleneksel proje haftası etkinlikleri 8 Haziran tarihinde ASO Teknik Koleji'nde gerçekleştirildi. Proje etkinliklerinin açılışını ASO Başkanı Nurettin Özdebir yaptı.

ASO Teknik Koleji'nde öğrenim gören öğrencilerin 2014-2015 eğitim yılı içerisinde hazırladığı bilimsel projeler okul binasında sergilendi. Bu yıl üçüncüsü düzenlenen proje etkinliklerinde, 'Endüstriyel otomasyon teknolojileri, makine teknolojisi - motorlu araçlar teknolojisi' alanında 112 proje yer aldı.

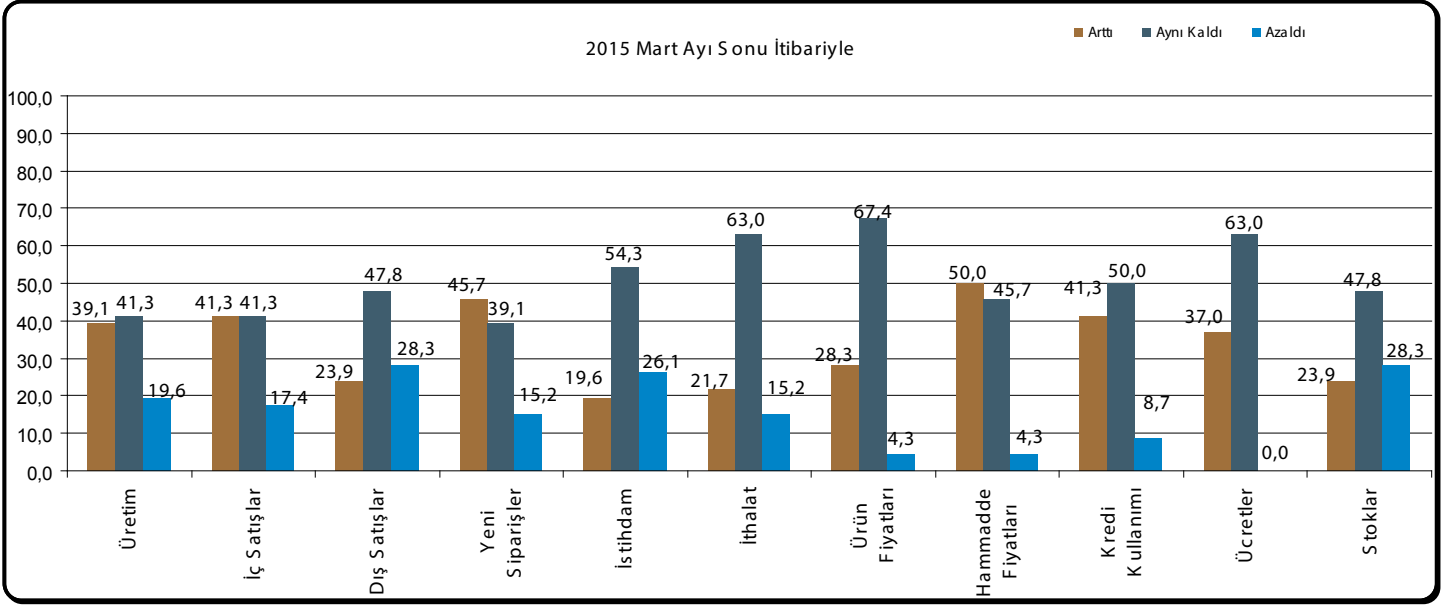
Proje sergisinin açılışını yapan ASO Başkanı Nurettin Özdebir, "Artık bundan sonra ASO Koleji öğrencilerinden TÜBİTAK projeleri bekliyorum. Önümüzdeki yıllarda ülkeyi ileriye taşıyabilecek, dünyada fark yaratacak projeleri bekliyorum. O ışıltıyı, parlıltıyı, azmi ve merakı sizler de görüyorsunuz." dedi.

ASO Başkanı Nurettin Özdebir daha sonra projelerin yer aldığı stantları gezerek, öğrencilerden projeler hakkında bilgi aldı.

ANKET

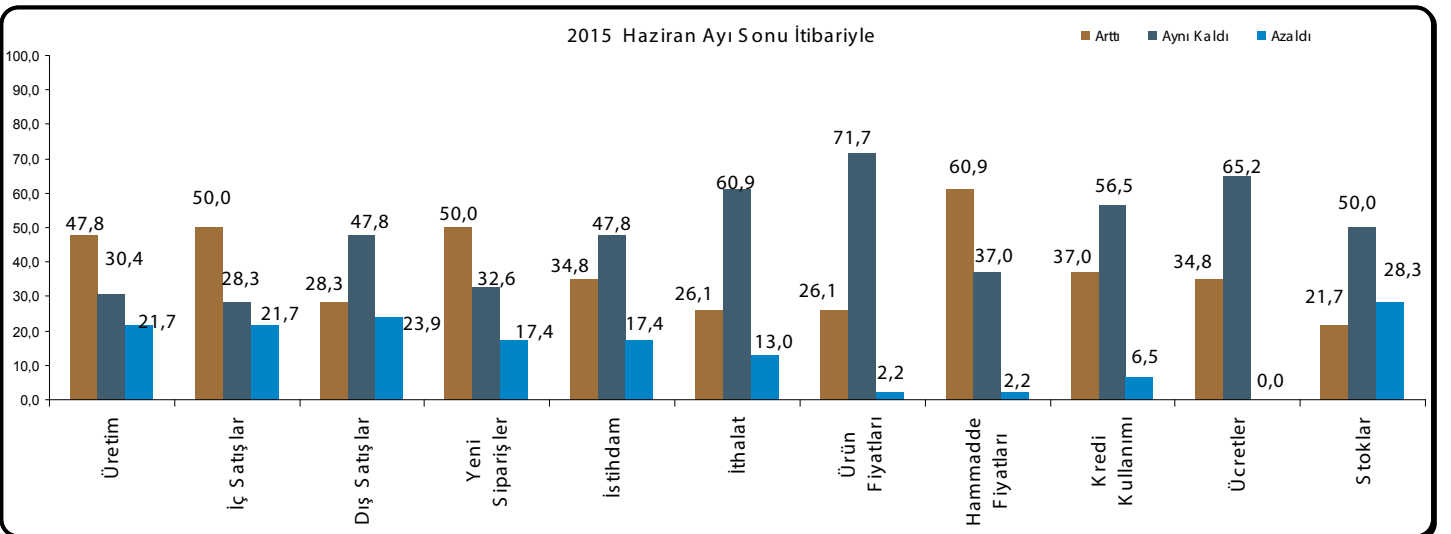
**ANKARA SANAYİ ODASI
HAZİRAN 2015 İTİBARIYLA
ASO ÜYELERİ EĞİLİM ANKETİ RAPORU**

HAZİRAN 2015 İTİBARIYLA ASO ÜYELERİ EĞİLİM ANKETİ

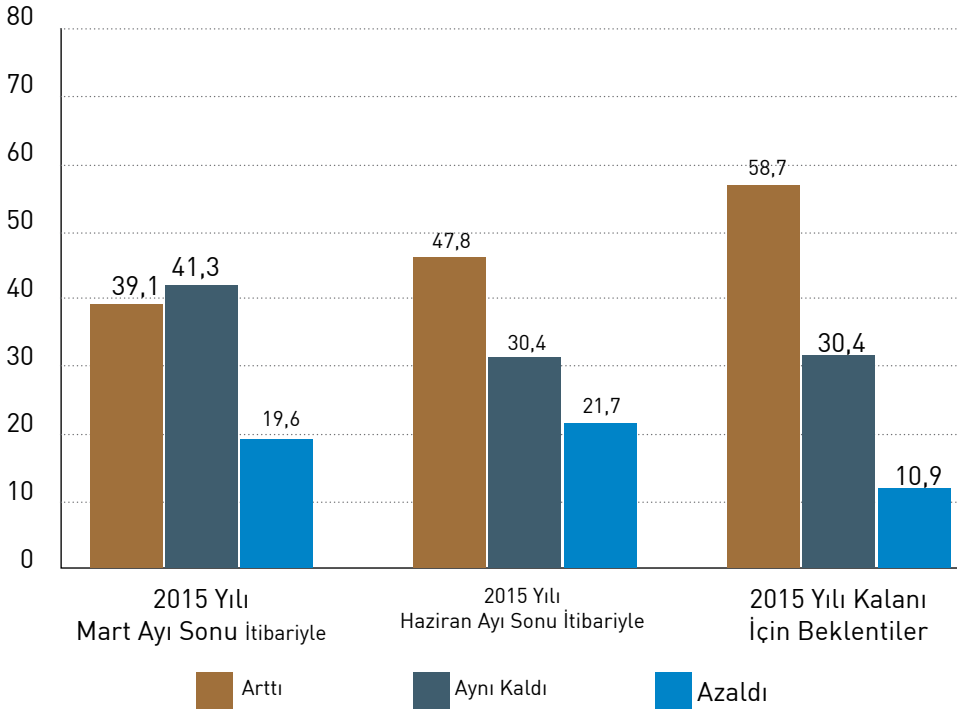

2015 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla ASO üyelerinin mevcut durumlarını tespit etmek ve genel ekonomik durum hakkındaki görüşlerini almak üzere yapılan eğilim anketi tüm üyelerimize gönderildi. Ankete, 46 firmadan cevap gelmiştir. Toplamda bakıldığında ankete katılım oranı yüzde 0,8'dir.

Ankete en yüksek katılım oranı yüzde 2,5'lik oran ile Diğer İmalatlar ve Bilgisayar Yazılımları Sanayii olmuştur.

ÜRETİM

ÜRETİM

2015 yılı Mart ayı sonu itibarıyla; ankete cevap veren firmaların yüzde 39,1'i üretimlerinin arttığını, yüzde 41,3'ü aynı kaldığını, yüzde 19,6'si ise azaldığını bildirmiştir.

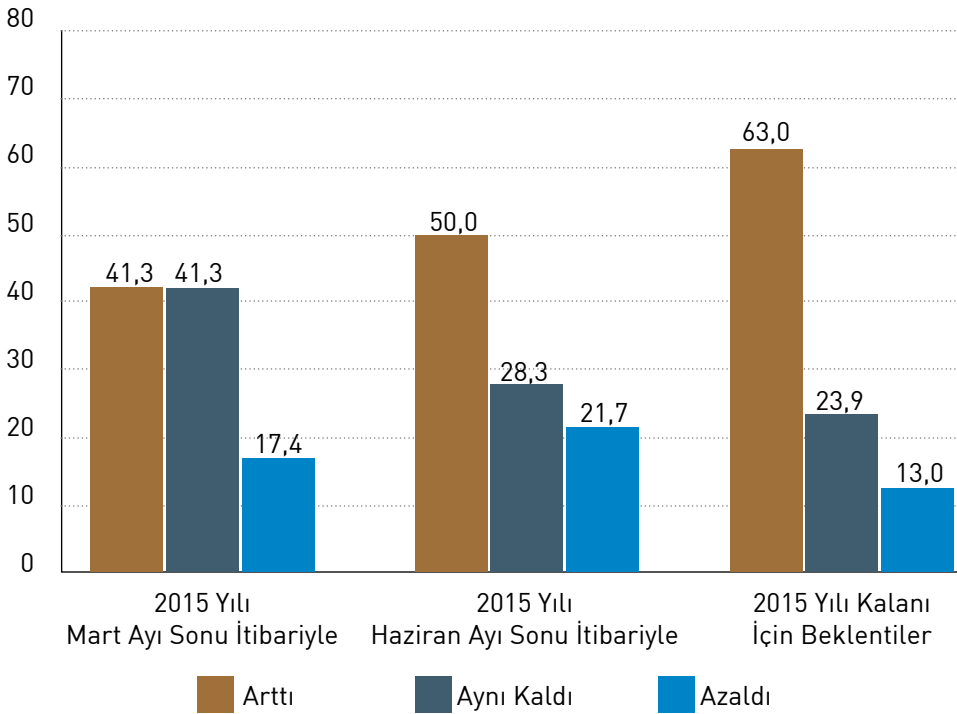
2015 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla; ankete cevap veren firmaların yüzde 47,8'i üretimlerinin arttığını, yüzde 30,4'i aynı kaldığını, yüzde 21,7'si ise azaldığını bildirmiştir.

Firmaların 2015 yılı kalanı için beklentilerine bakıldığında; ankete cevap veren firmaların yüzde 58,7'si üretimlerinin artacağını, yüzde 30,4'ü aynı kalacağını ve yüzde 10,9'u azalacağını beklediklerini bildirmiştir.

2015 yılı Mart ayı sonu itibarıyla; firmaların yüzde 41,3'ü iç satışların arttığını, yüzde 41,3'ü aynı kaldığını, yüzde 17,4'ü ise azaldığını bildirmiştir.

2015 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla; firmaların yüzde 50'si iç satışların arttığını, yüzde 28,3'ü aynı kaldığını, yüzde 21,7'si ise azaldığını bildirmiştir.

İÇ SATIŞLAR

Firmaların 2015 yılı kalanı için beklentilerine bakıldığında; yüzde 63'ü iç satışların artacağını, yüzde 23,9'u aynı kalacağını, yüzde 13'ü ise azalacağını beklediklerini bildirmiştir.

DIŞ SATIŞLAR

2015 yılı Mart ayı sonu itibarıyla; firmaların yüzde 23,9'u dış satışların arttığını, yüzde 47,8'i aynı kaldığını, yüzde 28,3'ü azaldığını bildirmiştir.

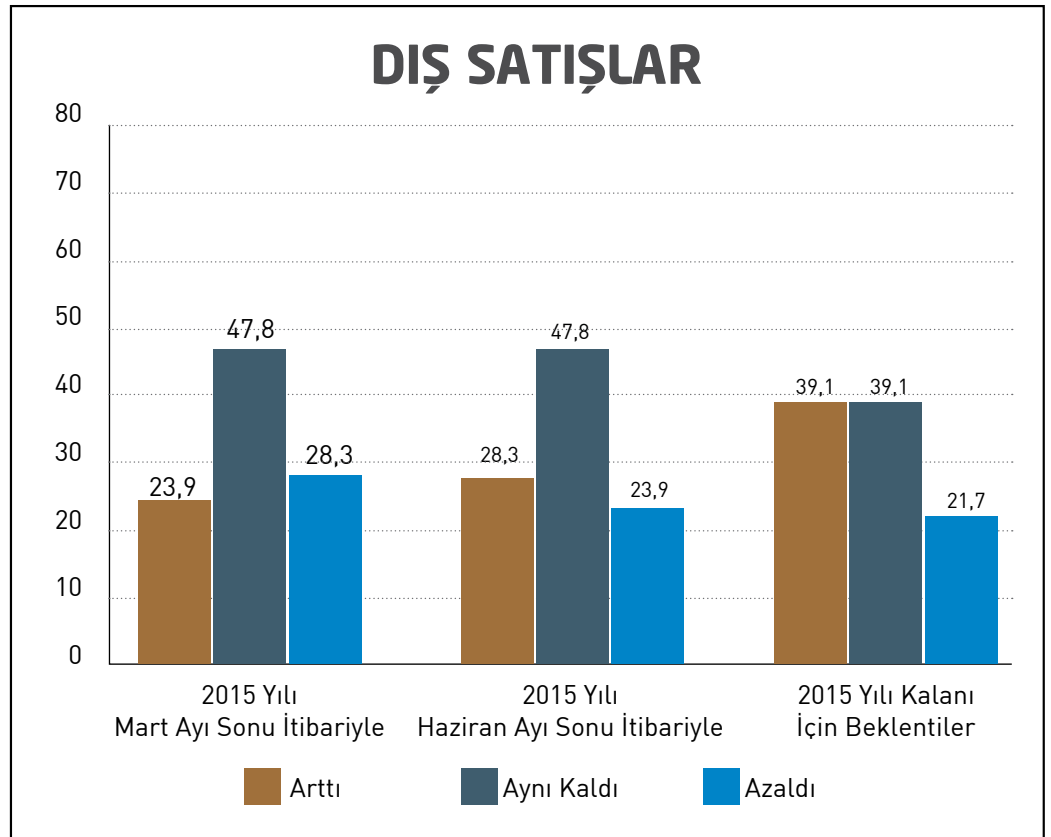
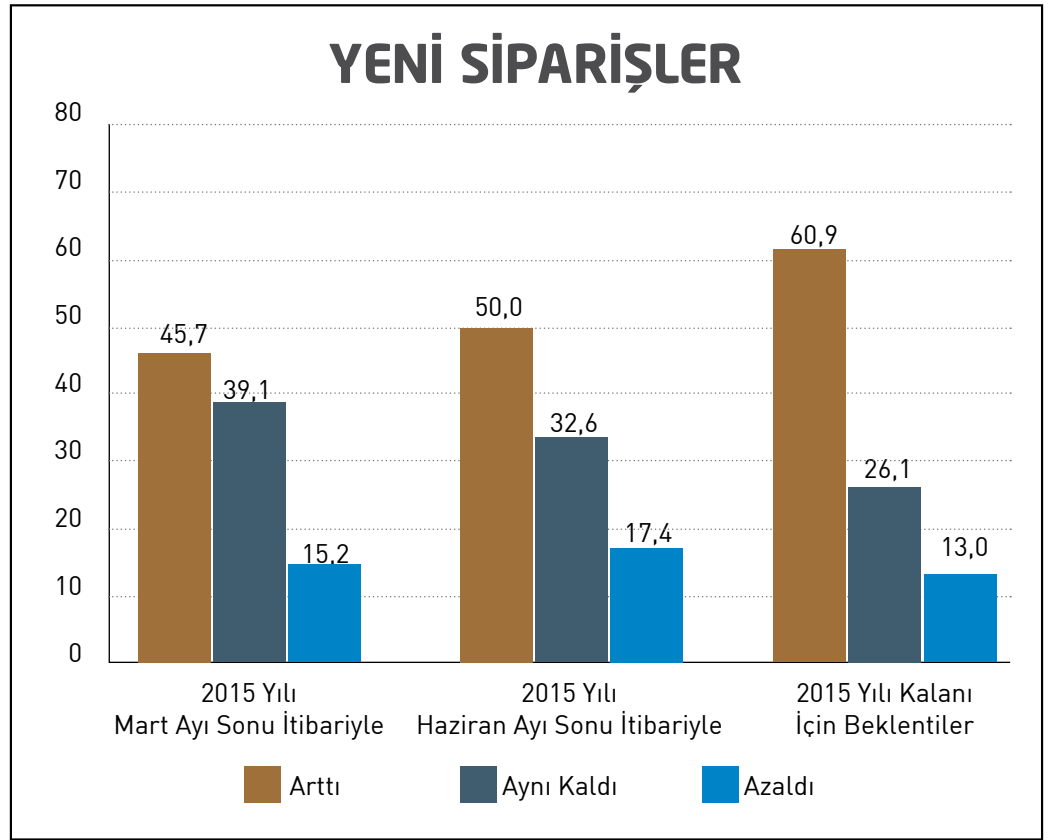
2015 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla; firmaların yüzde 28,3'ü dış satışların arttığını, yüzde 47,8'i aynı kaldığını, yüzde 23,9'u azaldığını bildirmiştir.

Firmaların 2015 yılı kalanı için beklentilerine bakıldığında; yüzde 39,1'i dış satışların artacağını, yüzde 39,1'i aynı kalacağını, yine yüzde 21,7'si ise azalacağını beklediklerini bildirmiştir.

YENİ SİPARİŞLER

2015 yılı Mart ayı sonu itibarıyla; firmaların yüzde 45,7'si yeni siparişlerin arttığını, yüzde 39,1'i aynı kaldığını, yüzde 15,2'si azaldığını bildirmiştir.

2015 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla; firmaların yüzde

ASOANKET

50'si yeni siparişlerin arttığını, yüzde 32,6'si aynı kaldığını, yüzde 17,4'ü azaldığını bildirmiştir.

Firmaların 2015 yılı kalanı için beklentilerine bakıldığında; yüzde 60,9'u yeni siparişlerin artacağını, yüzde 26,1'i aynı kalacağını, yüzde 13'ü azalacağını beklediklerini bildirmiştir.

İSTİHDAM

2015 yılı Mart ayı sonu itibarıyla; firmaların yüzde 19,6'sı istihdamın arttığını, yüzde 54,3'ü aynı kaldığını, yüzde 26,1'i azaldığını bildirmiştir.

2015 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla; firmaların yüzde 34,8'i istihdamın arttığını, yüzde 47,8'i aynı kaldığını, yüzde 17,4'ü azaldığını bildirmiştir.

Firmaların 2015 yılı kalanı için beklentilerine

bakıldığında; yüzde 37'si istihdamın artacağını, yüzde 45,7'si aynı kalacağını, yüzde 17,4'ü azalacağını beklediklerini bildirmiştir.

İTHALAT

2015 yılı Mart ayı sonu itibarıyla; firmaların yüzde 21,7'si ithalatın arttığını, yüzde 63'ü aynı kaldığını, % 15,2'si azaldığını bildirmiştir.

2015 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla; firmaların yüzde 26,1'i ithalatın arttığını, yüzde 60,9'u aynı kaldığını, yüzde 13'ü azaldığını bildirmiştir.

Firmaların 2015 yılı kalanı için beklentilerine bakıldığında; yüzde 34,8'i ithalatın artacağını, yüzde 54,3'ü aynı kalacağını, yüzde 10,9'u azalacağını beklediklerini bildirmiştir.

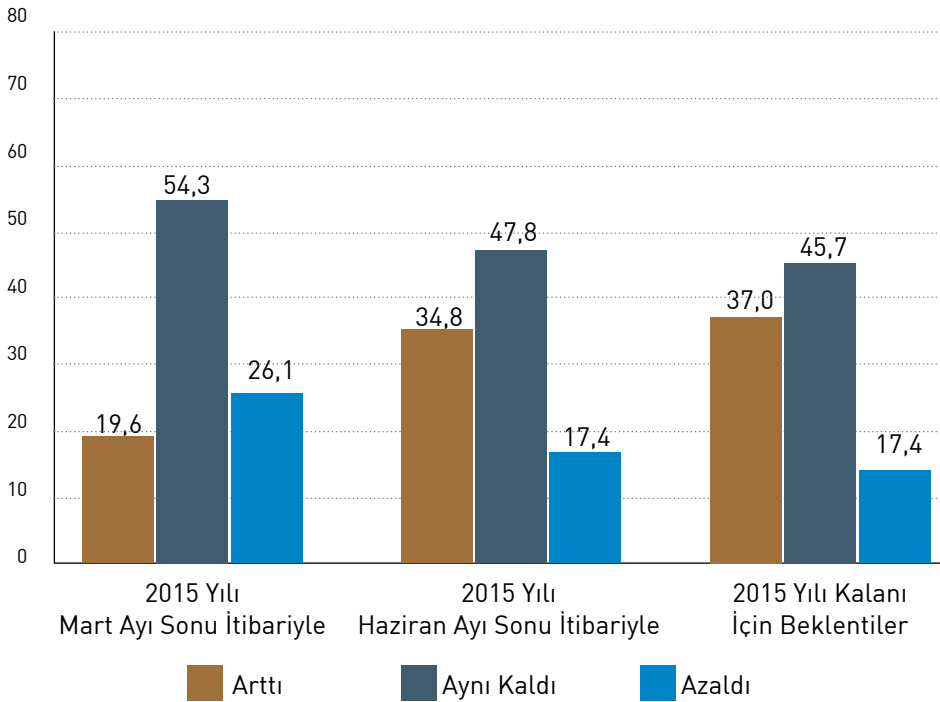
ÜRÜN FİYATLARI

2015 yılı Mart ayı sonu itibarıyla; firmaların yüzde 28,3'ü ürün fiyatlarının arttığını, yüzde 67,4'ü aynı kaldığını, yüzde 4,3'ü azaldığını bildirmiştir.

2015 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla; firmaların yüzde 26,1'i ürün fiyatlarının arttığını, yüzde 71,7'si aynı kaldığını, yüzde 2,2'si azaldığını bildirmiştir.

Firmaların 2015 yılı kalanı için beklentilerine bakıldığında; yüzde 39,1'i ürün fiyatlarının artacağını, yüzde 54,3'ü aynı kalacağını, yüzde 6,5'i azalacağını beklediklerini bildirmiştir.

İSTİHDAM

HAMMADDE FİYATLARI

2015 yılı Mart ayı sonu itibarıyla; firmaların yüzde 50'si hammadde fiyatlarının arttığını, yüzde 45,7'si aynı kaldığını ve yüzde 4,3'ü azaldığını bildirmiştir.

2015 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla; firmaların yüzde 60,9'u hammadde fiyatlarının arttığını, yüzde 37'si aynı kaldığını, yüzde 2,2'si azaldığını bildirmiştir.

Firmaların 2015 yılı kalanı için beklentilerine bakıldığında; yüzde 58,7'si hammadde fiyatlarının artacağını, yüzde 28,3'ü aynı kalacağını, yüzde 13'ü azalacağını bildirmiştir.

KREDİ KULLANIMI

2015 yılı Mart ayı sonu itibarıyla; firmaların yüzde 41,3'ü kredi kullanımının arttığını, yüzde 50'si aynı kaldığını, yüzde 8,7'si ise azaldığını bildirmiştir.

2015 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla; firmaların yüzde 37'si kredi kullanımının arttığını, yüzde 56,5'i aynı kaldığını, yüzde 6,5'i ise azaldığını bildirmiştir.

Firmaların 2015 yılı kalanı için beklentilerine bakıldığında; yüzde 30,4'ü kredi kullanımının artacağını, yüzde 52,2'si aynı kalacağını, yüzde 17,4'ü ise azalacağını beklediklerini bildirmiştir.

ÜCRETLER

2015 yılı Mart ayı sonu itibarıyla; firmaların yüzde 37'si ücretlerin arttığını, yüzde 63'ü aynı kaldığını bildirmiştir.

2015 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla; firmaların yüzde 34,8'i ücretlerin arttığını, yüzde 65,2'si

aynı kaldığını, bildirmiştir.

Firmaların 2015 yılı kalanı için beklentilerine bakıldığında; yüzde 56,5'i ücretlerin artacağını, yüzde 41,3'ü aynı kalacağını yüzde 2,2'si ise azalacağını beklediklerini bildirmiştir.

STOKLAR

2015 yılı Mart ayı sonu itibarıyla; firmaların yüzde 23,9'u stokların arttığını, yüzde 47,8'si aynı kaldığını, yüzde 28,3'ü azaldığını bildirmiştir.

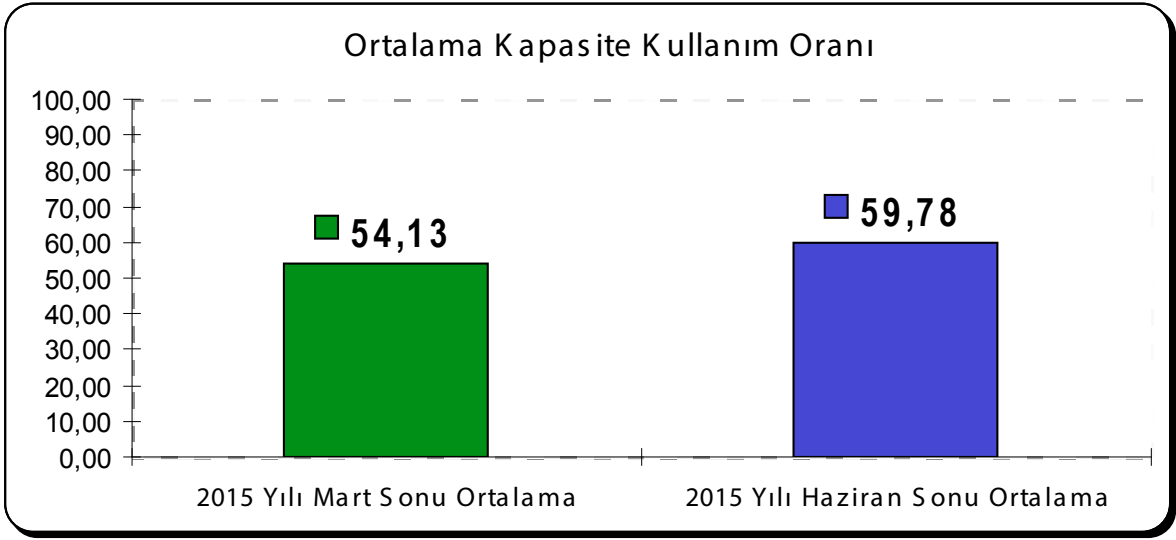
2015 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla; firmaların yüzde 21,7'si stokların arttığını, yüzde 50'si aynı kaldığını, yüzde 28,3'ü ise azaldığını bildirmiştir.

Firmaların 2015 yılı kalanı için beklentilerine bakıldığında; yüzde 26,1'i stokların artacağını, yüzde 52,2'si aynı kalacağını, yüzde 21,7'si ise azalacağını beklediklerini bildirmiştir.

MART 2015 SONU İTİBARIYLA KAPASİTE KULLANIM ORANI

2015 yılının Mart ayı sonu itibarıyla, anket cevap veren ASO üyesi firmaların yüzde 41,30'u kapasite kullanım oranının ortalama yüzde 0 ile 50 arasında, yüzde 6,52'sinin yüzde 50 ile 60 arasında, yüzde 15,22'sinin yüzde 60 ile 70 arasında, yüzde 17,39'unun yüzde 70 ile 80 arasında, yüzde 13,04'ünün yüzde 80 ile 90 ve yüzde 6,52'sinin yüzde 90 ile 100 arasında olduğu görülmektedir.

Bu dönemde ortalama kapasite kullanım oranı; % 54,13'dür.

HAZİRAN 2015 SONU İTİBARIYLA KAPASİTE KULLANIM ORANI

2015 yılının Haziran ayı sonu itibarıyla kapasite kullanım oranlarına bakıldığında; ankete cevap veren ASO üyesi firmaların yüzde 30,43'ünün kapasite kullanım oranının ortalama yüzde 0 ile 50 arasında, yüzde 10,87'sinin yüzde 50 ile 60 arasında, yüzde 15,22'sinin yüzde 60 ile 70 arasında, yüzde 17,39'unun yüzde 70 ile 80 arasında, yüzde 15,22'sinin yüzde 80 ile 90 arasında ve yüzde 10,87'sinin yüzde 90 ile 100 arasında olduğu görülmektedir.

Bu dönemde ortalama kapasite kullanım oranı; yüzde 59,78'dir.

Firmalar toplamında bakıldığında, 2015 yılı Mart ayı sonu ortalama kapasite kullanım oranı yüzde 54,13, 2015 yılı Haziran ayı sonu ortalama kapasite kullanım oranı ise yüzde 59,78 olarak belirlenmiştir.

İHRACAT

Ankete cevap veren firmaların yüzde 63'ü ihracat yaparken, yüzde 37'si ihracat yapmadıklarını bildirmektedir.

İHRACAT YAPAN FİRMALARIN İHRACATLARININ TOPLAM CİRO İÇİNDEKİ PAYLARI

2014 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla ihracat yapan firmaların ihracatlarının toplam ciroları içindeki paylarına baktığımız zaman; firmaların yüzde 21,74'ü ihracatları yüzde 0,1 ile 5 arasında toplam cirodan pay elde ederken, yüzde 4,35'inin yüzde 5,1 ile 10 arasında, yüzde 26,09'unun yüzde 10,1 ile 20 arasında, yüzde 17,39'unun yüzde 20,1 ile 40 arasında, yüzde 13,04'ünün yüzde 40,1 ile 60 arasında, yüzde 17,39'unun yüzde 60,1 ile 80 arasında toplam cirodan pay elde ettiği görülmektedir.

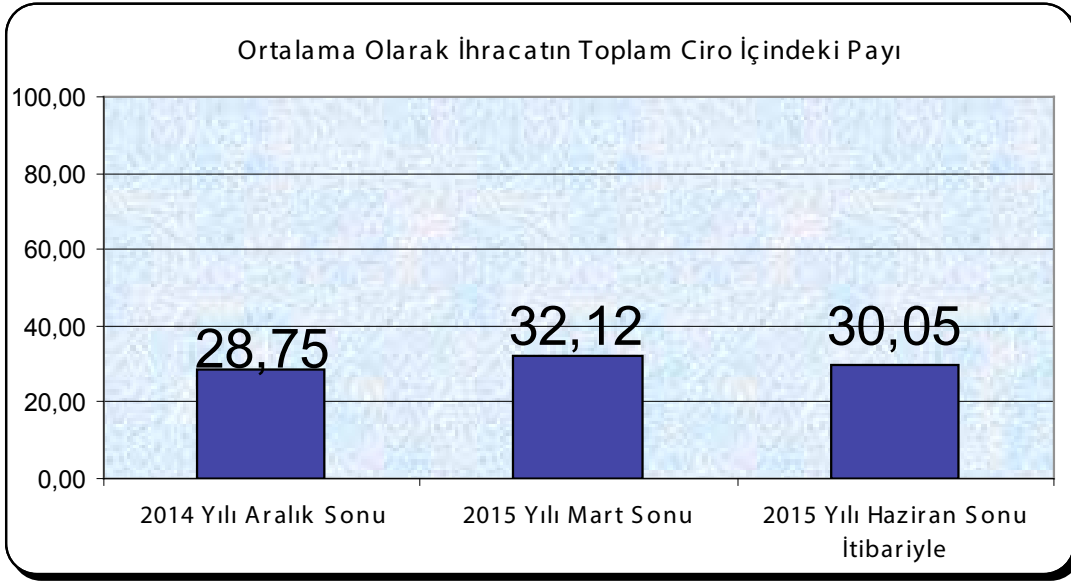
2015 yılı Mart ayı sonu itibarıyla, ihracat yapan firmaların ihracatlarının toplam ciroları içindeki paylarına baktığımız zaman; firmaların yüzde

17,39'unun ihracatları yüzde 0,1 ile 5 arasında toplam cirodan pay elde ederken, yüzde 21,74'ünün yüzde 5,1 ile 10 arasında, yüzde 8,70'inin yüzde 10,1 ile 20 arasında, yüzde 17,39'unun yüzde 20,1 ile 40 arasında, yüzde 8,70'inin yüzde 40,1 ile 60 arasında ve yüzde 21,74, yüzde 60,1 ile 80 arasında, yüzde 4,35'inin yüzde 80,1 ile 100 arasında toplam cirodan pay elde ettiği görülmektedir.

2015 yılı Haziran sonu itibarıyla, ihracat yapan firmaların ihracatlarının toplam ciroları içindeki paylarına baktığımız zaman; firmaların yüzde 26,09'unun ihracatları yüzde 0,1 ile 5 arasında toplam cirodan pay elde ederken, yüz-

de 8,70'inin yüzde 5,1 ile 10 arasında, yüzde 8,7'sinin yüzde 10,1 ile 20 arasında, yüzde 26,09'unun yüzde 20,1 ile 40 arasında, yüzde 13,04'ünün yüzde 40,1 ile 60 arasında, yüzde 13,04'ünün yüzde 60,1 ile 80 arasında ve yüzde 4,35'inin yüzde 80,1 ile 100 arasında toplam cirodan pay elde ettiği görülmektedir.

Ortalama olarak firmaların yaptıkları ihracatın toplam ciroları içindeki paylarına baktığımız zaman; 2014 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla yüzde 28,75, 2015 yılı Mart ayı sonu itibarıyla yüzde 32,12 ve 2015 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla yüzde 30,05 olduğu görülmektedir.

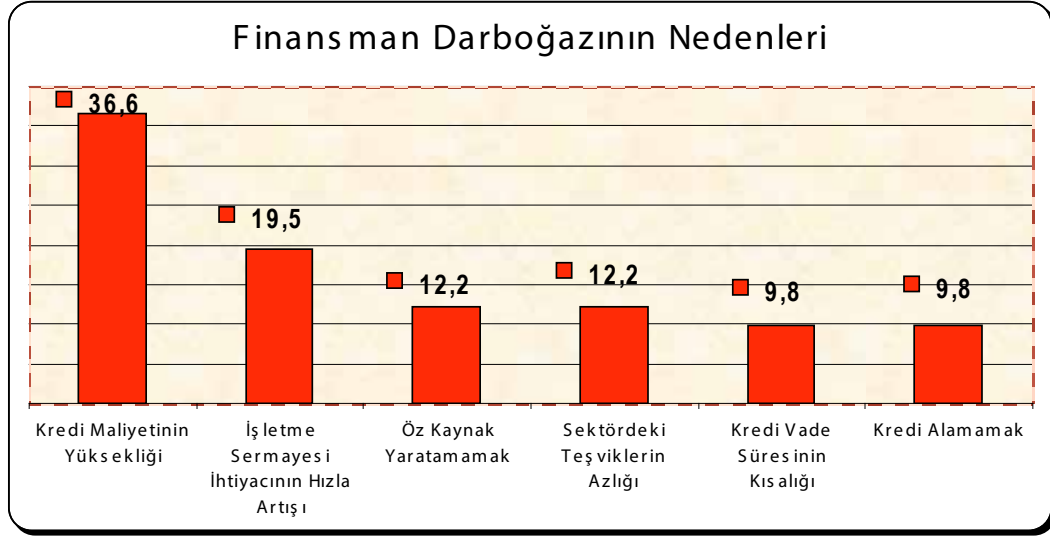

FİNANSMAN

Firmaların yüzde 40'ı finansman kaynağı olarak öz kaynaklarını kullandıklarını, yüzde 34,1'i ticari bankaları, yüzde 10,6'sı Eximbank'ı, yüzde 3,5'i Leasing'i, yüzde 1,2'si yatırım ve kalkınma bankalarını ve yüzde 3,5'i factoring ve yüzde

7,1'i yurt dışı finans kurumlarını kullandıklarını bildirmişlerdir.

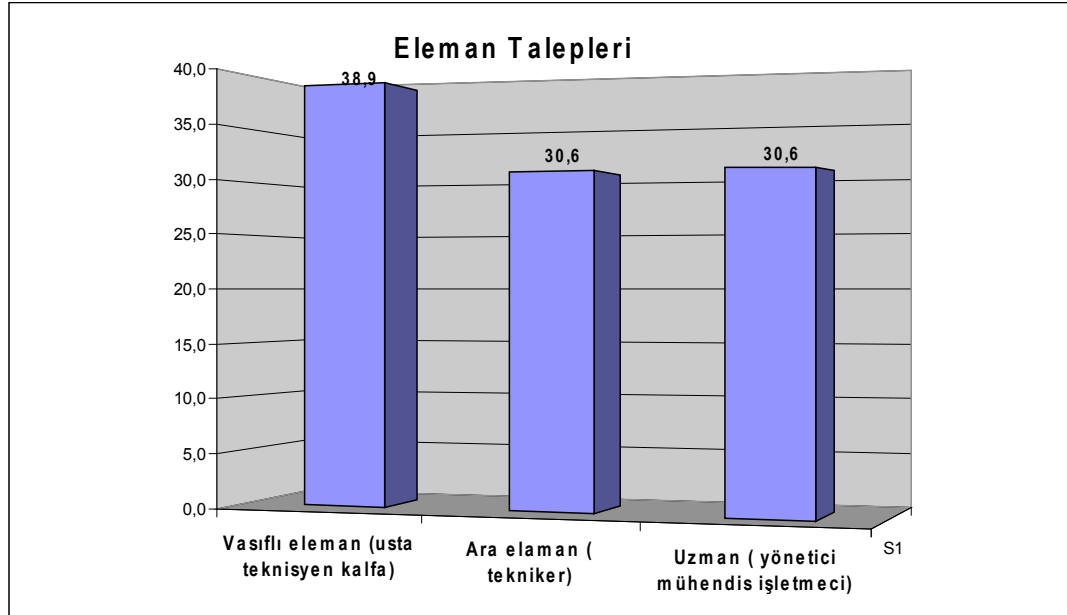
Firmaların yüzde 41'i finansman konusunda sorun yaşadıklarını, yüzde 59'u ise finansman sıkıntısı içinde olmadıklarını belirtmektedir.

Firmaların yüzde 36,6'sı finansal darboğazın nedenlerini kredi maliyetinin yüksek oluşuna, yüzde 19,5'i işletme sermayesi ihtiyacının hızlı artışına, yüzde 12,2'si özkaynak yaratamamalarına, yüzde 12,2'si sektördeki teşviklerin azlığını, yüzde 9,8'i kredi vade süresinin kısalığına, yüzde 9,8'i kredi alamamaya bağlamaktadırlar.

YENİ ELEMAN

Firmaların yüzde 39,13'ü yeni eleman aradıklarını, yüzde 60,87'si ise aramadıklarını belirtmektedir.

Firmaların yüzde 38,9'u vasıflı eleman, yüzde 30,6'sı ara eleman, yüzde 30,6'sı uzman aradıklarını belirtmektedir.

ÖZET

- Ankete katılan firmalarda çalışan sayısı; 19.748 kişidir.
- 2015 yılı Mart ayı sonu itibarıyla bir önceki dönem ile karşılaştırıldığında, firmaların üretim, dış satışlar, istihdam, ithalat, ürün fiyatları, ücretler, kredi kullanımı, stoklar aynı kalmış; iç satışları, yeni siparişleri, kredi kullanımı ve hammadde fiyatları artmıştır.
- 2015 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla bir önceki dönem ile karşılaştırıldığında, firmaların üretim, dış satışlar, istihdam, ithalat, ürün fiyatları, ücretler, kredi kullanımı, stoklar aynı kalmış; iç satışları, yeni siparişleri, hammadde fiyatları artmıştır.
- 2015 yılı kalanı için firmaların beklentileri; üretimleri, iç satışları, dış satışlar, yeni siparişleri, hammadde fiyatları, ücretlerin artacağı; stoklarının fiyatlarının istihdam, ithalat, ürün fiyatları, kredi kullanımı, aynı kalacağı yönündedir.
- Firmalar toplamında bakıldığında, 2015 yılı Mart ayı sonu ortalama kapasite kullanım oranı yüzde 54,13, 2015 yılı

Haziran ayı sonu ortalama kapasite kullanım oranı ise yüzde 59,78 olarak belirlenmiştir.

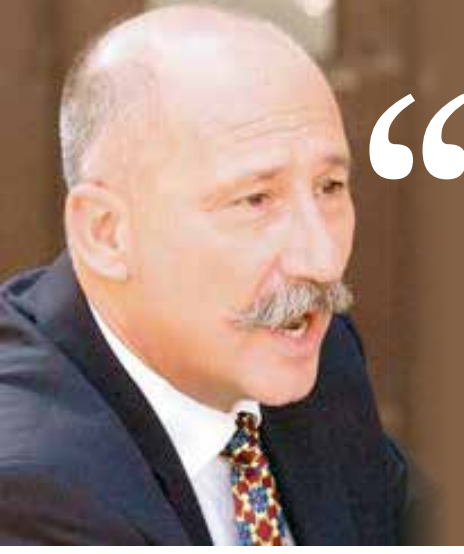
- Ankete cevap veren firmaların ihracat yapanlarının oranı yüzde 63'tür.
- Ortalama olarak firmaların yaptıkları ihracatın toplam ciroları içindeki paylarına baktığımız zaman; 2014 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla yüzde 28,75, 2015 yılı Mart ayı sonu itibarıyla yüzde 32,12 ve 2015 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla yüzde 30,15 olduğu görülmektedir.
- Firmaların yüzde 36,6'sı finansal darboğazın nedenlerini kredi maliyetinin yüksek oluşuna, yüzde 19,5'i, işletme sermayesi ihtiyacının hızlı artışına, yüzde 12,2'si özkaynak yaratamamalarına, yüzde 12,2'si sektördeki teşviklerin azlığını, yüzde 9,8'i kredi vade süresinin kısıtlılığına, yüzde 9,8'i kredi alamamaya bağlamaktadırlar.
- Firmaların yüzde 36,6'si finansman konusunda sorun yaşadıklarını belirtmektedir. Bunun en büyük nedeni ise, kredi maliyetinin yüksekliğidir.

ALTAN

ERKEKLİ

1955 yılında İstanbul'da doğan sanatçı, 1975'te Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi Tiyatro Bölümü'ne girdi. Aynı yıl Ankara Sanat Tiyatrosu'nda çalışmaya başlayan Erkekli, Maksim Gorki'nin "Ana" oyunu ile profesyonelliğe transfer oldu. 1985-1989 yıllarında Devlet Tiyatrosu'nda, 1989-2000 yıllarında Ankara Sanat Tiyatrosu'nda çalıştı. 1982 ve 1996 yıllarında Sanat Kurumu "En İyi Erkek Oyuncu" ödülünü aldı. "Sakıncalı Piyade", "Ne Oldu Sana?", "Galile", "Rumuz Goncağül", "Yer Demir Gök Bakır", "Bir Ceza Avukatının Anıları", "Kayıplar", "Yaz Misafirleri", "İnadına Yaşamak" gibi oyunların yanı sıra, "Dolap Beygiri", "Mavi Sürgün", "Deniz Gurbetçileri" ve "Kurtuluş" gibi televizyon ve sinema yapımlarında rol aldı. 1994-2000 yıllarında Ankara Üniversitesi Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi Oyunculuk Ana Sanat Dalı bölümünde oyunculuk üzerine ders verdi. 1996-97 döneminde "İnadına Yaşamak" ile Altan Erbulak ve Tiyatro Eleştirmenleri Birliği ödülleri alan sanatçı, BKM oyuncularına katıldıktan sonra, "Vizontele" filmindeki rolüyle Antalya 2001'de "En İyi Erkek Oyuncu" dalında Altın Portakal ödülü kazandı,

“

İnsan ilişkilerindeki mühendisliğin çok önemli olduğunu bunu da ancak sanatın ve bire bir sahnede sert yaşanan seyirci ile koltukların, sahnenin köprü kurduğu, iletişimin çok net olduğu tiyatro kanalı ile olabileceğine inanıyorum.

”

İnşaat mühendisi olmak hayali ile başladığınız eğitim yolunda, tiyatro temeliniiz oldu. Oyuncu olma fikri nasıl oluştu? Tiyatroya başlama hikâyenizi sizden dinleyebilir miyiz?

Efendim, İngilizce öğretmenim Pesen Şentürker insan ilişkilerindeki mühendisliğin çok önemli olduğunu bunu da ancak sanatın ve bire bir sahnede sert yaşanan seyirci ile koltukların, sahnenin köprü kurduğu, iletişimin çok net olduğu tiyatro kanalı ile olabileceğine ikna etti beni ve onun yönlendirmesiyle ben tiyatro yolunda adım attım.

Yeteneğinizin annenizden geldiğini ve paylaşımcı bir insan olmanızda ailenizin ve annenizin büyük rolü olduğundan bahsetmişsiniz. Bununla ilgili bir balık anınız da var.

Efendim ben, ilkokul 1’den itibaren yatılı okuyordum. Cumartesi öğleye kadar okul, eve gelince balığı çok severim. İşte o zaman hamsi, istavrit gibi mütevazı balıklar alınıyor. Ve komşuluk çok önde olduğu için bizim yaşadığımız çevre itibarıyla -İstanbul Kadıköy Koşuyolu’nda yaşıyorduk biz Bahçelievler’de- herkese komşu hakkı olarak iki tane, iki tane, iki tane, karşıya, yan tarafa, sağımıza solumuza. “Bize kalmayacak” dedim anneme bir gün. “Niye dağıtıyorsun, bize kalmayacak, ben çok seviyorum balığı” dedim. “Evladım kalır, paylaşmamız lazım” “Hayır kalmaz, bize kalmıyor.” dedim. Ertesi hafta 1,5 kilo alıyorsa 2 kilo balık almış

annem. Büyük bir kısmını benim tabağıma koydu, “Ben yerim” dedim. Ne kadar yiyeceğim ki yani orta 1, orta 2’de bir çocuk olarak. Herhalde bir yedi-sekiz tane yedikten sonra “Yiyemeyeceğim galiba” dedim, “Yiyeceksin” dedi. “Ya hepsini bitireceksin” “Kusacağım anne” dedim. “O zaman kusuklarınla yiyeceksin ya da paylaşmayı öğreneceksin.” dedi. Bu çok önemli bir derstir. Onun için ben hep o anacağımın söylediği cümleden yola çıkarak hayatı paylaşmak üzerine yola çıkmışım.

Tesadüflerle başladığınız tiyatro hayatınızda, Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi’nin tiyatro bölümünü kazandığınızda, önce bir hayal kırıklığı yaşadığınız da 1. sınıf öğrencisiyken yaşadığınız bir olay sizin için bir dönüm noktası oldu. Bu anınızı paylaşır mısınız?

Bölüm oyunu Prof. Dr. Özdemir Nutku’nun yöneteceği ‘Köpenikli Yüzbaşı’ oyunuydu, Carl Zuck Mayer yazmış oyunu. Özdemir Nutku “Bu oyunda dörtler ve üçler rol alacak, birinci sınıflar ancak sahneyi hazırlayacak, paspas yapacaklar, çayı demleyecekler, ağabeylerine ablalarına sahnenin arkasında yardımcı olacaklar.” dedi. Biz de büyük bir hüsrarla “oynayamayacaksak, niye geldik” duygusu içinde fakat her sabah erkenden gelerek bütün çalışmalarını ben yapıyordum. Sahneyi paspaslamak, çayı hazırlamak gibi. Çok erken geliyordum ve en önde provayı izliyordum. Bir gün başrolü oynayacak olan iki

"Ben, hayatımda yüzlerini hiç görmediğim idam mahkûmlarını oynadım. Onları düşünerek, onları kendi içinizde yaşatarak ancak yazarın duygularına, cümlelerine hayat katıyorsunuz, o açıdan çok önemlidir hayatın içinde var olabilmek."

tane ağabey de yok. O zaman dördüncü sınıfta Yıldırım Uçaker aynı zamanda TRT 3'te spiker Ankara Radyosu'nda ve Rifat ağabey o da Milli Piyango İdaresi'nde çalışıyor. Onlar hem çalışıyorlar hem de okuyorlar, yaşça benden çok büyükler. Rol de öyle yaşlı bir adamın hüviyetsiz halde yaşama mücadelesi vermesini anlatıyor. Bir gün ikisi de prova da yokken, o zaman yüksek lisans öğrencisi olan şimdiki eşi Hülya hanım yönetmen yardımcısı olarak "O ikisi başrolde yoksa nasıl çıkacak bu oyun, önden biri kalsın, onların yerine okusun teksti alıp" dedi. En önde de ben oturuyorum. "En öndeki sen canım" dedi. Ben kalktım yürüyerek "Nereye gidiyorsun, tekstin yok senin" dedi. "Efendim tekste gerek yok" "Nasıl, niye gerek yok" "Çünkü benim ezberimde her şey" dedim. "Sen kaçınıcı sınıfsın" dedi. "Birinci sınıfım" dedim. "Biz birinci sınıflara tekst dağıtmadık." dedi. "Ama ben ezberledim provalardan" dedim. "Allah Allah öyle mi, hadi bakalım görelim." dedi. O

söylediği sahneyi yaptık. Başka bir sahne daha söyledi yaptık ve hayret içinde kaldılar. Provası durdurup, yukarı çıktılar, Özdemir bey yukarıda ve yüksek lisans sınavındaydı galiba. On dakika sonra Özdemir Bey de indi. "Kim bakayım o Altan?" dedi. "Hocam benim" dedim. "Çık bakayım sen sahneye" tekrar birkaç sahne daha yaptı ve dedi ki "Ben provaları seninle götüreceğim ama oynamayacaksın." O zaman anladım ben, galiba bana oynayacak hoca diye. Nitekim de üç ay sonra oyun çıkarken ve diğer ağabeyler de gelip bana teşekkürlerini bildirdiler. "Biz zaten ezberleyemiyoruz Altan, ne olur asıl bu role" diye. Sonuçta ben oynadım ve o oyun benim 15-20 gün sonra Ankara Sanat Tiyatrosu'ndaki ilk profesyonel deneyimim olan "Ana" adlı oyunda "Pavel" rolü ile profesyonel hayata başlamama neden oldu. Yani birinci sınıftayken ben profesyonel tiyatroya başladım.

“Hayatı hep paylaşmak üzerine yola çıkmışımdır.”

Ankara Sanat Tiyatrosu sizin için çok önemli ancak AST’tan ayrılıp BKM’ye geçişinizi, aynı trende kompartman değiştirmeye benzetiyorsunuz. Bu süreci ve “Bir Demet Tiyatro” da yer almak oyuncu olarak hayatınızda neleri değiştirdi?

Ankara Sanat Tiyatrosu yaşam biçimiydi bizler için, orada yetişenler için. 24 saat tiyatroyu düşünüp, tiyatro ile bütün her şeyi paralel olarak yaşam içinde kurguluyorduk. Bizim vazgeçilmezimizdi tiyatro, her şeyi o mutfakta öğrendik. Ankara Sanat Tiyatrosu Türkiye’nin en önemli tiyatrolarından bir tanesidir. Bir maraton koşusunda hâlâ bayrağını dalgalandırıyor. 1963 yılında Ankara’da 3 kişi ile kurulan 6 Aralık günü, üçüncü günü 9 seyircisi olduğunda Asaf Çiyiltepe, biz orada temeli attık diye sevinip bir kutlama yapmış üçüncü gece dokuz seyirci ile ama o coşku, o inanç o günlere kadar getirdi Ankara Sanat Tiyatrosu’nu. Benim için orada olmak yaşamın bir parçasıydı. Ben oradan ayrılacağımı

hiç düşünmezdim ama dediğiniz gibi Beşiktaş Kültür Merkezi ile “Vizontele” adlı oyunu Van-Gevaş’ta çekerken, ısrar ettiler ve Rutkay (Aziz) ağabeyden izin alarak “Doğduğun kente git, burası nasılsa senin yerin, dönersin.” dedi. O zaman söylenmiş, kompartmanda bir değişiklik gibi olsa da Ankara Sanat Tiyatrosu’nun yeri bambaşkadır benim için.

Beni geniş kitlelerle buluşturan “Bir Demet Tiyatro” değil de “Vizontele” beni geniş kitlelerle buluşturan Beşiktaş Kültür Merkezi oldu. Vizontele çıkmadan önce Bir Demet Tiyatro ile iki ay öncesinde ekranlarla skeci ile tanışmış oldum. Oradaki bir ‘Hakkı’ karakteri, ilginç mimikleriyle, söylemleriyle seyircinin beğenisini kazandı ve daha sonra Vizontele’de Nazmi Erdoğan Belediye Başkanı karakteri de geniş kitlelerle Altan Erkekli’nin tanışmasına vesile oldu. Beşiktaş Kültür Merkezi’nin geniş bir seyirci yelpazesi olmasından ötürü televizyonla ilişkisinden

ötürü benim tanınmam, daha çok insanlarla içli dışlı oluşum bu şekilde olmuştur.

Tiyatro, hayatın 24 saat gözlenmesi ile olan bir eylem. Olayları mışlı mışlı değil, birebir yaşayarak anlatmak gerekiyor” diyorsunuz. Bunu açabilir miyiz?

Hani bir sarhoşu oynarsanız, efendim bir köylüyü oynayacaksanız, köylü taklidi yaparak değil, bizatihi o rolün içine girerek gerçekten o köylü olursanız, gerçekten o sarhoş olursanız, illa sarhoşu oynamak için içki içmeye gerek yok. Sarhoşun nasıl olabileceğini gözlemleyerek hayatın içinde o kurguların içine girerek, o zaman tüneline kendinizi var ederek yaşayabilirsiniz. Yani Fransız devrimini anlatan, işgallerdeki genç bir devrimciyi oynarken de o ruhu, o andaki durumu kavramanız ve o zaman dilimine kendinizi ışınlamanız gerekiyordu öyle bir başarıyı elde edebilmek için. Ben, hayatımda hiç görmediğim idam mahkûmlarını oynadım, aileleri geldi “Bu kadar benzerlik olamaz, bize

yaşattınız.” dediler. Hiç yüzlerini görmediğim insanlardı onlar. Onları düşünerek, onları kendi içinizde yaşatarak ancak yazarın duygularına, cümlelerine hayat katıyorsunuz, o açıdan çok önemlidir hayatın içinde var olabilmek.

Yüzü aşkın tiyatro, onlarca sinema filmi ve dizilerde rol aldınız. Hem tiyatrodan hem ekranda aranan bir yüzsünüz. Hangisi size gerçek ruhunu hissettiriyor? Son dönemde dizilerin başlamasıyla bitmesi konusundaki düşüncelerinizi alabilir miyiz?

Her şeyi öğrendiğim yer tiyatro olduğu için tiyatronun yeri hayatımda bambaşka ama geniş kitlelerle buluşması ve yanında kalması açısından da iyi bir sinema filmi, sizin sevdiğinizinize, yakınlarınıza miras bırakacağınız önemli bir yapıt ama televizyon maalesef çok çabuk tüketilen, sizin de söylediğiniz gibi yayına girmesi ile anında kalkması bir olan bir emek israfı. Maalesef seyircinin ve reyting sisteminin o şekilde oluşması nede-

“Ankara Sanat Tiyatrosu yaşam biçimiydi bizler için, orada yetişenler için. 24 saat tiyatroyu düşünüp, tiyatro ile bütün her şeyi paralel olarak yaşam içinde kurguluyorduk. Bizim vazgeçilmezimizdi tiyatro, her şeyi o mutfakta öğrendik. Ankara Sanat Tiyatrosu Türkiye’nin en önemli tiyatrolarından bir tanesidir. Bir maraton koşusunda hâlâ bayrağını dalgalandırıyor.”

“Acısıyla, tatlısıyla, yaşanacak her şekilde insana dair bütün duyguların, bütün meselelerin, bütün acıların, mutlulukların sunulma yeridir tiyatro sahnesi. İyi insan olunmadan hiçbir meslekte başarılı olunmaz. Onun için tiyatroya çıkacak gençlerin yüreklerinde bir kere sevgi olmalı ve çevrelerini iyi gözlemlemeleri gerekir.”

niyle bunlar daha uzun süre yaşanacak, seyircinin kuyruğundan değil, seyircinin duygularını çekebileceğimiz yapıtların oluşması ancak o sistemi doğru bir yere oturtabilir. Onun dışında hep acı çekilecek gibi geliyor bana.

Nasıl ekmek için buğdaya ihtiyacımız varsa insanın yetişmesi için de tiyatroya ihtiyacımız var. Tiyatroda kötülük yok” diyor-sunuz. Tiyatroya gönül verecek gençlere neler tavsiye edersiniz?

Bir kere iyi insan olmaları ve çevrelerini iyi gözlemlemeleri gerekir. İyi insan olunmadan hiçbir meslekte başarılı olunmaz. Biz, acısıyla mutluluğuyla her şeyiyle dünyadaki bütün canlıların aynı değerde olduklarını kabullenmeliyiz. Kendi ülkemdeki acıyla, kutuplardaki acı ve sevinçte benim yüreğimde oradakilerle birlikte yaşanacak bir duygu olmalı. Bir kedinin gözyaşı, bir annenin gözyaşı, bir ağacın dimdik duruşu, bütün bunlar her canlının hikâyesiyle benim yüreğimde olmalı, bir sanatçının, bir yurtseverin, bir iyi insanın. İyi insan ancak herkesin hikâyesini dinleyebilip, herkesle ortak duyguları yaşayabilen insandır. O yüzden tiyatrocunun da hayata ayna tuta-

cak olacağı için bütün bu duyguları yüreğinde çok iyi beslemesi ve onları çok iyi kotarması lazım ki hayata dair her şeyi sahneye aktarabilmesi için. Acısıyla, tatlısıyla, yaşanacak her şekilde insana dair bütün duyguların, bütün meselelerin, bütün acıların, mutlulukların sunulma yeridir tiyatro sahnesi. Onun için tiyatroya çıkacak gençlerin yüreklerinde bir kere sevgi olmalı. Doğa sevgisi, insan sevgisi, ülke sevgisi, dünya sevgisi olmalı. O sevgiyle sahnedeki kendi ışığınızı yansıtacaksınız, üstüne tabii yaptıklarınız, etrafınızda beraber olduğunuz insanlar, hangi tiyatro grubunda iseniz onların katacağı duygular o işi daha da bir perçinleştirecek.

TRT1 ekranlarında “Sen Olsan Ne Yapar-dın?” isimli programda toplum içinde kaybolmaya yüz tutan değerlerimize ışık tutuyorsunuz. Programı siz nasıl değerlendiriyorsunuz?

Şimdi özellikle büyükşehirlerde bazı duygular körelmeye başladı. Eskiden yardımlaşan, birbirini her zaman her yerde omuz omuz hissedilen insanlarla doluydu şehrin sokakları, semtleri, geniş mekânları... Fakat şimdi birçok şehirde herkes birbirine yabancı olmaya

başladı ve teknolojik gelişen dünya içinde de insanlar bencilleşmeye başladılar. Kapitalist sistemde “Yalnız kendin için yaşa, başkasını düşünme” demeye başladı. Fakat yaşadığımız dünyada eğer biz birbirimizle yan yana olamazsak, bazı değerlerimizi koruyamazsak, yardımlaşmada, kendi çocuklarımızı yetiştirmede, çevremize sahip çıkmada, her şey, her şey yavaş yavaş elimizin altından kayar, kötülükler başlar. Biz, dünyanın güzelliklerle çoğalmasından yana duygular içinde olduğumuz için böyle bir programın yararlı olacağını, bazı yitirdiğimiz değerlerin yeniden gündeme geleceğini, içinde-aralığında tartışarak bu değerlere sahip çıkma olgusuna yeniden kavuşacağımıza inanıyoruz.

Uzun ya da kısa vadede içinde yer almayı planladığınız plan ve projeleri okuyucularımızla paylaşır mısınız?

Şimdi bir program daha yapacağız ama hangi kanalda olduğu belli değil “Hayallerimi Yakala” diye bir program bu. Ne yapmak istiyordu programa katılmak isteyen kişi, o duygusunu bize yazacak. Biz, onun bütün duygularını yeniden hayata geçirmek için araştırmalar yapacağız. Niye engel oldu ona yapacağı, duygudaki olmak istediği işteki etkenler neydi onları kurgulayacağız ve hayatın içinden yeniden bir yaşam sevinci yakalatma adına o duygusunu bir an olsun gerçekleştireceği bir olanağı ona yaşatacağız. Hayatında yapmadım demesin diye.

Peki, tiyatro çalışmaları?

Şu anda herhangi bir tiyatro çalışmam yok.

Zaman ayırdığınız için çok teşekkür ediyoruz.

Ben de teşekkür ediyorum.

ASOBÜLTEN

RESMİ GAZETE ÖZETLERİ (03 Temmuz - 21 Ağustos 2015)

22.07.2015 tarihli ve 29423 sayılı

Resmi Gazete

- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2015/27)

25.07.2015 tarihli ve 29425 sayılı

Resmi Gazete

- 2015/7917 4458 Sayılı Gümrük Kanunu'nun Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Kararın Yürürlüğe Konulması Hakkında Karar
- Motorlu Araçlar ve Römorkları Tip Onayı Yönetmeliği (2007/46/AT)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Motorlu Araçların ve Römorklarının Belirli Sınıflarına Ait Paçalık Sistemleri ile İlgili Tip Onayı Yönetmeliği (AB/109/2011)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Motorlu Araçların Belirli Kategorileri İçin Gelişmiş Acil Frenleme Sistemi ile İlgili Tip Onayı Yönetmeliği (AB/347/2012)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Motorlu Araçların ve Römorklarının Las-

tiklerinin Yerleştirilmesi ile İlgili Tip Onayı Yönetmeliği (AB/458/2011)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

- Motorlu Araçların ve Bunlar İçin Tasarlanan Römorklar, Sistemler, Aksamlar ve Ayrı Teknik Ünitelerin Genel Güvenliği ile İlgili Tip Onayı Yönetmeliği (661/2009/AT)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Motorlu Araçların ve Römorklarının Arka Tescil Plakasının Takıldığı ve Sabitlendiği Alan ile İlgili Tip Onayı Yönetmeliği (AB/1003/2010)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Motorlu Araçların ve Değiştirilebilir Susturucu Sistemlerinin Ses Seviyeleri ile İlgili Tip Onayı Yönetmeliği (AB/540/2014)
- Tekerlekli Araçlar ile Bu Araçlara Takılan ve/veya Araçlarda Kullanılan Aksam ve Parçalar ile İlgili Teknik Mevzuatın Uygulanmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Motorlu Araçların ve Römorklarının Araç

Tanıtım Numarası ve İmalatçının Zorunlu Levhaları ile İlgili Tip Onayı Yönetmeliği (AB/19/2011)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

- Tıbbi Cihaz Satış, Reklam ve Tanıtım Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Motorlu Araçların ve Bunlar İçin Tasarlanan Römorklar, Sistemler, Aksamlar ve Ayrı Teknik Ünitelerin Genel Güvenliği ile İlgili Tip Onayı Yönetmeliği (661/2009/AT)'nin Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ (SGM-2014/33)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (SGM-2015/23)

DUYURULAR

TEHLİKELİ MADDE FAALİYET BELGESİ

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nden alınan bir yazıda, 24/10/2013 tarih ve 28801 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmeliğin, "Yetki Belgesi Sahibi Olma Zorunluluğu" başlığı altındaki 6'ncı maddesinin üçüncü fıkrasına göre, tehlikeli maddelerin karayoluyla taşımacılığı alanında faaliyet gösteren ve bir takvim yılı içerisinde net elli ton ve üstü miktarlarda işlem yapan,

dolduran, paketleyen, yükleyen alıcı, boşaltan ve tank-konteyner/taşınabilir-tank işletmecisi faaliyetlerinden biri veya birden fazlası faaliyet konulan ile iştegal eden işletmecileri kayıt altına almak ve işletmecilerin Yönetmeliğin 10, 11, 12, 13, 16, 17 ve 18'inci maddesinde yer alan sorumluluk ve yükümlülüklerinin yerine getirilip getirilmediğinin tespit edilmesi amacıyla, işletmecileri "Tehlikeli Madde Faaliyet Belgesi (TMFB)" ile belgelendirmek için "Tehlikeli Madde Faaliyet Belgesi Düzenlemesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönerge" hazırlanarak 10/04/2014 tarihli ve 15341 sayılı Bakanlık Makamının Olur'u ile yayımlanarak yürürlüğe girdiği bildirilmektedir.

GEÇİCİ OLARAK İŞGAL EDİLMİŞ UKRAYNA TOPRAKLARINA GİRİŞ VE ÇIKIŞ USULLERİ

Dışişleri Bakanlığı'ndan alınan bir yazıda, Ukrayna Bakanlar Kurulu'nun "Geçici Olarak İşgal Edilmiş Ukrayna Topraklarına Giriş ve Çıkış Usulleri" konulu Kararı'nın, 8 Haziran 2015 tarihinde yürürlüğe girdiği bildirilmektedir.

Söz konusu Bakanlar Kurulu Kararı'nda özetle; yabancıların ve vatansızların Kırım'a girişleri ve çıkışlarının, bugüne kadar yalnızca Kontrol Noktalarındaki Devlet Sınır Servi-

si yetkililerinin iznine tabi olduğu ancak söz konusu uygulamayla Devlet Göç Servisi'nin yerel şubelerine önceden yapılacak başvuruya istinaden verilebilecek özel izne bağımlı kılınmış olduğu; ayrıca Kırım'a girişlerin yalnızca bu belgede öngörülen amaçlarla sınırlandırılarak turistik amaçlı seyahatlerin önünün kapatılmış olduğu belirtilmektedir.

TÜRKİYE MARKASI LOGOSU KULLANIMI

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nden alınan bir yazıda, "Turkey-Discover the Potential/ Türkiye-Gücünü Keşfet" logolu Türkiye markasının kullanımına ilişkin Başbakanlık Genelgesi'ne göre; yurt içi ve yurt dışı ülke tanıtım faaliyetlerinde logonun kullanım kılavuzuna uygun olmayan kullanımlarıyla ilgili ve uygulama esnasında ortaya çıkabilecek sorunların hızlı ve etkin bir şekilde çözüme kavuşturulabilmesi için "Türkiye Markası İzleme Komitesi"nin kurulduğu ifade edilmektedir.

Anılan genelgede, logonun tescil edildiği şekli ile kamu/özel tüm kurum ve kuruluşlar tarafından gerçekleştirilecek ulusal ve uluslararası sosyal, ekonomik, ticari, kültürel, sanatsal, sportif vb. faaliyetlerde, mekânlarda kullanılmasının sağlanacağı belirtilmektedir. Söz konusu logo hakkında detaylı bilgiler

<http://turkeydiscoverthepotential.com/> web adresinde yer almaktadır.

AHŞAP MALZELELERİN ISIL İŞLEME TABİ TUTULMASI VE İŞARETLENMESİNE DAİR YÖNETMELİK

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'ndan alınan bir yazıda, ihraç ürünleri ambalajlamada kullanılan ahşap malzemelerin uluslararası mevzuata uygun olmamaları sebebiyle 2015 yılı Temmuz ayına ait 7 bildirim alındığı belirtilmiştir. Alınan bildirimlerin büyük bir kısmının bitkisel veya hayvansal ürünler dışındaki ürünlerin ihracatında kullanılan ahşap ambalaj malzemeleri için olduğu ifade edilmiştir.

Yazıda, söz konusu ihracatta kullanılan ahşap ambalaj malzemelerinin 04.12.2011 tarih ve 28132 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ahşap Ambalaj Malzemelerinin Isıl İşleme Tabi Tutulması ve İşaretlenmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre işleme tabi tutulmuş ve uluslararası mevzuat gerekliliklerine göre (ISPM15) işaretlenmiş olması belirtilmiştir. Yazıda devamla, Avrupa Birliği (AB) ve diğer ülkelerden alınan bu bildirimlerin elektronik sistem üzerinden diğer ülkeler tarafından da görülebildiği, bu nedenle ülkemizin bu alandaki imajının zedelendiği vurgulanmıştır.

FUARLAR

HIGHTEX 2015 6. ULUSLARARASI TEKNİK TEKSTİLLER VE NONWOVEN FUARI

11 - 13 Eylül 2015, İstanbul, TÜRKİYE

Konu: Tekstil

İletişim:

Tel : +90 212 876 75 06

Faks : +90 212 876 06 81

E-Mail : info@teknikfuarcilik.com

Web : www.teknikfuarcilik.com

ALUEXPO 2015 4. ALÜMİNYUM TEKNOLOJİLERİ, MAKİNA VE ÜRÜNLERİ İHTİSAS FUARI

08 - 10 Ekim 2015, İstanbul, TÜRKİYE

İletişim: Hannover-Messe Ankiros Fuarçılık

Tel : +90 312 439 6792

Faks : +90 312 439 6766

Web : <http://hmankiros.com/tr/index.html>

SAUDI BUILD 27. ULUSLARARASI İNŞAAT TEKNOLOJİLERİ VE YAPI MALZEMELERİ FUARI

26 - 29 Ekim 2015, Riyad, SUUDİ ARABİSTAN

Konu: İnşaat

İletişim:

Tel : +966 11 229 5604 Ext 510 / +966 503 416 828

Faks : +966 11 229 5612

E-Mail : shahid.bhatti@reexpo.net

Web : <http://www.saudibuild-expo.com/>

INTERPLASTICA 2016

26 - 29 Ocak 2016, Moskova, RUSYA

Konu: Plastik

İletişim:

Tel : +44 208 133 91 72

E-Mail : info@gofair.co.uk

Web : www.gofair.co.uk

SEAFOOD EXPO NORTH AMERICA SU ÜRÜNLERİ 2016 FUARI

06 - 08 Mart 2016, Boston, ABD

Konu: Su Ürünleri

İletişim: İstanbul İhracatçı Birlikleri

Tel : +90 212 454-05-00

Faks : +90 212 454-05-01

E-Mail : suurunleri@iib.org.tr

Web : <http://www.iib.org.tr/tr/>

SİGORTA

Aracılık Hizmetleri Ltd. Şti.

info@vipgrup.com | www.vipgrup.com

YENER-SAN®

dost kapınız

www.yenersan.com.tr

Asansör Kat ve Kabin Kapıları İmalatı
Otomotiv Yan Sanayi
CNC Lazer Kesim ve Büküm İşleri

0312 354 81 48 - 354 81 13 - 354 62 03

